

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ 20__ р.
« » _____

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 « Філологія»
на тему:**

**«Прагмалінгвістичні особливості відтворення мовних засобів
експресії сучасних англомовних промов у галузі інформаційних технологій»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛА-91мп
Козліцька Марина Вікторівна _____

Науковий керівник:
доц. каф. ТППАМ, к. пед. н., доц. Тікан Я. Г. _____

Рецензент:
проф. каф. ТППНМ, к. філол. н. Дзикович О.В. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студентка _____

Київ 2020

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, та списку використаної літератури, який налічує 103 джерела, 1 додаток. Загальний обсяг роботи – 120 сторінок.

На сьогодні велика увага приділяється когнітивній лінгвістиці, оскільки на перший план в науці входить зв'язок мислення і мовлення. Категорія експресії наразі недостатньо вивчена, в цьому питанні немає єдності думок у науковому середовищі. Раніше не було зроблено фундаментальних спроб описати способи вираження експресії в галузі інформаційних технологій, що і зумовило вибір теми. Як матеріал дослідження були обрані промови відомих спікерів в галузі інформаційних технологій, платформою для аналізу промов було вибрано Ted Talks, так як ця платформа є відомою на всесвітньому рівні, і тому промови можуть бути взяті як зразки для аналізу засобів експресії.

Актуальність дослідження визначається тим, що в ньому висвітлюються особливості застосування мовних засобів експресії в промовах галузі інформаційних технологій з позиції прагмалінгвістики.

Об'єктом магістерської роботи є прагмалінгвістичні аспекти промов в галузі інформаційних технологій.

Предметом роботи є мовні засоби вираження експресії та способи збереження прагматичного ефекту при перекладі промов галузі інформаційних технологій українською мовою.

Мета роботи полягає в аналізі основних засобів вираження експресії та їх прагмалінгвістичних особливостей в промовах галузі інформаційних технологій українською мовою.

Для досягнення мети передбачається рішення наступних **завдань**:

1) проаналізувати стан проблеми експресії, узагальнити наявні досягнення з метою формування теоретичної та методологічної бази дослідження;

- 2) дослідити класифікації засобів вираження експресії на всіх рівнях мови;
- 3) виявити прагмакультурний аспект вживання засобів експресії;
- 4) скласти корпус текстів промов англійською та українською мовами;
- 5) виявити основні засоби вираження експресії і проаналізувати закономірності їх перекладу українською мовою.

Наукова новизна дослідження обумовлена тим, що в ньому вперше проаналізовано засоби експресії та їх прагмалінгвістичні особливості в промовах галузі інформаційних технологій.

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід сучасної лінгвістики, новими знаннями про експресію та прагматичний аспект вживання засобів вираження експресії, що надалі можуть використовуватися при складанні лексикографічних довідників, а також у вузівських курсах з лексикології і стилістики.

Матеріалом дослідження є 31 промова з галузі інформаційних технологій з платформи Ted Talks англійською та українською мовами, а також 8 промов світового лідера Білла Гейтса та 5 промов Ілона Маска англійською мовою. Загальний обсяг текстів англійською мовою склав 180832 слова, українською мовою – 42960 слова. Як джерело ми використовували офіційний сайт TEDx Talks.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі основні методи: аналіз, синтез, узагальнення(для уточнення теоретичних засад і формування висновків дослідження); описовий метод (спостереження, інтерпретація та класифікація досліджуваних мовних явищ); функціональний метод(виявлення мовних засобів експресії та їхнього комунікативно-прагматичного призначення); контекстуальний аналіз(для виокремлення засобів експресії та їхніх характеристик в тексті оригіналу), а також метод корпусного аналізу(для аналізу текстів промов) і метод компонентного аналізу(для виокремлення сем).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 3 публікаціях, з яких: 1 стаття у науковому фаховому виданні України «Новітня Лінгвістика»(подано до друку), 2 – у збірниках матеріалів всеукраїнських науково-практичних конференцій: XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» та Міжнародній науково-практичній конференції «Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи досліджень»(подано до друку).

Ключові слова: *експресія, категорія експресії, засоби експресії, експресиви, прагматика, промови галузі інформаційних технологій.*

ABSTRACT

The master's dissertation consists of an introduction, three chapters, conclusions to each of chapter, general conclusions, and a list of references, that includes 103 points, 1 application. The paper amounts to 120 pages.

Nowadays, much attention is paid to cognitive linguistics, because the connection between thinking and speech comes to the fore in science. The category of expression is currently insufficiently studied, in this matter, there is no unity of opinion in the scientific community. Previously, no fundamental attempts have been made to describe the means of expression in the branch of information technologies, which led to the choice of topic. Speeches by well-known speakers in the field of information technologies were selected as the research material, TED Talks was chosen as the platform for speech analysis, as this platform is known worldwide, and therefore speeches can be taken as samples for analysis of means of expression.

The topicality of the study is determined by the fact that it highlights the features of the use of linguistic means of expression in speeches in the branch of information technology from the standpoint of pragmalinguistics.

The object of research is pragmalinguistic aspects of speeches in the branch of information technology.

The subject of the research is linguistic means of expression and ways to preserve the pragmatic effect in the translation of speeches in the branch of information technology in Ukrainian language.

The aim of the work is to analyze the main means of expression and their pragmalinguistic features of the speeches in the branch of information technology in the Ukrainian language.

Achieving this goal involves the solution of the following **tasks**:

1) theoretically substantiate the concept of expression, analyze the state of the problem of expression, summarize the existing achievements in order to form a theoretical and methodological basis of the study;

2) to investigate the classifications of means of expression at all levels of language;

3) analyze the pragmatic aspect of the usage of means of expression in English speeches;

4) to analyze the means of preserving the pragmatic potential of expression in speeches;

5) to explore the features and methods of translation of means of expression in Ukrainian language.

The originality of the research lies in the fact that this is the first time when the expressive means in speeches in the branch of information technology are analyzed.

The practical value of the obtained results is that the dissertation enriches the research experience of modern linguistics, new knowledge about expression and features of expression, which can be further used in compiling lexicographic reference books, as well as in university courses in lexicology and stylistics.

The research material includes 31 speeches by the IT sector from the TED Talks platform in English and Ukrainian, as well as 8 speeches by world leader Bill Gates and 5 speeches by Ilona Mask in English. The total volume of texts in English was 180,832 words, in Ukrainian – 42,960 words. As a source we used the official Ted Talks website

Research methods. To achieve the goal and solve the tasks in the work the following main methods were used: analysis, synthesis, generalization (to clarify the theoretical foundations and form conclusions of the study), descriptive method (observation, interpretation and classification of the studied linguistic phenomena); functional method (identification of expressive means and their communicative-pragmatic purpose); contextual analysis (to distinguish the means of expression and their characteristics in the original text), as well as the method of corpus analysis (for the analysis of texts of speeches) and the method of component analysis (for the separation of sem).

Publications. The main statements and results of the master's dissertation are presented in 3 publications, of which: 1 article in the scientific professional publication of Ukraine "Advanced Linguistics" (submitted for publication), 2 - in collections of materials of all-Ukrainian scientific-practical conferences: XII All-Ukrainian student scientific-practical conference " Man as a subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and teaching of foreign languages" and the International scientific-practical conference" Philological sciences: history, current state and prospects of research "(submitted for publication).

Key words: *expression, means of expression, expressives, pragmatics, speeches of the field of information technology*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ I ЕКСПРЕСІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	12
1.1 Методологічні підходи до вивчення експресії.....	12
1.2 Теоретичні засади поняття експресії.....	19
1.3 Класифікації та загальні механізми реалізації експресії.....	22
1.4 Співвідношення категорій експресії, емотивності, оцінки.....	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I	29
РОЗДІЛ II МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	31
2.1 Засоби вираження експресії на різних рівнях мови.....	31
2.1.1 Засоби вираження експресії на фонетичному рівні	32
2.1.2 Засоби експресії на морфологічному та синтаксичному рівнях	33
2.1.3 Засоби експресії на лексичному рівні.....	36
2.2 Інтенсифікуючі прислівники	40
2.3 Стилiстичні прийоми та фігури як засоби вираження експресії.....	45
2.4 Прагматичні функції засобів експресії в промовах галузі інформаційних технологій	51
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	53
РОЗДІЛ III ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАСОБІВ ЕКСПРЕСІЇ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	55
3.1 Збереження прагматичного потенціалу засобів експресії при перекладі промов	55
3.2 Перекладацький аналіз засобів експресії у галузі інформаційних технологій при перекладі з англійської на українську мову	58
3.3 Аналіз найчастіше вживаних засобів експресії у промовах галузі інформаційних технологій – прислівників-інтенсифікаторів.....	65
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....	73
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТОК А Аналіз перекладу засобів експресії в промовах галузі інформаційних технологій.....	86

ВСТУП

На сьогодні велика увага приділяється когнітивній лінгвістиці, оскільки на перший план в науці входить зв'язок мислення і мовлення. Категорія експресії наразі недостатньо вивчена, в цьому питанні немає єдності думок у науковому середовищі. Раніше не було зроблено фундаментальних спроб описати способи вираження експресії в галузі інформаційних технологій, що і зумовило вибір теми нашого дослідження. Вивчення засобів мовної експресії та їх функціонування у промовах галузі інформаційних технологій, зокрема прагматичного потенціалу є актуальним у світлі надзвичайно швидкого розвитку інформаційних технологій та їх впливу на розвиток суспільства, зацікавленості науковців людським фактором в мові та недостатнього вивчення категорії експресії в промовах галузі інформаційних технологій. Як матеріал дослідження були обрані промови відомих спікерів в галузі інформаційних технологій, платформою для аналізу промов було вибрано Ted Talks, а саме промови галузі інформаційних технологій, так як ця платформа є відомою на всесвітньому рівні, і тому промови можуть бути взяті як зразки для аналізу засобів експресії.

Теоретико-методологічною базою дослідження є праці В. М. Телія, В. А. Чабаненко, О.С. Ахмановой, Н.А. Лук'янова в області дослідження категорії експресії, роботи І. Р. Гальперіна, М. М. Бахтіна, Т. Н. Хомутова в області стилістики та теорії жанру, а також І. В. Арнольд і Н. Д. Арутюнової в області дослідження засобів вираження експресії.

Об'єктом магістерської роботи є прагмалінгвістичні аспекти промов в галузі інформаційних технологій.

Предметом роботи є мовні засоби вираження експресії та способи збереження прагматичного ефекту при перекладі промов галузі інформаційних технологій українською мовою.

Метою магістерської роботи є аналіз основних засобів вираження експресії та їх прагмалінгвістичних особливостей в промовах галузі інформаційних технологій українською мовою.

Для досягнення мети передбачається вирішення наступних **завдань**:

- 1) теоретично обґрунтувати поняття експресії, проаналізувати стан проблеми експресії, узагальнити наявні досягнення з метою формування теоретичної та методологічної бази дослідження;
- 2) дослідити класифікації засобів вираження експресії на всіх рівнях мови;
- 3) проаналізувати прагматичний аспект вживання засобів експресії у англійських промовах;
- 4) проаналізувати засоби збереження прагматичного потенціалу експресії в промовах;
- 5) дослідити особливості та способи перекладу засобів вираження експресії українською мовою.

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі основні **методи**: аналіз, синтез, узагальнення (для уточнення теоретичних засад і формування висновків дослідження); описовий метод (спостереження, інтерпретація та класифікація досліджуваних засобів експресії); функціональний метод (виявлення мовних засобів експресії та їхнього комунікативно-прагматичного призначення); контекстуальний аналіз (для виокремлення засобів експресії та їхніх характеристик в тексті оригіналу), а також метод корпусного аналізу (для аналізу текстів промов) і метод компонентного аналізу (для виокремлення сем в засобах експресії на лексичному рівні).

Матеріалом дослідження слугувала 31 промова галузі інформаційних технологій з платформи TED Talks англійською та українською мовами, а також 8 промов світового лідера Білла Гейтса та 5 промов Ілона Маска англійською мовою. Загальний обсяг текстів англійською мовою склав 180832 слова, українською мовою - 42960 слова. Як джерело ми використовували офіційний сайт TED Talks.

Наукова новизна дослідження обумовлена тим, що в ньому вперше проаналізовано специфіку вираження експресії у промовах галузі інформаційних технологій

Робота носить практичну цінність, тому що виявлені особливості вживання засобів вираження експресії можуть використовуватися при складанні лексикографічних довідників, а також у вузівських курсах з лексикології і стилістики.

У вступі обґрунтовується актуальність вибору теми дослідження, визначаються об'єкт, предмет, мета, дослідження, а також його теоретична і практична цінність.

Основна частина дослідження, представлена трьома розділами, представляє огляд теоретичної літератури за обраним питання і аналіз предмета дослідження.

У першому розділі розглядаються основні раніше вивчені засоби вираження експресії, класифікації різних вчених. Другий розділ включає в себе аналіз використання засобів вираження експресії в промовах англійською мовою та виявлення прагмакультурного аспекту вживання засобів експресії. У третьому розділі ми аналізуємо особливості перекладу засобів експресії у промовах галузі інформаційних технологій українською мовою.

У висновку підводяться основні підсумки проведеного дослідження, формулюються загальні висновки.

Бібліографічний список представлений 103 найменуваннями. У роботі міститься 6 рисунків. Загальна кількість сторінок – 120.

РОЗДІЛ І ЕКСПРЕСІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Методологічні підходи до вивчення експресії

У вітчизняному мовознавстві зафіксувалося декілька пояснень експресії та суміжних з нею понять. Багато лінгвістів трактують термін в широкому аспекті. Наприклад, О. С. Ахманова говорить про те, що експресія – це наявність експресії, а експресивний – містить та повідомляє експресію. Експресія становить виразно-зображальні якості мови, що відрізняють її від звичайної (або стилістично нейтральної) і надають емоційне забарвлення [3]. Схоже визначення пропонує А. І. Єфімов: експресія – це виразно-зображальні властивості мови [21].

Комплексність категорії експресії обумовлює застосування вченими різних підходів і методів при аналізі її формальних, структурних, семантичних і функціональних аспектів, що створює найбільш повне уявлення про даний феномен і робить наукове дослідження експресивності більш доказовим.

Дослідження індивідуальності людини з усією складністю організації її внутрішнього світу, відбувається в кінці ХІХ ст. – початку ХХ ст. У цей період в гуманітарній науці виникає необхідність осмислити і пояснити феномен людської психіки, змодельювати її структурний і функціональний аспекти, виявити визначальні чинники її формування та розвитку, а також поєднати індивідуальну психіку з колективним і культурним аспектами життя. Ці переконання в гуманітарному знанні істотно вплинули на розвиток лінгвістичних навчань в цілому. Як відзначають Т.А. Амірова та Б. А. Ольховіков, особистісні елементи, роль особистісних процесів у свідомості індивіда, зв'язок явищ психіки індивіда з процесом мовлення, слухання, процес об'єктивації суб'єктивно-ідеального через мову і об'єктивація суб'єктивного в мові займають з середини ХІХ ст. значне місце в теоретичних побудовах мовознавців та психологів [1].

У другій половині XIX ст. активно розвивається психологічний напрям у філософії мови. Психологія мови – це аналіз психологічних процесів, пов'язаних з мовними актами або ж із вивченням психологічних закономірностей, що беруть участь в історичному розвитку системи мови. Очевидно, що в межах даного напрямку представлено два види психологізму: це універсальний психологізм, в основі якого лежать концепції загальнолюдського розуму, мислення, духу та індивідуальний мовний психологізм окремої особистості. Подібне розуміння і тлумачення мовних явищ властиво найвизначнішим лінгвістам XIX ст. Г. Штейнталю, М. Лацарусу, А. А. Потебні, В. Вундту, Г. Паулю і ін. [1]

Примітно, що на даному етапі ще не відбувається виокремлення категорії експресії, як такої в системі понять лінгвістики, але в межах даного підходу частково розробляються деякі аспекти психофізіологічної основи мовної експресивності - афекти, емоції, почуття. Наприклад, В. Вундт в своїх роботах звертається через мову до психології, розглядає відчуття, почуття, емоційні і вольові процеси. Складні психічні процеси, на думку дослідника, залишають слід у мові, міфах, вдачі і звичаї, в релігії і мистецтві народу [1].

Осмислюючи співвідношення індивідуальної та народної психології, автор робить висновок, що «мова містить в собі загальну форму уявлень, що живуть в душі народу, їх закони та зв'язки. Міфи приховують первісний зміст цих переконань в обумовленості почуттями і потягами. Зрештою, звичаї становлять стратегії волі, що виникли з цих уявлень і потягів» [13].

Інтерес дослідників другої половини XIX ст. до народної та індивідуальної психології в мові перейняли лінгвісти-філософи та лінгвісти-психологи початку XX ст. У цей період розвитку мовознавства детально розглядаються також загальнотеоретичні питання зв'язку мови і мислення, питання про роль мови в процесі пізнання, в індивідуальному і колективному бутті, в культурній та етнічній самоідентифікації людини. Крім того беруться до уваги, проблеми

освоєння мови людиною і мовного розвитку в онтогенезі, психофізіологічної реальності мови, проблеми мовної діяльності.

У зв'язку з розробкою такого об'ємного комплексу проблем, особливого значення аналіз набуває експресивної функції мови і експресивного значення. Тут необхідно виділити, принаймні, два вектора розвитку даної проблематики в методологічних роботах лінгвістики того часу:

1) вивчення зв'язку експресивної функції мови і експресивного мовного значення з мисленням і розумовим, когнітивним компонентом мовної семантики;

2) дослідження взаємозв'язку мовної експресії і загальної естетики

До початку ХХ ст. в історії мовознавства і в гуманітарному знанні вже існувала традиція вивчення відносин мови і мислення. Праці філософів та мовознавців попередніх століть заклали основу для розвитку даного напрямку в ХХ ст. і, звичайно, дали підставу для диспуту менталінгвістів (в сучасній термінології) і для дослідників тільки сформованої мовної проблематики - експресивної семантики і стилістики.

У ХІХ ст. завдяки фундаментальним працям В. фон Гумбольдта в науці з'являються уявлення про самостійність мови щодо мислення і буття. Мова, в розумінні вченого, перетворюється на знаряддя розвитку духовних сил і формування світогляду, це інструмент пізнання і навіть форма знання. Усе це свідчить про залежність світогляду людини від мови, якою вона говорить. «Детермінуючи мислення, мова створює навколо людини проміжний світ, одночасно зв'язує його зі світом речей і відокремлює від нього, що перешкоджає безпосередньому сприйняттю оточуючого, заломлює відчуття через призму засвоєних категорій» [40].

Таке бачення мови підштовхує вчених-лінгвістів і методологів першої половини ХХ ст. до необхідності вивчати в першу чергу розумове, понятійне, а не експресивне значення в кожній окремій мові.

Примітні з цього погляду праці Е. Сепіра. Автор вказує на те, що мовний елемент – це символ, який спрощує і узагальнює наші знання про світ, більш-менш довільно об'єднує явища і відносини. Значення ж виступає умовною оболонкою думки, що охоплює тисячі різних явищ досвіду і здатною охопити ще нові тисячі [41, с. 34-35]. Значення є формою фіксації психічно-реальних пізнавальних структур, які входять до безперервного потоку мислення. За Сепіром, мислення становить найбільш прихований або потенційний зміст мови [41, с. 36]. Цим пояснюється перевага понятійного, когнітивного значення в мові перед експресією, що є результатом емоційних нашарувань на понятійне і тому є неосновним, другорядним.

Протилежну точку зору висловили лінгвісти Ш. Баллі, Дж. Ван Гіннекен (J. van Ginneken), які критикували сучасне для них мовознавство за надмірний відхил в область понятійного, розумового. Книга Ш. Баллі «Французька стилістика» – одна з найбільш ранніх і основних наукових праць, в якій порушуються проблеми експресії.

Розмірковуючи про взаємовідносини інтелектуального і чуттєвого в людському досвіді і в мові, Ш. Баллі дійшов до висновку, що перше є знаряддям, яке дозволяє нам осмислити об'єктивну реальність і перетворити її у факти внутрішнього життя людини. Але думки як-от розумовий зміст у мові, який виражається символами в мові, в повній мірі не розкриває всього того, що складає людську індивідуальність, особистість: «... Немає нічого більш знеособленого, ніж ідея», - пише автор [6]. Особистість визначається зокрема і афективною частиною нас, а саме: наші емоції, почуття, імпульси, бажання, прагнення – все те, що формує наше духовне життя і характер, але не відноситься до логічної сфери. За переконаннями дослідника мислення поєднується із зовнішнім, соціальним проявом людини, а почуття – з внутрішнім. Тому закономірно впливає питання: якщо існування розумового змісту мовних форм широко визнається в лінгвістиці, чому ж ми відмовляємося визнати наявність експресивного мовного значення, а також його важливість, необхідність?

На думку автора, мова, будучи явищем соціальним, зображує у своїх формах і розумовий, і чуттєвий зміст для повноцінного самовираження людини. Слід також наголосити на тому, що в мовному спілкуванні не існує чіткого правила на вираз мовцем тільки ідеї або тільки почуття - в мові думка співіснує з афектом, який може і домінувати в певних ситуаціях.

Крім теоретичної проблеми статусу експресивного значення в мові вчений дискутує на такі питання лінгвістичного аналізу афекту: обсяг поняття «афективний вираз» (*l'expression affective*) і його співвідношення з інтенсивністю, оцінкою, стилістичним значенням, цілеспрямованістю / спонтанністю афекту в промові, якісними та кількісними характеристиками афективної мови. Баллі також звертається до конкретного втілення даної семантики в мові - експресивним формам і пропонує метод їх дослідження (метод ідентифікації – витягання експресивних одиниць з контексту і порівняння з нейтральними формами) [Баллі 2001].

Праця Ш. Баллі «Французька стилістика» дуже вплинула на розвиток наукових уявлень про проблематику мовної експресії. Вчені різних шкіл і напрямків звертаються до цього дослідження як до базового, розвиваючи і доповнюючи основні положення викладені автором.

Додамо, що зіткнення позицій «менталінгвістів» і «експресологів» відбувалося протягом усього ХХ ст. Розроблені ними теоретичні положення стали основою для сучасної проблемної області в мовознавстві - емотіології, а також, на думку методологів, вони впливають на розвиток предметно ширшої, загальною області – експресології.

Естетичний підхід до експресії реалізується в працях представників естетичної школи. Найбільш яскравим і послідовним представником такого підходу є К. Фосслер, глава школи, теоретичні погляди якого викладені в роботах «Позитивізм й ідеалізм у мовознавстві» (1904), «Мова як творчість і розвиток» (1905), «Дух і культура в мові» (1925).

Услід за В. Гумбольдтом Фосслер оголошує мову «вираженням духу», духовних процесів. Духовні цінності формуються у мові. Отже, закони розвитку мови потрібно вивчати не автономно, а як результат «діяльності духу».

На думку К. Фосслера, дух, який живе в мові, представляє все разом: звуки, слова, речення. Саме «дух», поетичний, природний дух, притаманний усім мовам, визначає все в мові і найкраще проявляється в мовній експресії, мовній творчості, до вивчення якої закликає дослідник. Мовна експресія в трактуванні К. Фосслера поєднується із загальними виразними здібностями мови, її естетикою і духовним потенціалом для творчої особистості. Мова складається з неповторних виразів, які прирівнюються до творчого акту і зближують мову з мистецтвом [1, с. 473-474].

Подібні різночитання в теоретичних установах вчених обумовлені загальними оцінками і статусом семантичних досліджень в області мови в різних напрямках і школах структуралізму.

Як зазначає дослідник історії мовознавства Б. А. Серебренніков, представники дескриптивної лінгвістики захищали переконання про необхідність виключення змісту з теорії мови, тому що значення відноситься до екстралінгвістичної області [42].

Наприклад, Л. Блумфілд, визначаючи значення мовної форми з позицій біхевіоризму «як ситуацію, у якій мовець її вимовляє, і як реакцію, яку вона викликає у слухача», пише: «Ситуації, які спонукають людину говорити, охоплюють всі предмети і події у Всесвіту. Щоб дати науково точно визначення значення для кожної форми мови, ми повинні були б мати точні наукові відомості про все, що оточує мовця » [8].

Аналогічні погляди висловлює Г. Глісон: «Зміст, поза його структури, не піддається якомусь узагальненню. Субстанцію змісту становить, безсумнівно, вся сукупність людського досвіду. Тисячі вчених, кожен у своїй області, працювали, щоб пояснити цю величезну кількість матеріалу. Однак єдиного підходу, який дозволив би охопити весь матеріал в цілому і таким чином

послужив би відправним пунктом для порівняння різних мовних структур, ще немає» [15]. Додамо, що думка про співвіднесенні експресивності з екстралінгвістичною реальністю висловив ще Ф. де Соссюр, який підкреслював, що дана область не піддається аналізу існуючими (на той момент) методами, має розмите значення, нечітке формальне вираження, відноситься до області внутрішніх переживань людини і тому повинна розроблятися нелінгвістичними науками.

Представники Празького лінгвістичного гуртка (В. Матезіус, Р. Якобсон, Б. Гавранек), навпаки, звертаються до ареалу значущого, досліджують як понятійне, так і експресивне значення, беруть участь в конференціях щодо проблем експресивності в мовної діяльності, розробляють комплекс проблем мовних функцій (в т.ч. експресивної).

Отже, експресія визначається як вираз внутрішнього стану мовця, спрямований на слухача, і є невід'ємною частиною смислової структури будь-якого комунікативного висловлювання. В. Матезіус підкреслює, що в живій розмові, комунікативний і експресивний випадки тісно переплетені, експресія - це форма, що «виросла на базі комунікативної функції».

На даному етапі відбувається дисциплінарна прив'язка в вивченні мовної експресії, яка стає об'єктом дослідження:

- 1) в лінгвістичному аналізі літературної творчості, текстології;
- 2) в стилістиці.

Ця тенденція зберігається в другій половині ХХ ст. Великий внесок у дослідження експресивної функції мови і в цілому категорії експресивності внесли філологи ХХ ст., які працювали в сфері лінгвістичного та естетико-стилістичного аналізу структури літературного твору.

На початку ХХІ ст. явище експресивності активно розглядали в українському мовознавстві. Важливі дослідження на цю тему провели: В. Чабаненко, Д. Ганич, В. Дєвкін, О. Ахманова, Т. Винокур, В. Григор'єв, Г. Колісник, І. Олійник, Н. Разінкіна.

У сучасній лінгвістиці виділяють чотири основні підходи до вивчення категорії експресивності:

- з точки зору стилістики (В. Арнольд, Ю. Скребнєв);
- у якості семантичного феномену (Н. Лук'янова, А. Вежбицька, В. Гак);
- у якості функції мови (Р. Якобсон, В. Авронін, А. Реформаторський);
- як розряд прагматичності (А. Мецлер, Д. Писарєв).

Вивчення експресії в сучасній лінгвістиці характеризується максимальною спорідненістю мовних / мовленнєвих засобів виразності з функціонального аспекту мови [33, 35, 37, 46], інтересом дослідників до функціонально прагматичним якостям і властивостям експресивної мови / тексту [28, 32, 43, 48], а також аналізом експресивних проявів в світлі теорії мовної особистості.

1.2 Теоретичні засади поняття експресії

Експресія є категорією стилістики, лінгвістики, літературознавства, мистецтвознавства, естетики, логіки, психології, яка охоплює гомогенні і гетерогенні зв'язки формальних, семантичних, функціональних і категоріальних одиниць. Вона відображає і виражає свідоме, цілеспрямоване, суб'єктивне, емоційне і естетизоване ставлення мовця до співрозмовника або змісту повідомлення, має функцію впливу і служить для підкреслення, посилення, актуалізації в процесі спілкування.

До числа українських учених-мовознавців, які торкалися цього питання належать О. О. Потебня, В. М. Русанівський, М. М. Пилинський, С. С. Єрмоленко, С. Я. Єрмоленко. Словотвірні та 21 стилістичні аспекти експресивних засобів української мови стали предметом студій В. А. Чабаненка [51]. Ґрунтовний аналіз експресивної лексики української мови здійснила Н. І. Бойко і представила результати дослідження у монографії і тематичних статтях [9].

У лінгвістиці існує кілька способів визначення поняття експресії. Розглянемо найбільш вагомі з них.

Лінгвістичний енциклопедичний словник (ЛЕС) визначає експресію як «сукупність семантико-стилістичних ознак одиниць мови, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті як засіб суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту або адресата мови» [ЛЕС]. Згідно експериментального системного тлумачного словника стилістичних термінів експресією називається «сукупність ознак мовних одиниць або висловлювання / тексту, в яких відбивається / які вказують на не нейтральне ставлення мовця до змісту або адресата мови» [27].

Відповідно до іншої точки зору, експресія зводиться до виразності. А.І. Єфімов, наприклад, під експресією має на увазі виразність, але експресивність поширює це і на образність: «Експресія – це виразно-зображальні якості мови, які відрізняють її від звичайної, стилістично нейтральної, роблять мовні засоби яскравими, образними, емоційно забарвленими» [21]. Лінгвіст зазначає, що експресія є семантичною і емоційно-оцінною категорією.

К.А. Долинін дотримується точки зору, що експресія є стилістичною категорією. Він визначає експресію як «властивість мовного знака, який він сприймає деавтоматизовано, безпосередньо впливаючи на його емоційну сферу» [17]. Експресія, незважаючи на те, що відноситься до стилістичного значення, не є таким же його компонентом як емоційність, спонтанність і нормативність, так як не містить в собі інформацію про суб'єкт мовлення, а тільки визначає інтенсивність і характер сприйняття стилістичної і предметно логічної інформації, яка міститься в знаці.

Н. А. Лук'янова вважає, що експресія – це властивість лексичних одиниць. Вона пов'язана зі здатністю лексичної одиниці в образній або (рідше) необразній «формі» відтворювати суб'єктивні аспекти сприйняття людиною дійсності: уявлення мовців щодо якісно-кількісних проявах реалій (предметів і їх ознак, ознак інших ознак, дій, станів, процесів), емоції і почуття, які відчувають говорять, суб'єктивні думки і оцінки про предмет мови і т. д. [30].

У працях В.Н. Телія експресія становить функціонально-семантичну категорію. Емоційно забарвлене значення, на думку лінгвіста, відображає «прорив емоційного, суб'єктивного, особистісно зацікавленого ставлення в семантику слова, що і складає експресивний ефект його значення і його доцільність в мові» [45, с. 72]. Експресія визначається як сукупний продукт, вираз деякого результату, який створюється поруч суб'єктивно орієнтованих і емоційно забарвлених відносин суб'єкта мовлення до позначається. В.Н. Телія пропонує визначати експресія як «ефект, створюваний у мовній діяльності виразом емотивного ставлення мовця до позначуваного вислову» [45, с. 85], тобто розгляд експресії як «функції, яка встановлює відношення між інтенцією мовця (автора) і тими мовними засобами, які реалізують цю інтенцію» [45, с. 85].

Ми поділяємо думку Р. Р. Чайковського, що експресія – це по-перше, об'єктивно наявні властивості мовних засобів збільшувати прагматичний потенціал висловлення, надаючи їм необхідного психологічного спрямування, і, по-друге, створену функціонуванням певної сукупності експресивних засобів мови специфічну атмосферу висловлення, що полягає в здатності цього висловлення інтенсивно впливати на сприйняття читача, викликаючи в нього певну інтелектуальну чи емоційну реакцію [53, с. 193].

Термін «експресія» у сучасній лінгвістиці аналізують переважно на рівні лексики, а також у стилістиці художнього тексту.

Для реалізації експресивної функції мови у практичній діяльності людства виробилася розгалужена система засобів мовної експресії, репрезентована насамперед тропами й фігурами, котрі покликані оптимізувати комунікацію й забезпечити високий ступінь впливу дискурсу на реципієнта. Зазначимо, що експресивно зарядженими (тобто експресивами чи експресемами) можуть бути найрізноманітніші одиниці мови, незалежно від їх приналежності до тієї чи іншої мовної системи, – про це неодноразово згадувалося у спеціальній літературі

Категорія експресії співвідноситься з такими категоріями, як емоційність, стилістична забарвленість, виразність, образність, коннотативної, естетичність,

які необхідно розрізняти і не вживати як синоніми. «Емоційні, експресивні, оціночні і стилістичні компоненти лексичного значення нерідко супроводжують один одного в мові, тому їх часто змішують, а самі ці терміни вживають як синоніми» [2]. Основа експресії – експресивна інформація – відомості про експресивні якості мови, про особливу виразну силу мовних засобів, яка постає у вигляді таких приватних категорій, як образність, інтенсивність, новизна [2].

1.3 Класифікації та загальні механізми реалізації експресії

Виявленням і розробленням окремих видів експресії займаються і О. В. Александрова, Л. Г. Бабенко, Г. В. Вахітова, О. А. Кострова, Н. А. Лук'янова, В. А. Маслова, Т. В. Матвєєва, Б. Тошович, В. І. Шаховський та ін. Існування цієї проблеми, а також наявність різних способів її рішення обумовлені багатогранністю самої категорії. Наприклад, практично будь-який мовний засіб при певних умовах може ставати експресивним. Крім того, комуніканти можуть кодувати і декодувати емоції з різним ступенем усвідомленості: експресивні засоби іноді не сприймаються реципієнтом повідомлення, що призводить до їх втрати експресивного потенціалу і т.д. Такі випадки, безумовно, ускладнюють аналіз категорії і виключають можливість її тлумачення в одному розумінні, автори часто дають кілька класифікацій експресивності за різними підставами.

У лінгвістичній літературі найбільш поширена класифікація експресії за способом її мовного вираження. Ця, так звана, рівнева експресія, яка представляє собою форму суб'єктивного ставлення, що реалізується засобами окремих мовних рівнів:

1. а) графічного;
2. б) фонетико-фонологічного;
3. с) словотворчого;
4. d) лексичного;
5. е) фразеологічного;

- 6. f) граматичного (морфологічного і синтаксичного);
- 7. g) текстового.

Б. Тошович наступним чином характеризує кожен вид експресії [46].

Графічна експресія виникає при використанні графем і їх особливої комбінації. Самі літери можуть своєю формою, розміром, кольором типом створювати експресію. Графічну образність викликає також спеціальне розподіл на абзаци, строфи.

Основним засобом фонетико-фонологічної експресії є фонетичні засоби. Наприклад асонанс, алітерація, анафора, епіфора, контракція і ін.

Лексична експресія становить суб'єктивно емоційне ставлення відправника, виражене лексичними засобами.

Фразеологічна експресія породжує фразеологічні одиниці з особливим вживанням. Яскраву експресію створюють індивідуальні трансформації фразеологізмів, тобто порушення їх семантичної монолітності. Фразеологізми мають різну ступінь виразності. Такі одиниці, як ідіоми, прислів'я, приказки, крилаті вирази і ін., складають групу експресивно-емоційних фразеологізмів.

Словотворчу експресію створюють особливо словотвірні засоби, тобто афікси, особливо словотвірні моделі та типи [51].

Грамматична експресія створюється емоційно-експресивним потенціалом частин мови, їх категорій і синтаксичними конструкціями. Текстова експресія виникає в рамках найширшої мовної категорії – тексту. Один з її видів проявляється в поєднанні авторської мови і мови персонажів.

Ще однією розповсюдженою класифікацією експресії є класифікація за належністю експресивних засобів мови / мовлення. Відповідно до цього принципу виділяються мовну (або іманентну) і мовленнєву (або контекстуальну) експресію. В межах мовної експресії досліджуються експресивний потенціал мови, а саме – спеціалізовані одиниці мови, які в мовній реалізації експресивно підкреслюють контекст. Мовна (контекстуальна) експресія реалізується в процесі спілкування і становить як будь-яке посилення змісту тексту, так і

виділення та акцентування інформації в ньому. Мовні засоби вираження експресії, таким чином, це не тільки експресивні системно-мовні одиниці, що реалізувались у тексті під час комунікації, а й системно-нейтральні засоби, які стають експресивними завдяки контексту [10, 38].

Крім вищезазначених класифікацій існує виокремлення видів експресії на комунікативних підставах. Так, В. І. Шаховський вважає, що необхідно розмежовувати комунікативну емоційність (а в нашій трактуванні емоційність / емотивність мови становить основу експресивності), що носить осмислений характер, некомунікативний, неусвідомлений. Інтелектуальність комунікативної емоційності виявляється: а) у здатності людини керувати вербальним вираженням емоцій і «пропускати» їх через ситуативні, соціальні та інші фільтри в процесі спілкування; б) в здатності в залежності від характеру цих екстралінгвістичних чинників «упаковувати» одні й ті ж емоції в різні мовні форми або взагалі не пропускати їх в мову [54].

Б. Тошович аналогічно розглядає експресію з точки зору комунікації і розмежовує кодовану і декодувати експресію. Кодована експресія становить орієнтацію А (відправника, автора, відправника) на появу у В (одержувача, реципієнта, співрозмовника) емоційної реакції С (ефекту, враження, переживання). Декодована експресія виникає в процесі дешифрування орієнтації А (відправника, автора, що говорить), яку робить В (одержувача, реципієнта, співрозмовника) і яке розвиває емоційну реакцію С (ефекту, враження, переживання) [346, с. 9-40].

Це дослідження відноситься до традиції вивчення рівневої (граматичної) кодованої експресивності, теоретичних основ аналізу які представлені в працях О. В. Александрової, В. В. Бузарової, О. С. Палія, Ю. М. Малиновича та ін.

Як зазначає Л. Г. Бабенко, текст створюється заради того, щоб об'єктивувати думку автора, передати знання та уявлення про людину і світ, винести ці уявлення за межі авторської свідомості і зробити їх надбанням інших

людей. Таким чином, текст не автономний і не самодостатній – він основний, але не єдиний компонент розумової діяльності мовлення. Найважливішими складовими її структури є автор (адресант тексту), читач (адресат), сама відображається дійсність, знання про яку передаються в тексті, і мовна система, з якої автор обирає мовні засоби, що дозволяють йому адекватно втілити свій задум [4].

1. Автор, створюючи текст для виступу, пропускає через себе дійсність; при цьому в його свідомості відбувається не тільки когнітивна обробка реальності (тобто ідентифікація і категоризація об'єктів дійсності, виділення суттєвої інформації і т.д.), але і її емоційне осмислення (кожен об'єкт, процес, дія і т.д. викликає у автора емоційну реакцію). Когнітивна та емоційна інформація, яка виникає в свідомості автора, повинна знайти вираз в мовних знаках для того, щоб відбулася мовна комунікація, тому автор звертається до тих засобів мовної системи, які здатні реалізувати його задум (в разі емоційного підйому автора цими засобами можуть бути експресивні засоби мови або системно нейтральні засоби, які в певному контексті можуть стати експресивними). Як тільки емоції знаходять вираз в мовному знаку, з'являється експресивність. В даному випадку це авторська експресивність, що реалізується в тексті.

2. Реципієнт отримує повідомлення у вигляді тексту і робить ту ж послідовність інтелектуальних дій, що і автор, тільки в зворотному напрямку. У підсумку ми отримуємо експресивність реципієнта, реалізується в комунікативному акті.

Н. П. Пешкова, Г. В. Вахітова вважають, що семантична і функціональна природа експресії проявляє себе тільки в процесі «життєвого циклу» тексту, що включає такі ланки, як: «створення-текст-розуміння» або «задум-текст-сенс» [10, 39]. Експресивні засоби при цьому роблять безпосередній вплив на сам процес сприйняття і розуміння тексту реципієнтом. Вони мобілізують увагу, концентрують його на експресивно представлених в тексті предметах і явищах, процесах і подіях, отже, підвищують інтенсивність і стійкість сприйняття.

Експресивність тексту вказує на емоційні процеси (чуттєвий тон, емоції, афекти, настрої), які постійно супроводжують будь-яку людську активності. Емоційні процеси, в свою чергу, є переживання людиною власного ставлення до предметів і явищ об'єктивної реальності. Це один з психологічних механізмів специфічної регуляції поведінки людини в світі [31].

Отже, усі дослідники погоджуються з тим, що експресія реалізується в комунікативному акті і виконує функцію впливу на адресата висловлювання. У зв'язку з цим звернемося до загальних механізмів вираження досліджуваної категорії в мові / тексті.

1.4 Співвідношення категорій експресії, емотивності, оцінки

Категорія експресії утворює складне співвідносне коло з такими категоріями, як: емоційність, стилістична забарвленість, виразність, образність, коннотативність. Дані поняття часто використовуються як синонімічні, саме тому важливо їх розмежовувати.

Експресія становить одну з найбільш багатозначних категорій в лінгвістиці. В рамках дослідження важливо визначити, як співвідносяться між собою поняття експресії, емотивності і оцінки.

Експресія і емотивність

Категорії експресії і емотивності є тісно пов'язаними, деякі автори вважають, що це одна категорія, і ці поняття синонімічні. Однак, більшість вчених (Н.А. Лук'янова, В. М. Телія, А.І. Єфімов та ін.) Розрізняють поняття емотивності і експресії.

Перш за все, необхідно дати визначення емотивності. Найбільш поширена точка зору для розрізнення термінів «емоція» і «емотивність» належить В.І.Шаховському. Згідно з його думкою, емоція є категорією психології, а на мовному рівні емоції трансформуються в емотивність. Емотивність – це «іманентно притаманна мові властивість виражати системою своїх засобів емоційність як факт психіки; відображені в семантиці мовних одиниць соціальні

та індивідуальні емоції »[55, с.24]. Емотивно значення слова не відображає емоції індивідуального мовця, становить генералізоване відображення соціальної емоції, тому воно співвідноситься з емоціями будь-якого носія мови.

Один з перших дослідників експресії, Шарль Баллі вважав, що емотивність і експресію відносяться до одного з аргументів і функцій, ці два поняття не є тотожними [5]. Експресія – це сумарний ефект від додавання всіх значень оцінки, в тому числі раціонального, емоційного, значення інтенсифікації та внутрішньої форми. Таким чином, експресія є ширшою категорією, ніж емотивність. Будь-яке висловлювання має емоційний фон, який може бути нейтральним. Не можна стверджувати, що кожне висловлювання є експресивним. Експресія можлива без емоцій, емоційність є засобом для вираження емоцій, а експресивність - посилення виразності і образності. Емоційно забарвлена лексика виражає почуття людини, що завжди робить мову людини експресивною. Експресивне забарвлення може бути у словах, що позначають не тільки почуття, але також думки і волю. Емоційні засоби мови завжди експресивні, але експресивні засоби мови не завжди є емоційними. [14].

Експресивне майже завжди збігається з емоційним, тому в дослідженнях використовується подвійна детермінація: емоційно-експресивний або експресивно-емоційний. Однак ми поділяємо точку зору Галкіної-Федорук і вважаємо, що ці два поняття варто розмежовувати, тому що експресивність є ширшою категорією і включає в себе емоційність, оцінність і значення посилення. Експресивність служить для посилення виразності і образності, а емоційність – для вираження емоцій.

Емотивність та категорія оцінки

Емоційність і оцінність ставлення мають різну природу. Власне раціональна оцінка містить думку суб'єкта про те, що позначається є для нього «хорошим» (корисним, красивим, цікавим і т.д.) або «поганим». Емоційна оцінка (емотивність) зазвичай пов'язана з емоційною мотивацією, яка виражається в формі слова. Емотивність містить позитивне або негативне почуття (зневага,

схвалення або несхвалення, презирство), яке суб'єкт відчуває по відношенню до позначається. У словникових статтях це відбивається у вигляді відповідних послідовностей (зневажл ф., одобр., неодоб., презир і т.п.) [45].

В.Н. Телія вживає терміни «часто оціночне значення» і «емотивно забарвлене значення». Ці два поняття подібні, оскільки несуть в собі експресивність. Проте, їх функціональні навантаження розподіляються по-різному. Часто оціночне значення, як правило, задає обсяг незчисленності, оперуючи критерієм норми (типовою для заданої картини світу). Емотивно-оцінні значення, навпаки, не ставлять критерія (вони оперують не стандартом, а стереотипом). Наприклад, працюючі жінки – жінки-коні. У першому випадку виражається оцінність, а в другому – емотивність [45].

Емотивний компонент, на відміну від оціночного значення, не несе інформації про вказуване, а пов'язаний тільки з виразом емоційного ставлення мовця, таким чином, він відноситься до конотації. Найчастіше емотивність міститься в лексичних значеннях, що володіють оцінними семами, що пояснюється знаком емоцій, викликані оціночною діяльністю свідомості.

Експресія і категорія оцінки

Деякі вчені дотримуються думки, що «оцінність може бути присутньою і в не експресивних одиницях. Так прислівники *добре / погано*, що утворюють домінуючу оцінку, безсумнівно, оціночні, але на відміну від їх лексичних і фразеологічних синонімів типу *чудово, непогано, на всі сто і т.д.*, вони не експресивні. Експресивні ж одиниці завжди в тій чи іншій мірі містять елементи оцінки. Такої точки зору дотримується В.М. Цоллер, який звертає увагу на наступне: оцінка і експресія в більшості випадків – компоненти, які співіснують в одному слові. Проте, емоційна оцінка не завжди збігається з експресією. Лінгвіст стверджує, що слова можуть містити імпліцитну оцінку, але їх не можна назвати експресивними, оскільки вони не містять експресивної семантичної ознаки, що виділяє їх серед нейтральних найменувань. Зважаючи на це, В.Н. Цоллер робить висновок, що «вербальна вираженість оцінки не завжди

експресивна, тоді як експресивні засоби містять відтінки оцінки» [50, с. 64]. Е.М. Вольф в своїх дослідженнях також відзначала відмінність категорій експресії і оцінки: «експресивний і власне оціночний аспекти існують незалежно один від одного. Так, зокрема, естетична оцінка не означає обов'язкову експресію: висловлювання *це прекрасно* не тягне за собою виразів як-от: *я схвилюваний, приголомшений* і т.д., це може бути чистою констатацією; *це прекрасно*, але залишає мене холодним і, навпаки, *я вражений!* Зовсім не маючи на увазі, що це прекрасно» [12, с. 42].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ І

Експресія являє собою категорію лінгвістики, стилістики, літературознавства, естетики, логіки та інших сфер знань.

Експресія – це функція, яка встановлює відношення між інтенцією мовця і мовними засобами, що реалізують цю інтенцію. Вияв емотивного ставлення мовця до висловлювання створює ефект експресії. В межах мовної експресії досліджуються експресивний потенціал мови, а саме – спеціалізовані одиниці мови, які в мовній реалізації експресивно підкреслюють контекст.

Для реалізації експресивної функції мови у практичній діяльності людства виробилася розгалужена система засобів мовної експресії, репрезентована насамперед тропами й фігурами, котрі покликані оптимізувати комунікацію й забезпечити високий ступінь впливу дискурсу на реципієнта. Зазначимо, що експресивно зарядженими (тобто експресивами чи експресемами) можуть бути найрізноманітніші одиниці мови, незалежно від їх приналежності до тієї чи іншої мовної системи, – про це неодноразово згадувалося у спеціальній літературі.

Категорія експресії співвідноситься з такими категоріями, як емоційність, стилістична забарвленість, виразність, образність, коннотативної, естетичність, які необхідно розрізняти і не вживати як синоніми.

Експресія являє собою одну з найбільш багатозначних категорій в лінгвістиці. Вона утворює складне співвідношення з такими категоріями, як

емоційність, стилістична забарвленість, виразність, образність. В рамках дослідження важливо визначити, як співвідносяться між собою поняття експресії, емотивності і оцінки.

Експресія – це сумарний ефект від додавання всіх значень оцінки, в тому числі раціонального, емоційного, значення інтенсифікації та внутрішньої форми. Таким чином, експресія є ширшою категорією, ніж емотивність. Експресивне забарвлення може бути у слів, що позначають не тільки почуття, але і думки і волю. Емоційні засоби мови завжди експресивні, але експресивні засоби мови не обов'язково є емоційними. Категорія оцінки може бути присутня і не у експресивних одиниць. Експресивні ж одиниці завжди в тій чи іншій мірі містять елементи оцінки.

РОЗДІЛ II МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Засоби вираження експресії на різних рівнях мови

Експресія являє собою категорію функціонально-семантичну, основною ознакою якої є «емоційний вплив». Щоб реалізувати експресивну функцію мови у практичній діяльності існує багатогранна система засобів мовної експресії, яка представлена тропами та фігурами. Розуміння цих мовних засобів є важливим як для теорії, так і для практики перекладу, тому що нерозуміння засобів та прийомів експресивності у дискурсі призводить до неадекватності перекладу і неточності інтенцій мовця. Слід зауважити, *експресемами* чи *експресивами* можуть бути різноманітні одиниці мови, не дивлячись на їхню приналежності до тієї чи іншої системи мови.

Експресивні засоби всіх мовних рівнів об'єднує відхід від номінативного, нейтрального, неекспресивного. Одні експресивні засоби мають більш-менш постійні ознаки, відтворюваність і стабільність, а інші виникають лише в контексті [25].

В рамках дослідження було проаналізовано 31 промову галузі інформаційних технологій з платформи TEd Talks англійською та українською мовами, а також 8 промов світового лідера Білла Гейтса та 5 промов Ілона Маска англійською мовою.

Корпус текстів англійською мовою склав 180832 слова, українською мовою – 42960 слова.

У нашій роботі ми будемо використовувати класифікацію експресивних засобів В. Чабаненка [51].

В. Чабаненко вважає, що основну роль інтенсифікаторів виразності виконують одиниці різних мовних рівнів, але не всі ці рівні в кількісному та якісному планах однаково співвідносяться з тими чи іншим інтенсифікаторами. У сучасній англійській мові найпомітнішою лінгвістичною активністю

визначаються одиниці лексичного рівня. Окрім того, мовознавець зауважує, що підтримувані багатьма генетично неоднорідними чинниками, але об'єднані спільністю семантичної функції, експресивні лексичні, фразеологічні, словотворчі, фонетичні та граматичні (морфологічні й синтаксичні) елементи сприяють зміцненню мовної будови в усіх її структурних ярусах. Цьому сприяють також інтенсивне міжстильове взаємопроникнення експресивних засобів, їх структурна взаємообумовленість і функціональна активність [51].

Залежно від того, одиниця якого мовного рівня виконує експресивно-стилістичну функцію, експресивні поділяємо на: фонетичні, лексичні, фразеологічні, та граматичні (морфологічні та синтаксичні) [51].

Розглянемо вираження засобів експресії та їхні особливості на всіх мовних рівнях.

2.1.1 Засоби вираження експресії на фонетичному рівні

Експресію на фонетичному рівні, звичайно, краще аналізувати безпосередньо в мовленні, але надамо кілька прикладів вираження експресії мовними засобами у текстах промов для кращого розуміння, як все ж таки їх можливо відслідкувати. Зазвичай, це можуть бути вигуки, які можливо виявити в письмовому варіанті.

Проаналізувавши визначення засобів вираження експресії, які були наведені О.С. Ахмановой, С.В. Вороніним, Б.П. Гончаровим, М.Ю. Лотманом і З.Я. Тураєвою, були виділені наступні ефекти, що досягаються використанням засобів експресії:

1. Розстановка певних смислових акцентів, пов'язуючи між собою потрібні лексичні одиниці і утримуючи увагу на тій чи іншій дії, предметі.

2. Підкреслення манери вчинення дії – його стрімкість (Повторення приголосних звуків), частотність або тривалість вчинення дії (Наприклад, використання довгих або коротких голосних звуків, алітерації, звукової метафори).

3. Надання уяві можливості намалювати обстановку, що відбувається в дії.
4. Передача звукового складу самої дії або характеру об'єкта, що її здійснює.

6. Додання гармонії.

Прикладом експресії на фонетичному рівні може слугувати уривок з промови Мата Катса з платформи TedTalks “What happens when a Silicon Valley technologist works for the government”.

*Paper has some downsides. Here's a pop quiz: If your last name starts with H or higher, H or higher, would you raise your hand? **Wow.** I have some bad news: Your veteran records might have been destroyed in a fire in 1973. (Mutt Cuts)*

Audience: (Laughter)

Наступним прикладом експресії може бути запитання без слів, але лише сполученням літер.

*And I know a lot of us are guilty of this, because it's an easy way to not think about your own issues. Isn't it? **Hmm? Hmm? Hmm?***

(Laughter)

Автор промови супроводжує питання вигуками та жартами та змінює тон, таким чином, провокує зворотній зв'язок від аудиторії.

Найчастіше засоби експресії оригіналу необхідно замінити при перекладі, щоб передати ефекти, що досягаються використовуваними в оригіналі прийомами. Використовувати заміну доводиться не тільки через різний звуковий склад англійської та української мов, але і через те, що при збереженні деяких прийомів, в переклад додається зайва інформація, яка робить текст складним для розуміння.

2.1.2 Засоби експресії на морфологічному та синтаксичному рівнях

На граматичному рівні засоби експресії представлені морфологічними та синтаксичними засобами. Найбільш яскраво експресивність мови проявляється у великій кількості суфіксів. До засобів вираження експресії на морфологічному

рівні можемо віднести: іменники спільного роду, значення яких виражає експресивні відтінки; стягнені та нестягнені форми прикметників; ступені порівняння, нанизування прикметників; слова категорії стану та імперативні форми; експресивні можливості часток, вигуків та їх форм.

Розглянемо більше детально ступені порівняння прикметників як засіб досягнення експресії, так як це є одним з найбільш частотних засобів при досягненні інтенсифікації повідомлення.

Єдина граматична категорія прикметників в сучасній англійській мові – категорія порівняння, близька категорії експресії, так як передає ступінь інтенсивності, що виражається прикметником ознаки. І.В. Арнольд зазначає, що це значною мірою характерно для елятива, граматичним значенням якого є безвідносно велика міра ознаки, наприклад, *the sweetest baby, a most valuable idea* [2].

В ході проведеного дослідження було виявлено 456 випадки вираження експресивності за допомогою ступеня порівняння прикметників.

130 випадків утворення вищого ступеня порівняння прикметників за допомогою суфікса *more* та 211 за допомогою суфікса *-er*. Найчастіше в промовах англійською мовою зустрічалося слово *more important* - 7 разів. Також 5 разів зустрічалося *more capable* та *more effective*. Найбільш використаними словами виявилася такі слова як *better, bigger, smarter, faster*. Слово *better* було використане промовцями 88 разів, *higher* – 22 рази, *bigger* – 18 разів та *smarter* – 16 разів, *faster* – 11 разів.

У наведеному прикладі експресиви на морфологічному рівні представлені суфіксами за допомогою яких утворюється вищий ступінь порівняння прикметників в англійській мові.

Наприклад:

1) *But this system would have an even more important benefit for our country.*

2) *If you go over the education spending and the health care spending - particularly these long-term trends – you don't have that type of involvement on a number that's more important in terms of equity, in terms of learning.*

3) *And so, well, a future with self-driving cars may seem distant to us now -- we're already developing the technologies that could make cars safer and more intelligent.*

4) *So instead of focusing solely on better and better algorithms, my insight was to give the algorithms the kind of training data that a child was given through experiences in both quantity and quality*

5) *Now, we also need to revolutionize how we write software, where we can define things at a much higher level.*

Також в корпусі текстів було 115 випадків утворення найвищого ступеня прикметника за допомогою суфікса *the most* – 50 випадків та 65 випадків за використання суфікса *-st*. Найчастотніший вираз зістрічався 12 разів – *the most important*. З суфіксом *-st* найчастотнішим виявилось слово *the biggest*, яке використовується 14 разів та слово *the greatest* – 11 разів.

Наприклад:

1) *Our formula has been to get the smartest, most creative people working on the most important problems.*

2) *Now, we put a lot of money into education, and I really think that education is the most important thing to get right for the country to have as strong a future as it should have.*

3) *An energy breakthrough is the most important thing.*

4) *But the biggest concern is actually the weaponization of context.*

5) *This is the one with the greatest impact.*

Автор повідомлення наголошує на важливості повідомлення, що є виявом категорії експресії.

У нижченаведеній діаграмі (Рисунок 2.1), представлено співвідношення частоти використання ступенів порівняння прикметників в якості засобів експресії.

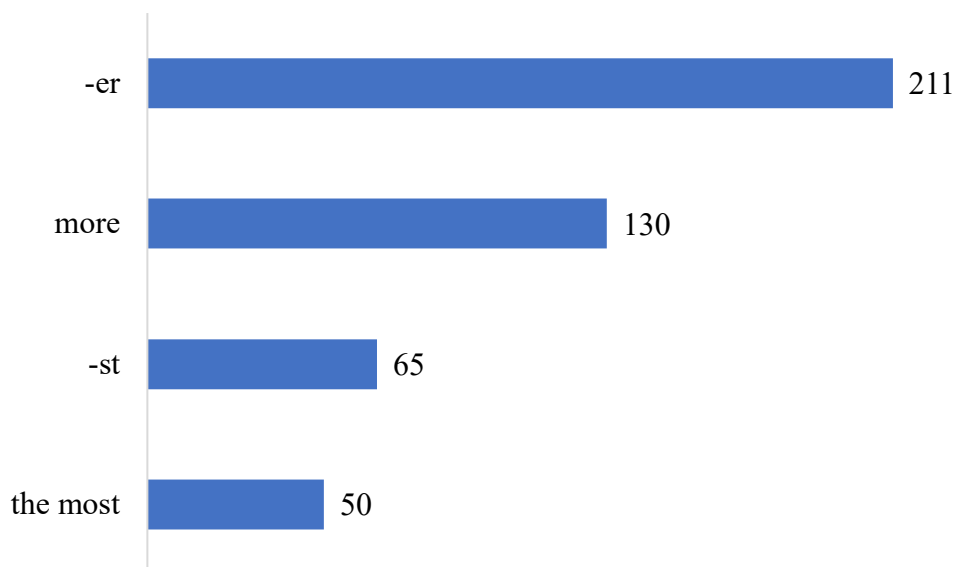

Рисунок 2.1 – Ступені порівняння прикметників як засобів експресії

Отже, можна побачити, що промовці використовують ступені порівняння прикметників як засоби експресії для посилення впливу сказаного досить часто.

2.1.3 Засоби експресії на лексичному рівні

Велику частку засобів вираження експресивності становить експресивна лексика – лексика, яка підсилює, підкреслює те, що позначається словом або іншими, синтаксично пов'язаними з ним словами [2]. Розрізняють експресію збільшувальну і образну, в обох випадках експресивний елемент залежить від предметно-логічного.

Експресивно забарвлена лексика відображає тенденцію мови до економії мовних зусиль, що проявляється в поєднанні всередині експресивних слів двох функцій: номінативної та прагматичної. Подібне поєднання надає образності експресивно забарвленим лексичним одиницям.

На лексичному рівні існують різні види експресивних засобів: синонімія, омонімія, антонімія та паронімія; використання іншомовних слів, запозичень, русизмів; неологізми, авторські новотвори, okazіоналізми та застаріла лексика; терміни, професіоналізми; діалектна лексика; розмовно-побутова лексика, жаргонізми, арготизми. Тобто, навіть звичайне, на перший погляд, слово може бути експресивним, якщо поділити його на семи і одна з них буде семою інтенсивності.

В нашому дослідженні ми звернули особливу увагу на засоби експресії на лексичному рівні та частотність використання експресивних слів у промовах галузі інформаційних технологій.

Для виявлення експресивної лексики в корпусі текстів промов у галузі інформаційних технологій нами був використаний метод компонентного аналізу. Згідно з визначенням ЛЕС, компонентний аналіз являє «метод дослідження змістовної сторони значущих одиниць мови, що має на меті розкладання значення на мінімальні семантичні складові» [ЛЕС]. В основі методу компонентного аналізу лежить положення, що значення слова – це впорядкована структура безлічі елементарних одиниць (сем). Лексичне значення слова складається з денотативного і конотативного елементів. конотативний елемент є складним діалектичним єдністю оціночного, емотивного, експресивного і функціонально-стилістичного компонентів [2].

Т.А. Трипільська дотримується думки, що деякі експресивні одиниці, зокрема дієслова, співвідносяться з нейтральними синонімами, наприклад, пор. пити – дути, шмагати, хлебтати. На думку дослідниці, ідентифікаторами семи «експресія» можуть бути такі, які використовуються в словнику для тлумачення слів з експліцитною семою. «експресія» («інтенсивність»), наприклад, дієслів, прикметників, прислівників, що виражають високий ступінь ознаки (ойкнути, пекельний, жахливий і т.д.). До цієї категорії відносяться прислівники міри, способу і ступеня дії (занадто, вкрай, дуже), прикметники, які називають високу ступінь якості (величезний, прекрасний), а також дієслова [47].

В рамках нашого дослідження ми провели компонентний аналіз лексики, аналізуючи словникові дефініції, виділяючи семи, порівнюючи ряди синонімів. Таким чином, наявність експліцитної семи «експресія» визначало, чи є аналізоване слово експресивним.

Наведемо приклад аналізу для виявлення експресивної лексики.

Згідно з визначенням Оксфордського словника, "*reaffirm – state again strongly*". Семами цього слова є "*to state*", "*not for the first time*", "*intensively*". Оскільки у слова *reaffirm* присутня сема інтенсивності, можна зробити висновок, що воно є експресивним.

Тлумачний словник дає таке визначення слову *величезний*: «*дуже великий*». Можна виділити такі семи, як «*розмір*», «*великий*», «*інтенсивність*». Наявність семи інтенсивності дозволяє визначити, що слово *величезний* є експресивним. Таким чином ми можемо виявити експресивну лексику і в англійській мові, слово *huge*, згідно тлумачного словника означає "*very big*". Можна виділити такі семи як, "*size*", "*big*", "*intensity*". Наявність семи "*intensity*", дозволяє вважати це слово експресивним.

В англійській мові значна частка належить експресивно забарвленим дієсловам: *reaffirm, urge, reiterate, recall, stress, commend, applaud* та ін. У корпусі текстів налічується 118 випадків вживання експресивно забарвлених дієслів.

Ще одним засобом вираження експресивності є прикметники. В досліджуваних промовах ми нарахували – 70 прикметників (*crucial, essential, enormous, dramatic, vital, heinous, vast*).

Описуючи свої емоції з приводу різних технологічних інновацій, мовці використовують оцінні прикметники з позитивною конотацією: "*defining and ongoing, fantastic, extreme, complicated*".

Іменник поряд з іншими частинами мови також може служити засобом вираження експресивності. В рамках дослідження в промовах англійською мовою мовою було виявлено 17 випадків використання іменника як засобу вираження експресивності. Наприклад, з аналізу корпусу текстів можемо надати

певну кількість експресивних іменників: слово *challenge* було використано 24 рази, *burden* – 3 рази, *chance* – 19 разів.

Щодо використання галузевої лексики як засобу експресії, наприклад, Білл Гейтс у своїй промові стосовно вдалого інвестування грошей використовує медичну галузеву лексику для обґрунтування найвищої цінності – людського життя та його крихкості: “*a diagnosis, a biopsy, an endoscope, a tumor, to be sedated, a doctor, a cancer, curable, a surgery, anti-retroviral treatment, the virus, Global Fund to Fight AIDS Tuberculosis and Malaria, health challenges, donors*”. Слова, пов’язані зі сферою освіти “*a college tuition, a graduate, a science, a language, mathematics, a physicist, a chemist, a biologist, a formula*”. Комп’ютерна галузева лексика: “*a computer, Internet, PC, E-mail, digital, software, a mainframe, computing, to track, a punch card, graphics, an interface, radical ease-of-use, mouse, windows, icons, pull-down menus, point, click, cut and paste, k bytes, floppy disk, external disk drive, a modem, a numeric keypad, multi-touch*” сприяє розкриттю основних моментів у промовах, що стосуються застосування комп’ютерної техніки в різних сферах життя та переконують слухачів у професійності спікера та обізнаності у своїй сфері.

Особливе місце у промовах займають групи слів з галузі техніки, іншими словами професіоналізми: “*a technology, a system, to zoom, a phone, a graphic technique, a device, to investigate, to determine, CD-player, MP3 player*”, що характеризують технічні засоби, постійний прогрес з їхнього удосконалення та можливості компаній-виробників. Їх теж можна вважати засобами експресії.

Серед підсилювальної експресивності особливе місце займають підсилювальні прислівники, оскільки часто використовуються в текстах різного роду. Експресивно забарвлені прислівники постійно позначають емоції. У корпусі текстів промов англійською мовою налічується величезна кількість прислівників-інтенсифікаторів, тому розглянемо ці засоби експресії більш детально.

2.2 Інтенсифікуючі прислівники

Засобом посилення як всього висловлювання, так і окремих його складових вважаються прислівники-інтенсифікатори..

У «Граматичі сучасної англійської мови для університетів» представлені три групи діалектів-інтенсифікаторів: емпфасайзери (emphasizers), емпліфайери (amplifiers) і даунтоунери (downtoners) [72].

Групу емпфасайзерів, що створюють ефект загального посилення висловлювання та надання експресії, формують такі одиниці: *actually, clearly, definitely, indeed, obviously, really, for certain, for sure, of course, frankly, honestly, literally, simply, fairly, just*.

За допомогою корпусу текстів промов ми визначили частотність використання промовцями кожного емпфасайзера і можемо побачити наскільки є актуальним використання емпфасайзерів у промовах галузі інформаційних технологій.

Загалом кількість використаних емпфасайзерів у проаналізованих промовах складає 890 прислівників, що є безпосередньо засобами експресії.

Прислівник *actually* зустрічається у промовах галузі інформаційних технологій 213 разів, *really* – 283, *just* – 280, *clearly* – 4 рази, *definitely* – 3 рази, *indeed* – 2, *obviously* – 16, *of course* – 37, *frankly* – 1, *literally* – 13, *simply* – 16, *fairly* – 21.

У нищепредставленій діаграмі (Рисунок 2.2), можна побачити, які емпфасайзери у якості засобів експресії найбільш представлені у промовах галузі інформаційних технологій.

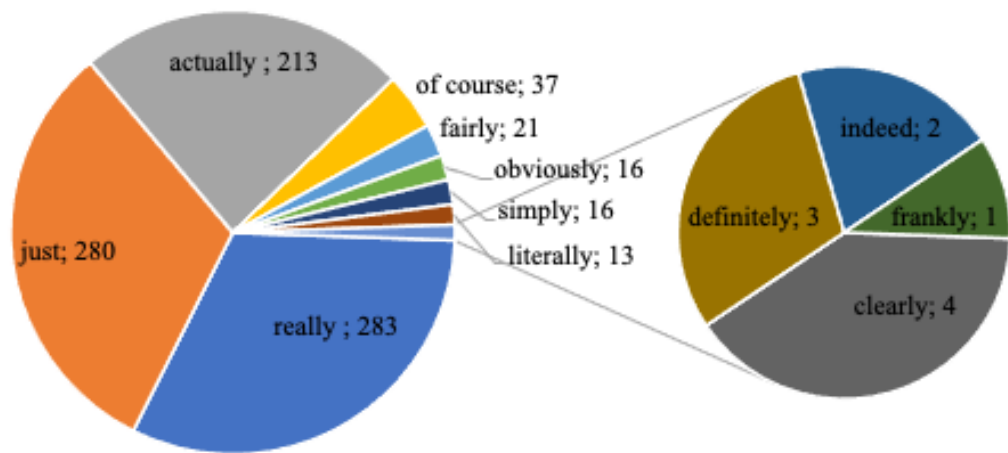

Рисунок 2.2 – Частота використання емфасайзерів як засобів експресії

Емпліфаери позначають наростання ознаки щодо встановленої норми і додатково підрозділяються на максимайзери (*maximizers*), що вказують на граничну позначку ознаки на шкалі інтенсивності, і бустери (*boosters*), які сигналізують про високий ступінь ознаки.

Максимайзери: *absolutely, completely, entirely, fully, quite, thoroughly, utterly*.

Розглянемо частотність використання максимайзерів у промовах галузі інформаційних технологій. Проаналізувавши дані зі створеного корпусу промов, можемо надати такі результати: експресивний засіб *absolutely* зустрічається у промовах 13 разів, *completely* – 19 разів, *entirely* – 1, *fully* – 6, *quite* – 60, *utterly* – 1 раз.

Отже, у проаналізованих промовах було виявлено 100 випадків використання максимайзерів.

У діаграмі нижче (Рисунок 2.3) можна побачити, співвідношення у частотності використання згаданих прислівників.

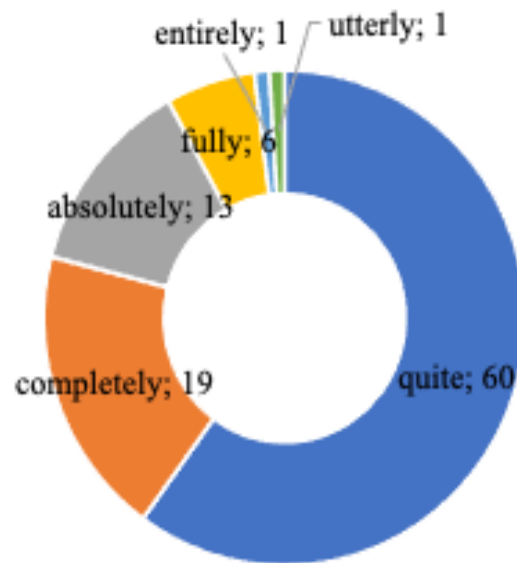

Рисунок 2.3 Частотність використання максимайзерів як засобів експресії

У проведеному нами дослідженні було виявлено 1435 випадків використання бустерів у корпусі текстів промов.

Бустери: *badly, deeply, greatly, heartily, much, so, violently, well, a good deal, a great deal, a lot, by far.*

Прислівник *so* зустрічається 990 разів, *well* – 169, *much* – 140 разів, *a lot* – 125 разів, *deeply* – 7, *greatly* – 2 рази, *a great deal* – 2.

З наведеної діаграми (Рисунок 2.4), можемо зауважити, що найбільш частотним є використання прислівника *so*. Варто зазначити, що у ромовній мові прислівник *so* використовується досить часто, на письмі досить рідко.

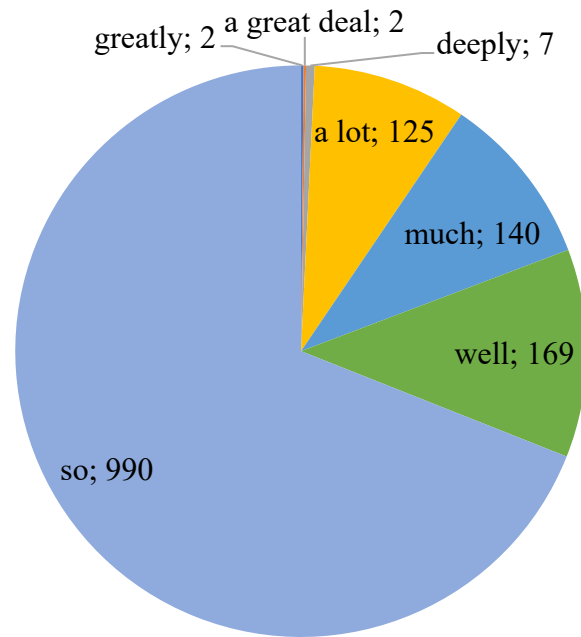

Рисунок 2.4 – Частотність використання бустерів як засобів експресії

Клас прислівників зі значенням зниження ознаки за градаційною шкалою (даунтоунери) також семантично різні. Він включає в себе:

- 1) Компромайзери (compromisers - незначний рух вниз по шкалі): *kind of, sort of, rather, more or less*;

В корпусі текстів промов було виявлено таку кількість компромайзерів: *kind of* – 82, *sort of* – 48, *rather* – 17, *more or less* – 3. Загальною кількістю 150 засобів експресії;

- 2) Дімінішери (diminishers – рух вниз по шкалі): *partly, slightly, somewhat, in part, to some extent, a little*;

Число домінішерів складає: *a little* – 59 випадків, *partly* – 1, *slightly* – 9, *in part* – 2. Загальною кількістю 71 засіб експресії;

- 3) Мінімайзери (minimizers - значний рух вниз по шкалі): *a bit, barely, hardly, little, scarcely, in the least, in the slightest, at all*;

Число мінімайзерів налічує: *a bit* – 9 випадків, *barely* – 5, *hardly* – 1, *little* – 98, *at all* – 17. Загальною кількістю 130 засобів експресії;

4) Апроксиматори (approximators – апроксимація дії): *almost, nearly, as good as, all but*.

Число апроксиматорів складає: *almost* – 46, *nearly* – 8, *all but* – 3. Загальною кількістю 57 засобів експресії.

На діаграмі нище (Рисунок 2.5), можемо побачити різницю у використанні різних видів даунтоунерів.

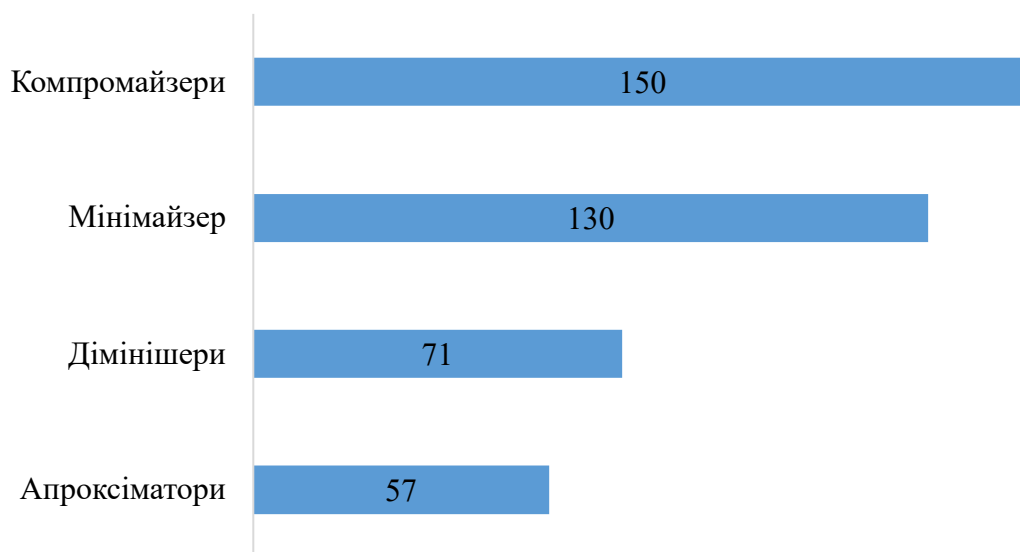

Рисунок 2.5 – Співвідношення частотності використання даунтоунерів

Очевидно, не всі прислівники ступеня і засоби, які в теоретичних працях називаються інтенсифікаторами, супроводжуються підкресленням, виділенням модифікуванням ознаки. В рамках концепції інтенсивності як посилення, есплікується міра емоційності і поєданого з прагматичними завданнями емоційного впливу, необхідно розділити нейтральні випадки вираження ступеня / міри ознаки говірками та інтенсифікацію, яка виявляє суб'єктивну значимість тієї чи іншої ознаки для учасників комунікації, що свідчить про наявність емоційного ставлення мовця до предмету мови.

На синтаксичному рівні експресія досягається, переважно, за допомогою інверсії. Також часто використовуються повтори. Так, наприклад, доводячи тезу про необхідність знайти те, що любиш, як у професійному, так і в особистому

житті, Стів Джобс використовує повтори для експресивізації свого висловлювання:

“You've got to find what you love. And that is as true for your work as it is for your lovers. Your work is going to fill a large part of your life, and the only way to be truly satisfied is to do what you believe is great work. And the only way to do great work is to love what you do. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle. As with all matters of the heart, you'll know when you find it. And, like any great relationship, it just gets better and better as the years roll on”. (Steve Jobs)

Ще один приклад, взятий з однієї з промов на платформі Ted Talks:

We're really good at things that are inefficient. Science is inherently inefficient. It runs on that fact that you have one failure after another. It runs on the fact that you make tests and experiments that don't work, otherwise you're not learning. It runs on the fact that there is not a lot of efficiency in it. Innovation by definition is inefficient, because you make prototypes, because you try stuff that fails, that doesn't work.

Також до синтаксичних експресивних засобів відносять: окличні, питальні та спонукальні речення; звертання, конструкції з чужим мовленням та діалогічне спілкування; вставні, вставлені та приєднувальні конструкції; нанизування однорідних членів речення; незакінчені, обірвані речення.

2.3 Стилiстичнi прийоми та фiгури як засоби вираження експресiї

Окрім того, до основних засобів експресії також можна віднести такі стилістичні прийоми як: стилістичні фігури (еліптичні конструкції, епіфора, анафора, ампліфікація, повтор, градація, тавтологія, антитеза, асиндетон, парцеляція, полісиндетон, лейтмотив, плеоназм, риторичні запитання, запитання-відповіді, апосіопеза) і тропів (порівняння, метафора, метонімія, синекдоха, епітети, градація літота, персоніфікація, гіпербола, алегорія, перифраз, іронія, уособлення) [51].

Розглянемо стилістичні прийоми та фігури, які були представлені в промовах галузі інформаційних технологій.

Згідно з визначенням ЛЕС, метафора – це «троп або механізм мови, що складається у вживанні слова, що позначає певний клас предметів, явищ і т. д., для характеристики або найменування об'єкта, що входить в інший клас, або найменування іншого класу об'єктів, аналогічного даному в будь-якому відношенні ». У стилістиці найбільш поширене визначення метафор, запропоновано І.В. Арнольд: «метафора – це приховане порівняння, що здійснюється шляхом застосування назви одного предмета до іншого і виявляє таким чином яку-небудь важливу рису того предмета» [2, с. 64].

У лінгвістиці виділяються три типи мовної метафори (ЛЕС):

- 1) номінативна;
- 2) когнітивна (Розумове відображення реальної або приписування спільних властивостей між поняттями, наприклад, куча людей)
- 3) образна (містить приховане порівняння, що характеризує властивість, наприклад, гострий розум).

В останні десятиліття спостерігається підвищений інтерес до вивчення метафори, при цьому центр уваги в дослідженнях змістився в сферу вивчення практичної мови і в ті сфери, які звернені до мислення, пізнання і свідомості, до концептуальних систем і моделювання штучного інтелекту. Зростання теоретичного інтересу до метафори було викликане збільшенням частотності її вживання в різних видах текстів від поетичного мовлення і публіцистики до різних галузей наукового знання.

Порівняння як стилістичний засіб та один із засобів експресії ефективно обґрунтовує і демонструє тезу. Так, наприклад, у бесіді Білла Гейтса зі Стенфордським президентом Джоном Генесі перший доводить необхідність революційних змін у тому, яким чином задаються параметри більшості програмного забезпечення. Гейтс порівнює рівень конкретизації в описі параметрів комп'ютерних програм з фінансовою діяльністю двох нібито подібних банків, проте ті 10 відсотків, що роблять їх різними, і відіграють суттєву роль у їхній відмінності: *“Now, we also need to revolutionize how we write*

software, where we can define things at a much higher level. That really hasn't changed much in these last 30 years. We're still writing declarative code that can take something like two banks whose products are 90 percent identical, and you can end up literally with a million lines of code that are different between these two banks. And yet if you describe say in English their products, you'd only find like 40 pages of difference”.

Наведемо приклад порівняння, взяти з промов на платформі TED Talks:

Imagine if a team of physicists could stand inside of an atom and watch and hear electrons spin. Imagine if a group of sculptors could be inside of a lattice of atoms and sculpt with their material. Imagine if a team of surgeons could fly into the brain, as though it was a world, and see tissues as landscapes, and hear blood density levels as music.

Мовець повідомлення розповідає про Аллосферу(це триповерхова металічна сфера всередині звукопоглинаючої камери) та захоплює увагу читачів за допомогою порівняння та зацікавленості в сказаному.

Метафора, як правило, асоціюється з художнім стилем мови, але вона також зустрічається і в інших функціональних стилях за рахунок універсальності потенційного використання. Р. Хофман, автор низки досліджень, присвячених метафорі, стверджував: «Метафора виключно практична. ... Вона може бути застосована в якості знаряддя опису і пояснення в будь-якій сфері: в психотерапевтичних бесідах і в розмовах між пілотами авіаліній, в ритуальних танцях і в мові програмування, в художньому вихованні і в квантовій механіці. Метафора, де б вона нам не зустрілася, завжди збагачує розуміння людських дій, знань і мови»[58].

Вчені, вивчаючи вживання метафори в різних видах дискурсу прийшли до висновку, що метафора необхідна в практичному (куди лінгвіст відносить ділові тексти) і науковому дискурсі незважаючи на те, що не відповідає багатьом параметрам цих дискурсів [47, 49], .

Прикладами використання метафори можуть служити промови двох світових лідерів Стіва Джобса та Білла Гейтса

Наприклад, Стів Джобс та Білл Гейтс часто використовують метафори для того, щоб зробити мовлення більш зрозумілим для аудиторії. Метафори підсилюють мовлення емоційністю та образністю.

Метафора *“in the face of death”* у промові Стіва Джобса: *“Because almost everything – all external expectations, all pride, all fear of embarrassment or failure – these things just fall away in the face of death, leaving only what is truly important”* утверджує думку про убогість усіх мирських турбот, коли ти усвідомлюєш неминучість кінцясвіту, а тому треба брати до уваги лише провідні речі в житті.

Схожу думку утверджує і Білл Гейтс, стверджуючи:

“Remembering that you are going to die, certainly is the best way I know to avoid the trap of thinking you have something to lose”. (Bill Gates)

Метафора *“the trap of thinking”* активізує ідею про помилковість людського перебільшення важливості дрібниць життя і закликає людей задуматися над його сенсом.

Ще одним прикладом використання метафори як засобу експресії може служити наступний уривок, в якому Стів Джобс описує створення довідника *“The Whole Earth Catalog”*, удаючись до метафори *“poetic touch”*, що переконує слухачку аудиторію в силу творчого задуму та натхнення Стюарта Бранда, його творця: *“It was created by a fellow named Stewart Brand not far from here in Menlo Park, and he brought it to life with his poetic touch”*. Метафора *“Apple's current renaissance”* в уривку з промови Стіва Джобса: *“Pixar went on to create the world's first computer animated feature film, Toy Story, and is now the most successful animation studio in the world. In a remarkable turn of events, Apple bought NeXT, I returned to Apple, and the technology we developed at NeXT is at the heart of Apple's current renaissance”* допомагає мовцю переконати слухачів у відродженні традицій розвитку та успіху його компанії і виконує образно-експресивну функцію.

Епітети описують характерні риси окремих явищ та предметів, дають їм якісні характеристики. Градація полягає в поступовому підсиленні виразності

для підвищення чи пониження емоційно- смислового навантаження окремих слів та повідомлення взагалі.

У промові Білла Гейтса використання епітетів підкреслює характерні риси навчання в університеті: *“It could be exhilarating, intimidating, sometimes even discouraging, but always challenging”*.

У своїй промові до студентів Стендфорду Стів Джобс використовує епітети: *“I decided to take a calligraphy class to learn how to do this... It was beautiful, historical, artistically subtle in a way that science can't capture, and I found it fascinating”*, що підкреслюють якісні характеристики курсів каліграфії, які відвідував мовець після того, як за власним бажанням вибув з коледжу, і які пізніше, десять років потому стали Джобсу в нагоді під час проектування та перероблення Макінтошів у систему Мак .

Градація сприяє підвищенню емоційного та експресивного навантаження кожного наступного елемента, розгортає аргументацію та доведення Біллом Гейтсом важливості та складності процесу вироблення нових технічних засобів, знаходження необхідних людей, здатних змінити на краще вже існуючу систему: *“In some areas the ability to watch people who practice very well, to see their results that are numerically analyzed, to understand what those techniques are, it's been difficult to create that learning cycle”* .

Смислова градація в уривку з промови Стіва Джобса: *“But the key thing is that if you gonna make connections which are innovative, you've got to connect two experiences together, then you have to not have the same bag of experience as everyone else does, or else you're going to make the same connections, and then you won't be innovative, and then nobody will give you an award”* демонструє думку мовця про те, що інновації та інноваційні технології не виникають з нічого, а з'являються лише за умови якісної відмінності та унікальності досвіду певної людини, яка зуміє цей свій досвід творчо використати.

І.В. Арнольд визначила синоніми як «слова, що належать до однієї частини мови, близькі або тотожні за предметно-логічного значення хоча б в одному зі

своїх лексико-семантичних варіантів і такі, що для них можна вказати контексти, в яких вони взаємозамінні» [2].

Лінгвіст відзначає також, що в ряді синонімів завжди є несхожі компоненти в коннотаціях або в предметно-логічному значенню. У зв'язку з цим, синонімічний повтор служить для більш повного і всебічного опису предмета або явища. Вживання двох слів зі схожою семою поспіль створює ефект посилення значення, висловлюючи тим самим експресивність.

Експресивність може виражатися за рахунок пар синонімів. Наведемо конкретні приклади.

Вживання синонімічної пари сприяє посиленню експресивного ефекту, можна судити про емоційну напругу оратора.

Наведемо приклади речень, де присутні пари синонімів:

We will find the way if we stay on the right path.

Експресивні фразеологізми – це ідіоми, фразеологічні сполучення і сталі вирази (прислів'я, крилаті вирази, фрази-привітання тощо, які нерідко виходять за межі словосполучень, тобто є реченнями) [9].

Прикладом фразеологічного експресива може служити фраза використана Девідом Ліндел під час свого виступу на конференції TED Talks:

Now you may have heard about seeing around corners before, but what I showed you today would have been impossible just two years ago.

Фраза “*to see around the corners*” є фразеологізмом, що означає “можливість заглядати наперед”. Таким чином мовець звертає увагу аудиторії на неймовірні можливості технології, яку він презентує.

Таким чином, розглянувши експресивні елементи на різних рівнях, можна зробити наступний висновок: експресія закладена в мові і проявляється в «нехтуванні» наявними мовними стандартами.

Варто зазначити, що у реалізації експресивної функції мови допомагає також контекст. Сприйняття контексту – це складний і досить багатогранний процес, тому читач або слухач повинен правильно зрозуміти погляди, думки,

почуття та емоції автора, з урахуванням того, що будь-яке експресивне висловлювання являє вираження певної позиції мовця відповідно інших комунікантів.

2.4 Прагматичні функції засобів експресії в промовах галузі інформаційних технологій

Експресія є найважливішим компонентом категорії інформативності. Одним з найбільш важких місць для комунікативно-орієнтованої лінгвістики, як відзначають багато дослідників, на сьогоднішній день є проблема ефективної мовної комунікації [19].

В межах цієї проблеми викликає великий теоретичний і практичний інтерес вивчення тих чинників, які, надаючи певний вплив на чуттєві механізми психіки комуніканта, можуть істотно впливати на вибір рішення і моделі їх поведінки. Йдеться про найважливішу текстової категорію – категорію прагматики.

Хоча поняття «прагматика» залишається невизначеним і в трактуванні багатьох кардинальних питань цього явища спостерігається багато розбіжностей, проте очевидним залишається той факт, що вивчення газетного стилю немислимо без звернення до його прагматичного аспекту, так як кінцева мета будь-якої промови – саме вплив, переконання слухача, формування певного ставлення до інформації, що повідомляється.

У підсумку вся стратегія відбору мовних засобів підпорядкована здійсненню впливу на читача. Тому абсолютно справедлива думка про те, що «аналіз висловлювання повинен проходити не тільки по лінії граматичній, що особливо було властиво традиційній граматиці, але і по лінії прагматичній, чого вимагає сучасна комунікативна лінгвістика. Це означає, що необхідно враховувати єдність всього контексту, сукупність всіх пресуппозиційних факторів, а також цілі висловлювання у вигляді прагматичного ефекту (іншими

словами, успішність висловлювання) для досягнення мети комунікації » [27, с. 86].

Кінцевий прагматичний ефект іншого, очевидно, не представляє механічну суму якихось прагматично позначених елементів, а впливає з тексту в цілому. І все ж з упевненістю можна сказати, що саме ці елементи в першу чергу і сприяють створенню прагматичного ефекту. Йдеться перш за все про мовні одиниці, основний семіологічною функцією яких є експресія, тобто посилення впливу за рахунок сем образності, емотивності, оцінковості і ін. [54, с. 24].

Будучи відповідним чином організованими в тексті, ці одиниці виявляються структурно релевантними і таким чином, можуть виступати в якості конструктивних елементів тексту.

Кажучи про експресивність мовних одиниць, багато лінгвістів підкреслюють їх призначеність до адресата, тобто комунікативну природу цієї категорії, а значить, її прагматичність [26, с. 14].

Наприклад, промовам Стіва Джобса і Білла Гейтса притаманне використання лексем, що є синонімами та мають сугестивний характер “*I’m pretty sure, I guess, I’m convinced*”, що мають значення впевненості в сказаному, можемо спостерігати прагматичний характер експресивів.

В одній промові до випускників Стів Джобс розказав про неочікувані зміни на своєму кар’єрному шляху, які пізніше посилили його характер та віру в те, чим він займається:

“I’m pretty sure none of this would have happened if I hadn’t been fired from Apple. It was an awfully tasting medicine, but I guess the patient needed it. Sometimes life hits you in the head with a brick. Don’t lose faith. I’m convinced that the only thing that kept me going was that I loved what I did”. (Steve Jobs)

Саме завдяки засобам експресії, спікеру вдається захопити увагу аудиторії, наголосити на важливому та переконати у правдивості сказаного. Це як в маркетингу, люди слухають ти дивляться реклами, але щоб їх переконати, потрібно використовувати спеціальні фрази та інтенсифікатори.

Недарма багато авторів у визначення експресії включають поняття впливу. Таким чином, якщо під прагматичністю розуміти «матеріалізоване в тексті усвідомлений конкретний намір адресанта надати відповідний вплив на адресата» [36, с. 8], то стає абсолютно очевидним той факт, що експресивність є найважливішою складовою категорією прагматики, так як найбільш яскраво втілює в собі її впливову функцію.

Вдало, на нашу думку, доповнює наукові дефініції дослідниця Н. О. Дорогович, інтерпретуючи експресію як „різновид лінгвопсихоментальної діяльності мовця (автора), результатом якої є такий прагматичний ефект, коли смисл висловлення чи окремих його компонентів передається з емоційно-логічним підсиленням, виражаючи емоції, суб’єктивні оцінки, інтенції мовця (автора) та впливаючи на емоційнопсихічний стан адресата (інтерпретатора)” [18, с. 22]. Таким способом Н. О. Дорогович акцентує на психологічній природі породження експресії, підкреслюючи міждисциплінарний характер цього феномена

Отже, ми використовуємо експресивні засоби для того, щоб наголосити на важливому, переконати у правильності думки та вплинути на результат сприйняття повідомлення адресатом. В промовах, засоби експресії відіграють чималу роль у сприйнятті самої інформації. Для того, щоб конкредувати щось або наголосити на важливості теми, або ж виразити свою особисту думку, щодо обговорюваної проблеми, спікери використовують експресивно заряджені одиниці, що є інтенсифікаторами сказаного та бустерами для правильного подання інформації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Експресія проявляється на всіх рівнях мови: фонетичному, лексичному і граматичному. На кожному з них існують різноманітні можливості способів і прийомів вираження.

Експресія може проявлятися на фонетичному рівні за допомогою таких засобів мовлення, як посилення вимови приголосних звуків, особливої

емфатичної вимови голосних для вираження подиву, різних форм тону і темпу, пауз та інтонації. Експресія проявляється на лексичному рівні за допомогою пар синонімів. До основних засобів вираження експресії можна віднести вживання антонімів, лексичні повтори, особливі суфікси (збільшувально-зменшувальні, пестливо-принизливі). Граматичні засоби експресії включають ампліфікацію, зміну порядку слів, паралельні синтаксичні конструкції, синтаксичні повтори, еліпсис і ін.

Проведений аналіз показує, що в англійській мові в промовах галузі інформаційних технологій найчастіше промовці використовують прислівники, які є, так званими, емфасайзерами та ступені порівняння прикметників як засоби вираження експресії. Прислівники-інтенсифікатори, в свою чергу, поділяють на емфасайзери, емпліфайери та даунтоунери. Загалом кількість використаних емфасайзерів у проаналізованих промовах складає 890 прислівників. Емпліфайери позначають наростання ознаки щодо встановленої норми і додатково підрозділяються на максимайзери (*maximizers*), що вказують на граничну позначку ознаки на шкалі інтенсивності, і бустери (*boosters*), які сигналізують про високий ступінь ознаки. У проаналізованих промовах було виявлено 100 випадків використання максимайзерів та 1435 випадків використання бустерів у корпусі текстів промов. Клас прислівників зі значенням зниження ознаки за градаційною шкалою (даунтоунери) включає в себе 150 компромайзерів, 130 засобів мінімайзерів, 71 засіб домінішерів та 57 апроксиматорів.

Отже, можна зауважити, що промовці досить часто використовують засоби експресії, адже експресія є найважливішою складовою категорією прагматики, так як найбільш яскраво втілює в собі її впливову функцію. Головне завдання мовця – це переконати, вплинути на аудиторію та її сприйняття інформації, що і є одним із безпосередніх завдань категорії експресії.

РОЗДІЛ III ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАСОБІВ ЕКСПРЕСІЇ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1 Збереження прагматичного потенціалу засобів експресії при перекладі промов

Усний науковий монолог або промова, що є одним із видів, діалогічний за своїм змістом, так як він звернений до аудиторії і передбачає емоційний відгук слухачів, зворотній зв'язок з ними.

Чим більше в публічному виступі характеристик живої розмови, тим сильніше його вплив на слухачів. Характерною особливістю публічного мовлення є те, що вона відбувається в ситуації живого спілкування.

Звідси випливає її інша відмінна риса – це жива інтонація розмовної мови, можливість в усному монолозі висловити своє ставлення до сказаного не тільки словами, а й інтонаційними засобами: тоном, тембром, темпом, логічними наголосами і паузами, а також невербальними засобами: мімікою, жестами.

Усний варіант уривка промови/лекції містить велику кількість усно-розмовних елементів: прямі звернення до слухачів, діалогізація мови в формі питально-відповідних фраз при формулюванні проблеми, займенниково-дієслівні форми, що вказують на мовця (лектора), сегменти тексту, що містять дублюючу інформацію (повтори, уточнення та роз'яснення).

Мовні особливості структурної організації усного наукового тексту обумовлені фактором адресованості слів до конкретної аудиторії в певний часовий відрізок перебігу промови, що не має місця при письмовій формі повідомлення наукової інформації. Усний науковий текст (лекція, доповідь, повідомлення, виступ) завжди орієнтований на оптимальне донесення інформації до конкретного адресата і встановлення контакту з ним в процесі мовної взаємодії (звідси характерна навіть для монологічного усного наукового мовлення діалогічність тексту).

Ця комунікативна орієнтація усного наукового тексту виражається набором певних мовних (лексико-синтаксичних) сигналів, які в мові виконують роль смислових орієнтирів і полегшують сприйняття тексту на слух [44].

Кожна промова має мету проінформувати, переконати чи створити настрій у відповідної аудиторії.

Переконання як мета виступу виникає під час обговорення певної теоретичної чи практичної проблеми. Промовець ставить перед собою завдання переконати аудиторію, звертаючись і до розуму, і до почуттів своїх слухачів. Успіх його залежить від добору аргументів і вміння розташувати їх у порядку наростання переконливості. У кінці виступаючий, як правило, ще раз наголошує на головних аспектах теми й закликає до певних дій чи до прийняття певних рішень.

Така мета, як створення певного настрою, постає на всіляких урочистостях: на святах, на ювілеях, на річницях тощо.

Найважливіше тут – уміння знайти в темі щось нове, незвичне, дотепне. Але при цьому підтекст такої промови має бути доброзичливим, шанобливим, щирим, а форма – оригінальною, нетрадиційною.

Публічна промова супроводжується мовчанням аудиторії. Ніхто не реагує репліками на висловлювання оратора, не відповідає на риторичні запитання, не висловлює підтримки, але й не засуджує оратора, якому важко з'ясувати, зрозуміли його чи ні [44].

Будь-який дискурс представлений як мінімум трьома своїми сторонами: основною, комунікативно-інформативною, і допоміжною.

У центрі нашої уваги допоміжна система дискурсу, яку ми визнали можливим позначити як дискурсивно-прагматичний каркас, утворений дискурсивними одиницями, за допомогою яких комуніканти взаємодіють між собою, створюють, вибудовують основну комунікацію і керують нею. Ці завдання не є основними завданнями комунікації, але в великій мірі забезпечують її ефективність. Основні комунікативні одиниці передають

фактуальну інформацію, а допоміжні – дискурсивно-прагматичну. В останні десятиліття одиниці дискурсивно-прагматичного типу прийнято називати дискурсивними маркерами, дискурсивними словами або дискурсивами.

Основне призначення дискурсивів в тому, щоб допомогти адресанту і адресату на всіх етапах створення, реалізації та сприйняття дискурсу. Спікеру дискурсиви потрібні, щоб грамотно, з урахуванням сфери, форми та цілі комунікації вибудувати свою промову з точки зору її композиції і структури, надати їй цілісність, логічність і зв'язність.

Дискурсиви – це міжрівневі, транскатегоріальні одиниці комунікації: до них відносяться як окремі слова (*because; very; just; only; probably; firstly; then; actually; interestingly; amazingly*), словосполучення і усталені звороти (*in terms of; first of all; in fact; at least*), Напівпредикативні конструкції (*To begin with; to tell the truth; frankly speaking*), формально предикативні конструкції, що виконують роль вступного елемента (*I / we think; I / we believe; I / we remember; I hope*) і повноцінні предикативні одиниці (*I want to talk about ...; let's start with some good news; as my colleagues have shown; I will give some examples; I have to admit*) [11].

Так як ми розглядаємо такий жанр дискурсу як промови, що і є публічними виступами, можемо звернути увагу на те, що дискурсиви в вибраному жанрі будуть виступати засобами експресії, адже промовець акцентує зміст тексту за допомогою різноманітних мовних засобів експресії та прийомів для найбільш ефективного впливу на особистість адресату, його емоційну сферу. Тобто, дискурсиви, які згідно проведеного нами дослідження виступають в промовах і експресивами, що передають прагматично-дискурсивну інформацію та посилюють вплив в акті комунікації.

Тому можемо зазначити безпосередній зв'язок між прагматичним аспектом дискурсу жанру промов та засобами експресії, що і є його елементами.

Передача тексту оригіналу повинна бути максимально близькою до тексту оригіналу, бо іноді навіть вилучення начебто зайвих засобів експресії може

призвести зробити меседж мовця менш звучним і потужним з огляду ефективності впливу на глядацьку та слухацьку аудиторію.

Переклад промов потребує надзвичайної уваги до деталей (можуть зустрічатися алюзії, відсилки до певних подій), чіткої та точної передачі лексики, яка не повинна бути занадто складною чи красномовною, знання контексту та галузі інформаційних технологій та відповідної високої концентрації. Дуже часто основний задум промови підсилений засобами експресії, що допомагають мовця вплинути на сприйняття інформації аудиторією, наголосити на важливих елементах промови та сконцентрувати увагу слухачів. В одному реченні промовець може використовувати кілька засобів експресії, які при перекладі на українську часто упускаються перекладачем, що зменшує прагматику всього повідомлення.

3.2 Перекладацький аналіз засобів експресії у галузі інформаційних технологій при перекладі з англійської на українську мову

На сьогоднішній день в лінгвістиці виділяють два основних методи перекладу: комунікативний та семантичний. При комунікативному перекладі, увага звертається перш за все на комунікативну ціль тексту оригіналу та, відповідно, на її збереження. Акцент приділяється на основу ідею, що лежить у повідомленні до реципієнта. В семантичному перекладі фокус спрямований на контекст оригіналу та найбільш точне, адекватне його зображення у тексті перекладу. За таким методом особливо враховуються також семантичні та синтаксичні складові тексту. На першому місці стоїть досконалість передачі змісту тексту.

Оскільки текст промов за своєю природою комунікативний, то й метод при перекладі обирається переважно відповідний. Але іноді, перекладачі англійських промов українською, використовують змішаний метод перекладу, бо найчастіше стикаються з такими групами проблем:

- морфологічні, а саме способи передачі категорії роду чи числа іменників, еквівалентна заміна частин мови, акцент на перекладі значення артикля, складних слів (переважно іменників);

- лексичні – переклад безеквівалентної лексики
- стилістичні – передача образності та експресивних функцій (переклад стилістичних засобів і тд.).

Проблема перекладацьких трансформацій розглядалася багатьма вченими-лінгвістами, які пропонували своє визначення цього поняття, але всі вони збігалися у думці, що перекладацькі трансформації є невід’ємною частиною процесу перекладу.

Я. І. Рецкер, а також А. Б. Шевнін і Н. П. Серов поділяють трансформації на граматичні та лексичні, а Р. К. Миньяр-Белоручев – граматичні, лексичні та семантичні. В. Н. Комісаров виділяє три види перекладацьких трансформацій: граматичні, лексичні та лексико-граматичні. Л. К. Латишев виділяє морфологічні, синтаксичні, стилістичні, семантичні та змішані перекладацькі трансформації.

А. М. Фітерман і Т. Р. Левицька – граматичні, стилістичні, лексичні. Л.С. Бархударов стверджував, що всі перекладацькі трансформації можна розділити на наступні чотири типи (перестановки, заміни, додавання, вилучення). В. І. Карабан розрізняє п’ять основних видів граматичних трансформацій: пермутація (перестановка), субституція (заміна), додавання, опущення та комплексна трансформація [23, с. 125].

В нашому дослідженні ми використовуємо узагальнену класифікацію перекладацьких прийомів, створену на основі концепцій вищезгаданих вчених і представлену нижче. Оскільки нами було досліджено, що засоби експресії в більшій мірі представлені на лексичному та лексико-граматичному рівні в обох мовах, тому класифікацію перекладацьких трансформацій краще розглядати на аналогічних рівнях.

На граматичному рівні представлено такі перекладацькі трансформації – об'єднання речень, членування речень, додавання, опущення, перестановка, заміна (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток перетворюється при перекладі в підмет) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне чи навпаки), комплексна трансформація.

На лексичному рівні – це перекладний відповідник(еквівалент), варіантний відповідник, калькування, транскодування, контекстуальна заміна (диференціація значень, конкретизація значень, генералізація значень) смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, нейтралізація або емпатизація. Треба зазначити, що, як правило, різного роду трансформації здійснюються одночасно, тобто, наприклад, перестановка супроводжується заміною, граматична трансформація зазвичай може супроводжуватися лексичною тощо.

Багато проблем виникає при перекладі емоційно-забарвленої лексики, стилістичних тропів (наприклад метафор), фразеологічних одиниць, стилістичних фігур тощо. Дуже часто при перекладі змінюється структура речень тексту оригіналу у тексті перекладу: прості речення об'єднуються у складні і навпаки, або частина складного речення у тексті перекладу виражається вставною конструкцією. Збереження сили емоційних аргументів залежить від знань та умінь перекладача відтворювати значення цих одиниць мови оригіналу у мові перекладу.

Матеріалом дослідження послужили 31 промова галузі інформаційних технологій з платформи Ted Talks англійською та українською мовами, а також 8 промов світового лідера Білла Гейтса та 5 промов Ілона Маска англійською мовою. Загальний обсяг текстів англійською мовою склав 180832 слова, українською мовою – 42960 слова.

Нами був здійснений аналіз перекладу мовних засобів експресії у галузі інформаційних технологій та проаналізовано 400 речень та було виявлено 750 засобів експресії, які використовують спікери під час промов для інтенсифікації висловлювання, впливу на слухача та привернення уваги до важливих фактів та слів. Ми будемо аналізувати способи перекладу на лексичному та граматичному рівнях. На лексичному рівні одиницею дослідження буде виступати слово та словосполучення, на граматичному рівні – речення.

Розглянемо перекад засобів експресії зі згаданими в попередньому розділі випадками на граматичному рівні.

Варто звернути увагу на те, що в одному складному реченні в англійській мові може бути кілька засобів експресії, що ще раз доводить, намір промовця підсилити речення якомога більше, щоб ефект впливу був більший. Тобто в одному реченні англійською при перекладі може застосовуватись кілька граматичних трансформацій.

Кількісне співвідношення способів перекладу засобів експресії в промовах галузі інформаційних технологій на граматичному рівні продемонстровано у вигляді секційної діаграми (Рисунок 3.1.), представленої нижче.

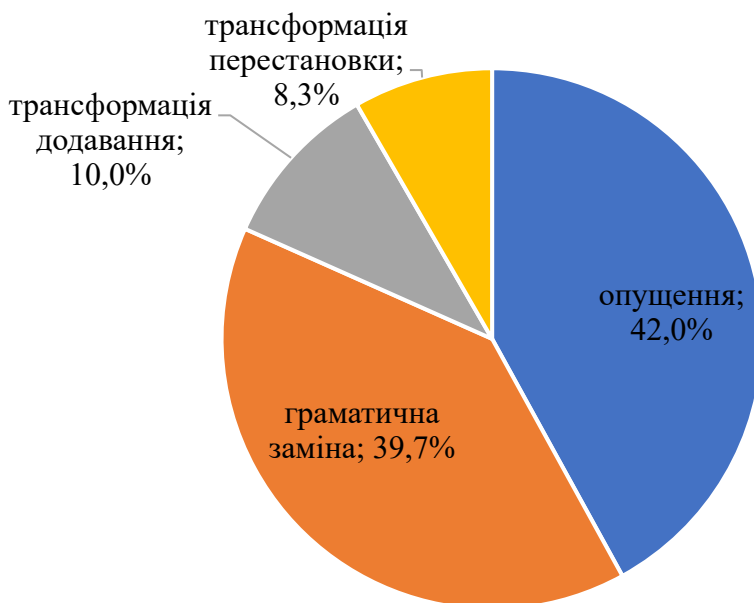

Рисунок 3.1 Співвідношення способів перекладу засобів еспресії на граматичному рівні

Ми виявили, що найбільша частка одиниць, які виражають еспресію на граматичному рівні перекладаються за допомогою опущення, що складає 42% та за допомогою граматичної заміни, що становить 39,7%. Також перекладачі застосовують трансформацію додавання, що становить 10% та трансформацію перестановки, що складає 8,3%.

Наведемо приклади різного виду трансформацій:

*And we can **actually** see the differences in the reflected light by visualizing it as this 3D volume.*

Можна побачити цю різницю у відображеному світлі, шляхом його візуалізації в 3D моделі.

1) Граматична заміна

*It's a palliative, **like in** digital media.*

*Це паліатив, **на зразок** цифрових медіа.*

2) Додавання

***Like Francine**, who can make you cry.*

***Як, скажімо, Франсін**, яка може змусити вас розплакатись.*

3) Перестановка

*Machines, **of course**, can't do everything, but they can do far more, encroaching ever **deeper into the realm** of tasks performed by human beings.*

***Звичайно**, машини не можуть робити все, вони можуть робити більше, втручаючись усе **глибше у сфери завдань**, що виконуються людьми.*

Беручи до уваги, що трансформація опущення використовується найчастіше, можемо зробити висновки, що в українському варіанті, перекладачі не використовують засоби еспресії, тому вплив на читача українського тексту зменшується.

Також, наведемо приклади речень, де використовуються кілька перекладацьких трансформацій.

4) Дослівний переклад, опущення, контекстуальна заміна

*The suit is reflective, so we can **actually** capture enough photons that we can see, where I am and what I'm doing, without the camera **actually** directly imaging me.*

*Костюм світловідбиваючий, **тому** ми можемо отримати достатньо фотонів, щоб побачити, де я і що роблю, **при тому що** камера напряду мене не бачить.*

Кількісне співвідношення способів перекладу засобів експресії у промовах галузі інформаційних технологій на лексичному рівні уточнено круговій діаграмі, представлений нижче. (Рисунок 3.2.)

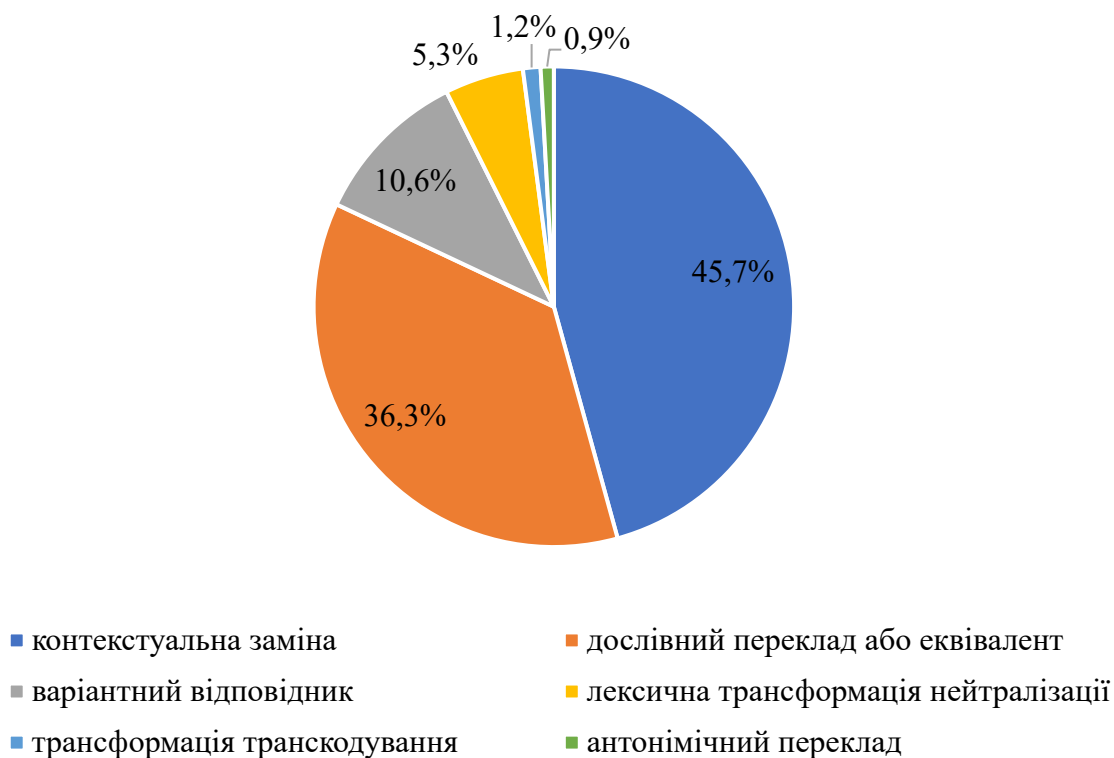

Рисунок 3.1 Співвідношення способів перекладу засобів еспресії на лексичному рівні

На лексичному рівні засоби експресії перекладаються за допомогою контекстуальної заміни, тобто перекладач застосовує такі види трансформацій

як конкретизація, диференціація або генералізація значень, що становить 45,7% від загальної кількості трансформацій, на другому місці знаходиться дослівний переклад або еквівалент, що складає 36,3%, варіантний відповідник – 10,6%, лексична трансформація нейтралізації, що становить 5,3%. Також було застосовано трансформацію транскодування з найменшою частотністю використання – 1,2% та антонімічний переклад – 0,9%. Наведемо приклади:

1) Контекстуальна заміна

*I bet there are those of you who doubt that superintelligent AI is possible, **much less inevitable.***

Я впевнений, серед вас є ті, хто сумнівається, що надрозумні машини можливі, що й казати про неминучість.

2) Дослівний переклад/еквівалент

*Now, **just consider the smartest person who has ever lived.***

Тепер подумайте про найрозумнішу людину, яка будь-коли існувала.

3) Варіантний відповідник

*In **the most famous** human-machine competition since John Henry, I played two matches against the IBM supercomputer, Deep Blue.*

*У **найвідомішому** протистоянні людина-машина з часів Джона Генрі я зіграв дві партії проти суперкомп'ютера IBM, Deep Blue*

4) Нейтралізація

***Because so much** of that book was a celebration of the power and creative potential of density, of **largely urban density**, of connecting people and putting them together in one place, and putting them on sidewalks together and having them share ideas and share physical space together.*

***Оскільки більшість** цієї книги було прославлянням сили і творчого потенціалу скупченості, **великої міської скупченості**, що поєднувала людей і збирала їх разом в одному місці, і переміщала їх на тротуари, і змушувала їх ділитися ідеями, і ділитися фізичним простором між собою.*

5) Транскодування

*Think of the AlloSphere as a large, dynamically varying digital microscope that's connected to a **supercomputer**.*

*АллоСферу можна вважати великим динамічно змінним цифровим мікроскопом, підключеним до **суперкомп'ютера**.*

б) Антонімічний переклад

*Now, that might sound **pretty good**, but ask yourself what would happen under our current economic and political order?*

***Непогано звучить**, але запитайте себе, що станеться з нашим теперішнім економічним та політичним ладом?*

Отже, можна зробити висновки, що на лексичному рівні українські перекладачі застосовують такі види перекладацьких трансформацій як контекстуальну заміну, для того, щоб конкретизувати або генералізувати значення, таким чином вплинути на свідомість слухача та настановити на правильне сприйняття інформації, дослівний переклад або еквівалент, щоб читач теж міг зануритись у всю атмосферу лекції та зрозумів стиль мовця через текст, варіантний відповідник, щоб точно передавати експресію, якою автор підкреслює важливі слова, думки та факти. Також застосовується лексична трансформація нейтралізації, що становить зовсім малий відсоток, адже експресивні одиниці призначені для емпатизації висловлювання, а не для його нейтралізації. Трансформація транскодування може застосовуватись лише у випадку з неологізмами або запозиченими словами, щоб точно передати зміст слова.

3.3 Аналіз найчастіше вживаних засобів експресії у промовах галузі інформаційних технологій – прислівників-інтенсифікаторів.

В оригіналі промов, мовці частіше вдаються до використання засобів експресії саме на лексичному рівні, основними засобами експресії є інтенсифікуючі прислівники, один з їх видів, який ми розглянемо є прислівники-емфасайзери, як зазначалося раніше, тому після корпусного аналізу засобів

експресії, ми проаналізували перекладацькі трансформації, якими користуються українські перекладачі в роботі з текстами промов галузі інформаційних технологій при перекладі інтенсифікуючих прислівників.

Розглянемо переклад найбільш використовуваних мовцями прислівників інтенсифікаторів та порівняємо різницю сприйняття слів при використанні різних перекладацьких трансформацій.

Прислівник-інтенсифікатор *just* займає перше місце за частотністю використання у промовах, слово було використано 280 разів. Розглянемо перекладацькі трансформації, що були застосовані при перекладі.

So it's been a very optimistic time, I think, and I want to just talk about a few of those things. Отже, це був дуже оптимістичний час, на мою думку, і я хочу просто поговорити про кілька таких речей. (варіантний відповідник)

A job is just a bunch of tasks, so they're going to redefine our jobs because they're going to do some of those tasks. Робота - це сукупність завдань, і вони змінять наше уявлення про роботу, оскільки переберуть на себе частину цих завдань. (опущення)

This page is effectively, collectively authored by the Web, and Google is just helping us kind of to put the authorship in one kind of coherent place. Ця сторінка є спільно сформованою Мережею, і Гугл всього-на-всього допомагає нам віднести авторство до пов'язаного місця. (контекстуальна заміна).

Аналізуючи три випадки використання різноманітних трансформацій при перекладі прислівника *just*, можна зауважити, що у першому реченні перекладач використовує варіантний відповідник, що повністю передає інтенсифікацію висловлювання. Оскільки, як ми згадували, в одному реченні мовці часто використовують кілька експресивних слів для утримання уваги слухачів, речення залишиться експресивним, навіть при опущенні інтенсифікатора *just*. Порівнюючи друге речення з першим, при опущенні прислівника *just* речення втрачає експресивний зряд, адже у цьому випадку автор промови за допомогою прислівника підкреслює важливість сказаного. У третьому випадку ми

розглядаємо трансформацію контекстуальної заміни, яка беззаперечно впливає на більшу експресивність сказаного, перекладач за допомогою контекстуальної заміни диференціює повідомлення мовця.

Прислівник *really* є другим за частотністю використання у промовах галузі інформаційних технологій, що налічує 253 випадки. Розглянемо різні випадки перекладу та проаналізуємо експресивний заряд одиниці мови.

By the way, I'm the one talking here, but Duolingo is the work of a really awesome team, some of whom are here. Між іншим, я тут розповідав все це сам, але насправді, Duolingo – це робота дійсно чудової команди. Деякі з цих людей представлені тут. (варіантний відповідник)

No single person is really the ultimate actor behind the personality of a neighborhood. Жодна людина не є в дійсності кінцевим актором на фоні особистості сусідства. (граматична заміна, контекстуальна заміна)

But nothing really says this model of interactivity -- which was so exciting and captures the real. Але нічого не сказано про цю модель взаємодії, яка була такою захопливою та фіксувалася на реальних речах. (опущення)

В першому випадку вибором перекладача є варіантний відповідник, що повністю передає експресивний заряд та інтенцію мовця інтенсифікувати прикметник та саєм висловлювання. В другому випадку перекладацькою трансформацією на граматичному рівні є граматична заміна частини мови та відповідно на лексичному рівні контекстуальна заміна. В цьому випадку при перекладі присутній засіб експресії, лише граматично змінений, але це не впливає на сприйняття контексту висловлювання читачем або слухачем.

Прислівник *actually* зустрічається у промовах галузі інформаційних технологій 213 разів, порівняємо використані перекладацькі трансформації одного і того ж засоба експресії, а саме прислівника *actually*.

1) *We can actually steer the specifics by embracing the larger trend. Ми можемо скеровувати особливості ШІ, зрозумівши загальний тренд. (опущення)*

2) *And this is increasingly what we're starting to see on the Web in a bunch of interesting ways – most of which weren't around, **actually**, except in very experimental things, when I was writing "Emergence" and when the book came out. І ми все більше бачимо це в Всесвітній мережі багатьма способами. Більшість із яких не були навкруги, **насправді**, крім дуже експериментальних речей, коли я писав "Емерджентність" і коли книжка вийшла. (еквівалент)*

В більшості випадків з прислівником-інтенсифікатором *actually* перекладачі застосовують перекладацьку трансформацію опущення, що сприяє втраті експресивного заряду висловлювання в українській мові. В меншій мірі в перекладі прислівника-інтенсифікатора *actually* застосовується еквівалентний переклад, у випадку з яким, можна передати всю експресію висловлювання та намір мовця донести ідею до слухачів.

Прислівник-інтенсифікатор *of course* було використано 36 разів і це доволі невелика кількість порівнюючи з попередніми випадками вживання. Розглянемо перекладацькі трансформації, що використовувалися при перекладі.

*And **of course**, in Netflix and Amazon, it's in the background, making those recommendations. І, **звісно ж**, Нетфлікс та Амазон, саме ШІ у фоновому режимі підкидає вам рекомендації. (дослівний переклад)*

*And we have an example, **of course**, in a more front-facing aspect of it, with the win of the AlphaGo, who beat the world's greatest Go champion. А це ми маємо приклад більш безпосередньої взаємодії з людиною - виграш AlphaGo, програми, що перемогла чемпіона світу з го. (опущення)*

***Of course**, we **play a trick** here to make the translations as good as professional language translators. **Звісно**, ми **робимо децю**, щоб зробити переклади настільки ж гарними, як у професійних перекладачів. (нейтралізація, граматична заміна)*

В першому випадку перекладач використовує дослівний переклад, що повністю передає інтенцію мовця, виглядати впевненим перед слухачами. В наступному речення використовується перекладацька трансформація опущення, таким чином речення втрачає свій експресивний заряд, так як в ньому мовець не

використав іншого засобу експресії. На відміну від попереднього речення, в третьому випадку використано два засоби експресії, але за рахунок використання перекладацької трансформації нейтралізації та граматичної заміни для однієї одиниці мови, прислівник *of course* не може передати експресію всього висловлювання самостійно.

Проаналізуємо переклади максимайзерів та бустерів, оскільки частка використання цих прислівників також є значною в промовах галузі інформаційних технологій.

Прислівник *quite* зустрічається в промовах 60 разів. Розглянемо приклади використання.

So this gets a little challenging, because the dynamics of this robot are quite complicated. Клопітке завдання, бо динамічні властивості робота **досить складні.** (дослівний переклад)

The statistical signal was quite strong. Статистичні дані **справляли враження.** (контекстуальна заміна, емпатизація, граматична заміна)

Or Google is quite generous, so he can have one or two years to go. Або Google **досить щедрий**, і тому у нього може бути один або два роки, щоб піти. (дослівний переклад)

Можемо зробити висновки, що в більшості випадків максимайзер *quite* перекладається дослівно. В другому реченні використовує контекстуальну заміну, а саме генералізую значення та емпатизує висловлювання, також на граматичному рівні перекладач змінює частини мови. Можна зауважити, що в другому прикладі, експресія висловлювання краще проявляється у варіанті перекладу аніж оригіналу.

Розглянемо переклад прислівників-бустерів, що є значною частиною засобів експресії в проаналізованих промовах.

Прислівник *so* зустрічається 990 разів, але зазвичай, бустер *so* використовується в реченні разом з іншими засобами експресії.

So it has to do this because this gap in the window is only slightly larger than the width of the robot. Він мусить так робити, бо отвір у вікні завширишки майже як сам робот. (опущення)

*So you set it running for a week, and it will perform 20,000 years of human-level intellectual work, **week after week after week**. Тож ви запускаєте її на тиждень, і вона демонструє 20 000 років інтелектуальної роботи людського рівня, **тиждень за тижнем, тиждень за тижнем**. (дослівний переклад)*

*So we have many ongoing tendencies right now, and I think **one of the chief** among them is this tendency to make things **smarter and smarter**. Просто зараз існує багато тенденцій, і, на мою думку, одна з **найбільш ключових** серед них - це тенденція робити речі **розумнішими**. (контекстуальна заміна)*

В першому випадку перекладач позбавив речення експресії, оскільки не використав жодного бустера в перекладі. В наступному реченні здійснено дослівний переклад, але окрім того в реченні є ще один засіб експресії, який підсилює експресивний заряд самого висловлювання. В третьому випадку в україномовному перекладі була використана контекстуальна заміна, конкретизація значення, також в реченні є повтор, що є ще одним засобом експресії, що підсилений вищим ступенем порівняння прикметників, хоча в українському варіанті повтор не використовується, що є дость притаманним українським текстам.

Наступний бустер *well* був використаний 169 разів, що є також великою частотністю вживання.

Well, there are some kind of executive decisions, but mostly the answer is -- everybody and nobody. Існують деякі виконавчі рішення, але найчастіше відповіддю є – всі і ніхто. (опущення)

Well, the people that will be digitally excluded won't be able to compete in the labor markets of the future, they won't be connected, they'll be less informed, they'll be less inspired and they'll be less responsible. Ну, люди за межами цифрового світу не зможуть конкурувати на ринках праці майбутнього, вони не будуть в них задіяні,

вони будуть менш інформовані, вони будуть менш натхненними і менш відповідальними. (дослівний переклад)

*I mean, the impression that von Neumann made on the people around him, and this included **the greatest** mathematicians and physicists of his time, is **fairly well-documented**. Я гадаю, що враження, яке фон Нейман справляв на людей довкола, до яких входили **найвидатніші** математики та фізики його часу, **достатньо добре задокументоване**. (варіантний відповідник)*

У трьох речення бустер *well* перекладається різними способами. Проаналізуємо, в якому випадку все ж таки прислівник-інтенсифікатор зберігає експресивний заряд. В першому реченні перекладач використовує трансформацію опущення, що робить речення повинстю експресивно нейтральним, адже в реченні немає жодного експресива. В другому випадку використаний дослівний переклад, *well* перекладають як звичайний філлер в розмовному реченні, але з іншого боку, таким чином мовець розмовляє мовою слухачів без жодних професіоналізмів чи неологізмів, що певною мірою може служити експресивом в цьому конкретному випадку. В третьому випадку в реченні одразу присутні кілька експресивів, в українському перекладі використовується варіантний відповідник прислівника *well*, що надає слову експресивний заряд.

Також, варто звернути увагу на частотність використання прислівника-інтенсифікатора *much*, який був використаний 140 разів та також несе експресивний заряд при використанні. Розглянемо випадки перекладу.

*The concern is really that we will build machines that are so **much more competent** than we are that the slightest divergence between their goals and our own could destroy us. Викликає тривогу те, що ми збудуємо машини, які будуть **настільки компетентніші** за нас, що найменші відхилення між нашими та їхніми цілями зможуть нас знищити. (граматична заміна, контекстуальна заміна)*

*It seems overwhelmingly likely, however, that the spectrum of intelligence extends **much further** than we currently conceive. Здається надзвичайно ймовірним, що спектр інтелекту простягається **набагато далі**, ніж ми сьогодні уявляємо. (дослівний переклад)*

*Fifty years is not **that much time** to meet one of **the greatest** challenges our species will ever face. П'ятдесят років - це **не так вже й багато** часу, щоб прийняти найбільший виклик, з яким зіткнеться людський рід. (варіантний відповідник)*

Проаналізувавши три випадки використання бустера *much* і його перекладу українською, можна побачити, що в першому реченні прислівник *much* і *more* вживаються разом і обидва є засобами експресії, але в перекладі перекладач робить граматичну заміну, замінюючи два слова одним і зменшуючи експресивний заряд висловлювання. В другому випадку перекладач використовує дослівний переклад, що повністю передає намір мовця інтенсифікувати висловлювання. В третьому випадку використано варіантний відповідник, що є доречним по контексту повідомлення та збереження експресії.

Прислівник-бустер *a lot* був використаний спікерами 129 разів, що також є засобом експресії. Проаналізуємо переклади та передачу експресії в українському варіанті.

*There's **a lot of** money going to it, there are billions of dollars being spent on it; it's a **huge business**, but there are no experts, compared to what we'll know 20 years from now. На нього йде **багато** грошей, мільярди доларів витрачають на нього; це **величезний бізнес**, проте нема експертів, порівняно з тим, що ми знатимемо через 20 років. (еквівалент)*

*If you'd **gone into the minds** of the people, **well**, you would have seen **a lot of** trauma, and you would have seen **a lot of** heartache, and you would have seen **a lot of** things that would take a long time to recover. Якщо **заглянути у свідомість** людей, ви б побачили **багато** травм, і ви б побачили **багато** серцевого болю, і ви б побачили **багато** речей, які доведеться довго відновлювати. (еквівалент)*

Well, you can't just go into a community and pretend to change it, you need to look at a lot of factors. Не можна просто залучитись у спільноту і робити вигляд, що змінюєш її, потрібно розглянути чимало факторів. (контекстуальна заміна)

У двох випадках перекладу було використано еквівалент прислівника *a lot of*, що повністю передає сенс сказаного в оригіналі. В третьому випадку перекладач використовує контекстуальну заміну, чим генералізує сказане, але експресивний заряд при цьому не втрачається.

Отже, можемо дійти висновків, що перекладачі часто застосовують трансформацію опущення при перекладі експресивних прислівників, які часто використовуються в оригінальних текстах промов. Але, в одному реченні зазвичай присутньо кілька засобів експресії з різних мовних рівнів, тому експресія самого речення не втрачається, а зменшується при опущенні.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III

Усний варіант уривка промови містить велику кількість усно-розмовних елементів: прямі звернення до слухачів, діалогізація мови в формі питально-відповідних фраз при формулюванні проблеми, займенниково-дієслівні форми, що вказують на мовця, сегменти тексту, що містять дублюючу інформацію (повтори, уточнення та роз'яснення), експресивна лексика.

Згідно з результатами дослідження, для англійської мови найбільш типовим засобом вираження експресії є експресивна лексика, тобто лексика, яка підсилює, підкреслює те, що позначається словом або іншими, синтаксично пов'язаними з ним, словами та допомагає мовцю досягти основних цілей комунікації. Крім того, на лексичному рівні експресія виражається такими засобами, як метафора, синонімічний повтор, фразеологізм, уособлення і епітет. Оскільки, ми розглядали промови в галузі інформаційних технологій, то можемо стверджувати, що мовці не зловживають метафорами, але часто ставлять риторичні питання та використовують повтори, що підсилюють засобами

експресії, найчастіше це інтенсифікуючі прислівники та ступені порівняння прикметників.

В третьому розділі, ми проаналізували 44 промови, використовуючи метод вибірки, було відібрано 400 речень з промов галузі інформаційних технологій.

Ми виявили, що найбільша частка одиниць, які виражають експресію на граматичному рівні перекладаються за допомогою опущення, що складає 42% та за допомогою граматичної заміни, що становить 39,7%. Також перекладачі застосовують трансформацію додавання, що становить 10% та трансформацію перестановки, що складає 8,3%.

На лексичному рівні засоби експресії перекладаються за допомогою контекстуальної заміни, тобто перекладач застосовує такі види трансформацій як конкретизація, деференціація або генералізація значень, що становить 45,7% від загальної кількості трансформацій, на другому місці знаходиться дослівний переклад або еквівалент, що складає 36,3%, варіантний відповідник – 10,6%, лексична трансформація нейтралізації, що становить 5,3%. Також було застосовано трансформацію транскодування з найменшою частотністю використання – 1,2% та антонімічний переклад – 0,9%.

В оригіналі промов, мовці частіше вдаються до використання засобів експресії саме на лексичному рівні, основними засобами експресії є інтенсифікуючі прислівники.

Ми розглянули переклад найбільш використовуваних мовцями прислівників-інтенсифікаторів та порівняли різницю сприйняття слів при використанні різних перекладацьких трансформацій. Найчастотнішими емпфасайзерами виявились такі прислівники як *just, really, actually, so, well, much, a lot*, що часто опускаються при перекладі українською.

Проведений аналіз показує, що в англійській мові засоби вираження експресії зустрічаються частіше, ніж при перекладі на українську мову, адже частіше за все перекладачі застосовують трансформацію опущення.

ВИСНОВКИ

Експресія є міждисциплінарною категорією, яка вивчається в лінгвістиці, стилістиці, логіці, естетиці, літературознавстві. Експресія – це функція, яка встановлює відношення між інтенцією автора і тими мовними засобами, які служать для реалізації цієї інтенції. Вона пов'язана зі здатністю лексичної одиниці в образній або необразній «формі» відтворювати суб'єктивні аспекти сприйняття людиною дійсності: уявлення мовців щодо якісно-кількісних проявах реалій (предметів і їх ознак, ознак інших ознак, дій, станів, процесів), емоції і почуття, які відчують говорять, суб'єктивні думки і оцінки про предмет мови і т. д.

Експресія проявляється на всіх рівнях мови: фонетичному, лексичному і граматичному. На кожному з них існують засоби вираження експресії.

На фонетичному рівні виділяються такі засоби експресії як варіювання звуків, алітерація, акцентування, звукові повтори, вигуки.

До основних засобів вираження експресії на лексичному рівні можна віднести вживання антонімів, лексичні повтори, суфікси (збільшувально-зменшувальні) а також метафори, епітети, фразеологізми та прислівники-інтенсифікатори.

Граматичні засоби експресії включають зміну порядку слів, паралельні синтаксичні конструкції, синтаксичні повтори, еліпсис і ін.

В рамках дослідження ми також розглянули поняття промови у галузі інформаційних технологій як один з видів наукового стилю мовлення. Відмінна риса промов – це жива інтонація розмовної мови, можливість в усному монолозі висловити своє ставлення до сказаного не тільки словами, а й інтонаційними засобами: тоном, тембром, темпом, логічними наголосами і паузами, а також невербальними засобами: мімікою, жестами та вербальними експресивними засобами.

Усний варіант уривка промови містить велику кількість усно-розмовних елементів: прямі звернення до слухачів, діалогізація мови в формі питально-

відповідних фраз при формулюванні проблеми, займенниково-дієслівні форми, що вказують на мовця, сегменти тексту, що містять дублюючу інформацію (повтори, уточнення та роз'яснення) та все це супроводжується засобами мовної експресії. Мовні особливості структурної організації усного наукового тексту обумовлені фактором адресованості слів до конкретної аудиторії в певний часовий відрізок перебігу промови, що не має місця при письмовій формі повідомлення наукової інформації.

Говорячи про експресивність мовних одиниць, багато лінгвістів підкреслюють їх призначеність до адресата, тобто комунікативну природу цієї категорії, а значить, її прагматичність. Проаналізувавши промови та використання засобів експресії мовцями, можемо зазначити, що спікери використовують експресивні засоби для того, щоб наголосити на важливому, переконати у правильності думки та вплинути на результат сприйняття повідомлення адресатом. В промовах, засоби експресії відіграють чималу роль у сприйнятті самої інформації. Для того, щоб конкретизувати щось або наголосити на важливості теми, або ж виразити свою особисту думку, щодо обговорюваної проблеми, спікери використовують експресивно заряджені одиниці, що є інтенсифікаторами сказаного та бустерами для правильного подання інформації.

В ході дослідження було створено корпус текстів, що містив 31 промову у галузі інформаційних технологій англійською та українською мовами та 8 промов Білла Гейтса і 5 промов Ілона Маска англійською мовою.

Ми прийшли до висновку, що експресія в значній мірі властива промовам у галузі інформаційних технологій, так як засоби вираження експресії на різних рівнях мови в чималій кількості містяться в кожному з 44 проаналізованих текстів промов.

Проведений аналіз показує, що в англійській мові засоби вираження експресії зустрічаються частіше, ніж у українській, адже при перекладі часто перекладачі використовують трансформацію опущення.

Згідно з результатами дослідження, для англійської мови найбільш поширеним засобом вираження експресії є експресивна лексика, тобто лексика, яка підсилює, підкреслює те, що позначається словом. На лексичному рівні експресія виражається також такими засобами, як метафора, синонімічний повтор, фразеологізм, уособлення і епітет та прислівниками-інтенсифікаторами.

На граматичному рівні в промовах англійською мовою найчастіше вживається такий засіб вираження експресії, як використання ступенів порівняння прикметників. Крім того, використовуються такі засоби вираження експресії, як паралельні конструкції, повтор, антитеза та інверсія.

Проаналізувавши переклади засобів експресії на лексичному та граматичному рівнях, ми дійшли таких висновків.

На лексичному рівні засоби експресії перекладаються за допомогою контекстуальної заміни, тобто перекладач застосовує такі види трансформацій як конкретизація, деференціація або генералізація значень, що становить 45,7% від загальної кількості трансформацій, на другому місці знаходиться дослівний переклад або еквівалент, що складає 36,3%, варіантний відповідник – 10,6%, лексична трансформація нейтралізації, що становить 5,3%. Також було застосовано трансформацію транскодування з найменшою частотністю використання – 1,2% та антонімічний переклад – 0,9%.

Ми виявили, що найбільша частка одиниць, які виражають експресію на граматичному рівні перекладаються за допомогою опущення, що складає 42% та за допомогою граматичної заміни, що становить 39,7%. Також перекладачі застосовують трансформацію додавання, що становить 10% та трансформацію перестановки, що складає 8,3%.

Основними засобами експресії у промовах галузі інформаційних технологій є прислівники-інтенсифікатори, що підсилюють силу сказаного та допомагають автору досягти головної комунікативної мети – впливу на аудиторію. Перекладачі часто застосовують трансформацію опущення при перекладі експресивних прислівників українською мовою, що зменшує

експресивний заряд всього речення в тексті перекладу. Прислівники-інтенсифікатори *just, really, actually, so, well, much, a lot* є найвживанішими в промовах галузі інформаційних технологій англійською мовою, але часто пропускаються при перекладі українською.

Підводячи підсумки проведеного дослідження, можна зробити загальний висновок, що категорія експресії виявляється в текстах промов англійською мовою за допомогою різноманітних засобів, і більшій мірі, на лексичному та граматичному рівнях, що підсилюють сказане, переконують слухача у достовірності фактів та виражають інтенцію мовця вплинути на аудиторію та донести важливу інформацію. В українському варіанті перекладу промов, засоби експресії часто пропускаються, що спричиняє втрату експресивного заряду всього повідомлення, неточність передачі інтенцій мовця та меншу міру впливу на аудиторію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амирова Т. А.. История языкознания: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М., 2006.
2. Арнольд І. В. Стилїстика сучасної англійської мови (стилїстика декодування). Л. *Просвітництво*. 1973. 302 с.
3. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М. Сов. энциклопедия. 1966. 607 с.
4. Бабенко Л. Г., Казарин Ю. В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник. М., 2006.
5. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. М., 1955.
6. Баллі Ш. Французька стилїстика. М., 2001.
7. Берн Е. Ігри, у які грають люди. пер. з англ. К. Меншикової. Харків : Клуб сімейн. дозвілля. 255 с.
8. Блумфилд Л. Язык. 2-е изд-е, стереотип. М., 2002.
9. Бойко Н. І. Критерії виділення експресивної лексики. *Гуманітарний вісн. Сер. Іноземна філологія: Проблеми сучасн. світ. літ. та лінгвістики*. Черкаси : ЧІТІ, 2000. Число 4. С. 105
10. Вахитова Г. В. Способы передачи внутренней экспрессивности текста : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Уфа, 2007.
11. Викторова Е. Ю. Вспомогательная система дискурса : проблемы выделения и функционирования : дис. ... д-ра филол. наук. Саратов, 2016. 617 с.
12. Вольф, Е. М. Функциональная семантика оценки. Изд. 2-е, доп. М. : *Эдиториал УРСС*, 2002. 280 с.
13. Вундт В. Проблемы психологии народов. СПб. 2001.
14. Галкина-Федорук Е.Н. Об экспрессивности и эмоциональности в языке. Сб. Статей по языкознанию, посв. профессору МГУ акад. В.В. Виноградову. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1958. С. 103-124.
15. Глисон Г. Введение в дескриптивную лингвистику. М., 2002.
16. Гнезділова Я. В. Емоційність та емотивність сучасного англійського дискурсу: структурний, семантичний і прагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2007. 291 с.
17. Долинин К. А. Стилїстика французского языка : Учеб. пособие. Л., 1978.
18. Дорогович Н. О. Мовна експресія в художніх текстах українського резистансу 40 – 50-х років ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Івано-Франківськ, 2013. 282 с
19. Дридзе Т. М. Текстова діяльність у структурі соціальної комунікації. *Наука*. 1984. 268 с.
20. Ефимов А. И. Стилїстика художественной речи. 2-е изд., доп. и перераб. М., 1961.
21. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. *Учбовометодичний. Нова Книга*. Вінниця, 2004. 240с.

22. Іщенко Н.Г. Оцінний компонент лексичного значення слова. *Філологічні трактати*. 2010. С. 47 – 50
23. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. *Нова книга*. Вінниця, 2002. 564 с.
24. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості : навч. посіб. К. : Либідь, 2007. 256 с.
25. Коваль Т. Л. Засоби експресивізації українського газетного дискурсу початку ХХІ ст: дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Херсон, 2011. 203 с.
26. Кожина М. Н. Про мовну та мовленнєву експресивність і її екстра лінгвістичне підґрунтя. Ростов н / Д, 1987. С. 8-18.
27. Колшанский Г. В. Комунікативна функція і структура мови. М.: Наука, 1984. 175 с.
28. Кострова О.А. Экспрессивный синтаксис современного немецкого языка : учеб. ... автореф. дис. ... канд. филол. наук. Н. Новгород, 2004.
29. Лукьянова Н. А. Экспрессивная лексика разговорного употребления: Проблемы семантики. Новосибирск, 1986.
30. Лукьянова Н. А. Экспрессивность в системе, словаре и речи. Человечес. фактор в языке: Язык. механизмы экспрессивности. *Наука*. Москва, 1991. С. 157 - 178.
31. Маслова В. А. Параметры экспрессивности текста. Человеческий фактор в языке. Языковые механизмы экспрессивности. М., 1991. С. 179–205.
32. Мельничук О. А. Художественный дискурс: синтаксис, экспрессивность, стратегии. Якутск, 2013.
33. Мишель М. А. Особенности функционирования экспрессивных синтаксических конструкций в речевых жанрах : на материале современной публицистики : дис. ... канд. филол. наук. СПб., 2002.
34. Мокиенко В. М. Славянська фразеологія : учеб. пособие для вузов по спец. Рус. язык и лит. 2-е изд. испр. и доп. Высш. шк. Москва, 1989. 287 с.
35. Моргоева Л. Б. Экспрессивность разноуровневых единиц языка. Владикавказ, 2009.
36. Наєр В. Л. Прагматичний аспект мови газети. *Лінгвістика і методика у вищій школі*. М., 1980. Вип. 205. С. 49-58
37. Нистратова С. Л. К вопросу о системе экспрессивных синтаксических средств в научной речи. Язык, сознание, коммуникация : сб. статей. М., 2004. Вип. 28. С. 142–150.
38. Пешкова Н. П. Психолінгвістическіе аспекти исследования экспрессивности в научном тексте. *Вестник МГЛУ*. Вип. 541. М., 2007. С. 203–210.
39. Пешкова Н. П. Психолінгвістическіе аспекти исследования экспрессивности в научном тексте. *Вестник МГЛУ*. Вип. 541. М., 2007. С. 203–210.

40. Пищальникова В. А., Сонин А. Г. Общее языкознание : Учебник. М., 2009.
41. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. М., 1993.
42. Серебренников Б. А. Проблема взаимоотношения общей методологии, лингвистической науки и частных методов лингвистического исследования. Общее языкознание : методы лингвистических исследований. Наука. 1973. с. 257–313.
43. Силаева Н. В. Лингвопрагматический анализ экспрессивности эпистолярного текста : на материале английской частной переписки XVIII–XIX вв. : дис. ... канд. филол. наук. Самара, 2007.
44. Скорикова Т. П. Речевые средства организации устного научного текста. *Известия ЮгоЗападного государственного университета. Сер. Лингвистика и педагогика.* 2015. № 2. –С. 72-78.
45. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М., 1986.
46. Тошович Б. Экспрессивный синтаксис глагола русского и сербского / хорватского языков. М., 2006.
47. Трипольская, Т. А. Экспрессивное слово как средство экспликации языковой личности. Языковая личность: проблема выбора и интерпретации знака в тексте. Межвузовский сборник науч. трудов. Новосибирск, 1994. С. 23.
48. Трофимова Н. А. Экспрессивные речевые акты в диалогическом дискурсе. Семантический, прагматический, грамматический анализ: монография. СПб., 2008.
49. Трофимова Н. А. Актуализация компонентов смысла высказывания в экспрессивных речевых актах (на материале современного немецкого языка) : дис. ... докт. филол. наук. СПб., 2009.
50. Цоллер В. Н. Соотношение категорий экспрессивности, эмотивности и оценочности в структуре лексического значения. *Научные ведомости БГУ.* 1998. С. 43–54
51. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Вища шк. Київ, 1984. 176 с.
52. Чабаненко В. А. Стилїстика експресивних засобів української мови: монографія. ЗДУ. Запоріжжя, 2002. 351 с
53. Чайковский Р. Р. Общая лингвистическая категория экспрессивности и экспрессивность синтаксиса . *Уч. записки МГГГЙИЯ им. Мориса Тореза. Вопросы Романо-германской филологии.* Т. 64. Москва, 1971. С. 193.
54. Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций. М., 2008.
55. Шаховский В. І. Категоризація емоцій у лексико-семантичній системі мови. *Изд-во Воронеж. ун-ту.* Воронеж: 1987. 192 с.
56. Шевченко Л. І. Взаємозв'язок мовних засобів експресії та стандарту. *Мовознавство.* 1979. № 6. С. 80-84
57. Arnold M. Zwicky, Geoffrey K. Pullum. Plain Morphology and Expressive Morphology. *Proceedings of the Thirteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society.* University of California, Berkeley, 1987. Pp. 330–340.

58. Barroso P. M. Grammar, Expressiveness, and Intersubjective Meanings: Wittgenstein's Philosophy of Psychology. Cambridge, 2015.
59. Besnier N. Language and Affect. *Anthropology*. Oct. 1990. Vol. 19. P. 419–451.
60. Foolen, A.P. The expressive function of Language: Towards a cognitive semantic approach. *The Language of Emotions*. Amsterdam : John Benjamins, 1997. Pp. 15–31.
61. Fudge, E. Phonological Structure and Expressiveness. *Journal of Linguistics*. Vol. 6, No. 2. *Cambridge University Press*, 1970. Pp. 161-188
62. Fussell S. R. The Verbal Communication of Emotions: Introduction and Overview. *The Verbal Communication of Emotions: Interdisciplinary Perspectives*. London. New York, 2014. P. 1–16.
63. Hayner P. C. Expressive Meaning. *The Journal of Philosophy*. Feb. 1956. Vol. LIII. No 4. P. 149–157.
64. Hoffman R. Some implications of metaphor for philosophy and psychology of science. *The ubiquity of metaphor*. Amsterdam, 1985. P. 327.
65. Hübler A. Communication and Expressivity. *Functionalism in Linguistics*. Philadelphia, 1987. P. 357–380.

ДЖЕРЕЈА ИЛЮСТРАТИВНОГ МАТЕРИЈАЛУ

66. Aaron Koblin. Visualizing ourselves...with crowd-sourced data. [Electronic resource]. 2011. Mode of access: https://www.ted.com/talks/aaron_koblin_visualizing_ourselves_with_crowd_sourced_data
67. Aleph Molinari. Let's bridge the digital divide. [Electronic resource]. 2011. Mode of access: https://www.ted.com/talks/aleph_molinari_let_s_bridge_the_digital_divide
68. Andrew Bastawrous. Get youe next rye exam on a smartphone. [Electronic resource]. 2014. Mode of access: https://www.ted.com/talks/andrew_bastawrous_get_your_next_eye_exam_on_a_smartphone/transcript#t-569
69. Anthony Goldbloom. The jobs we will lose to mashines – and the one we won't. [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/anthony_goldbloom_the_jobs_we_ll_lose_to_machines_and_the_ones_we_won_t
70. Arnav Kapur. How AI can become an extension of your mind. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/arnav_kapur_how_ai_could_become_an_extension_of_your_mind
71. Bill Gates. 14 rules for life [Electronic resource]. 2008. Mode of access: <https://www.facebook.com/notes/tea-talk-and-gossip/bill-gates-speech-14-rules-your-kids-did-not-and-will-not-learn-inschool/152862328071768>

72. Bill Gates. At Harvard [Electronic resource]. 2006. Mode of access: <http://news.rapgenius.com/>
73. Bill Gates. At Stanford [Electronic resource]. 2008. Mode of access: <http://news.rapgenius.com/>
74. Claire Wardle. How can you help to transform the Internet into a place of trust. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/claire_wardle_how_you_can_help_transform_the_internet_into_a_place_of_trust?language=en
75. Cornelia Geppert. A video game that helps us understand loneliness. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/cornelia_geppert_a_video_game_that_helps_us_understand_loneliness?language=en
76. Daniel Susskind. 3 myths about future work. [Electronic resource]. 2017. Mode of access: https://www.ted.com/talks/daniel_susskind_3_myths_about_the_future_of_work_and_why_they_re_not_true
77. David Lindell. A camera that can see around corners. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/david_lindell_a_camera_that_can_see_around_corners
78. Fei-Fei Li. How we're teaching computers to understand pictures. [Electronic resource]. 2015. Mode of access: https://www.ted.com/talks/fei_fei_li_how_we_re_teaching_computers_to_understand_pictures
79. Garry Kasparov. Don't fear intelligent machines. Work with them. [Electronic resource]. 2017. Mode of access: https://www.ted.com/talks/garry_kasparov_don_t_fear_intelligent_machines_work_with_them
80. Grady Booch. Don't fear superintelligent AI. [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/grady_booch_don_t_fear_superintelligent_ai
81. Hans Rosling. Let my dataset change your mindset. [Electronic resource]. 2009. Mode of access: https://www.ted.com/talks/hans_rosling_let_my_dataset_change_your_mindset/transcript#t-8629
82. Janelle Shane. The danger of AI is weirder than you think. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/janelle_shane_the_danger_of_ai_is_weirder_than_you_think
83. Jiabao Li. Art that reveals how technology frames reality. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/jiabao_li_art_that_reveals_how_technology_frames_reality

84. JoAnn Kuchera-Morin. Stunning data visualization in the Allosphere. [Electronic resource]. 2009. Mode of access: https://www.ted.com/talks/joann_kuchera_morin_stunning_data_visualization_in_the_allosphere
85. Johanna Figueira. Simple, effective tech to connect communities in crisis. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/johanna_figueira_simple_effective_tech_to_connect_communities_in_crisis
86. Kanawan Senanan. How computer memory works. [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/kanawat_senanan_how_computer_memory_works
87. Kevin Kelly. How AI can bring on a second Industrial Revolution. [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/kevin_kelly_how_ai_can_bring_on_a_second_industrial_revolution
88. Luis von Ahn. Massive-scale online collaboration. [Electronic resource]. 2011. Mode of access: https://www.ted.com/talks/luis_von_ahn_massive_scale_online_collaboration
89. Matt Cutts. What happens when a Silicon Valley technologist works for the government. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/matt_cutts_what_happens_when_a_silicon_valley_technologist_works_for_the_government
90. Nick Bostrom. What happens when our computer get smarter than we are? [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/nick_bostrom_what_happens_when_our_computers_get_smarter_than_we_are
91. Sam Harris. Can we build AI without losing control over it? [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/sam_harris_can_we_build_ai_without_losing_control_over_it
92. Sebastian Thrun. Google's driverless car. [Electronic resource]. 2011. Mode of access: https://www.ted.com/talks/sebastian_thrun_google_s_driverless_car
93. Sougwen Chung. Why I draw with robots. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/sougwen_chung_why_i_draw_with_robots?language=en
94. Steve Jobs. Academy of Achievement. [Electronic resource]. 1982. Mode of access: <http://news.rapgenius.com/Steve-jobs-academy-of-achievement-speech-1982-annotated>
95. Steve Jobs. iPhone Keynote. [Electronic resource]. 2002. Mode of access: <http://news.rapgenius.com/Steve-jobs-iphone-keynote-2007-annotated>
96. Steve Jobs. The Commencement address. [Electronic resource]. 2005. Mode of access: <http://news.rapgenius.com/Steve-jobs-commencement-address-at-stanford-university-annotated>

97. SteveJobs.Unveiling Apple Macintosh [Electronic resource]. 2002. Mode of access: <http://news.rapgenius.com/Steve-jobs-unveiling-apple-macintosh-annotated>
98. Steven Johnson. The Web as a city. [Electronic resource]. 2003. Mode of access: https://www.ted.com/talks/steven_johnson_the_web_as_a_city
99. Sylvain Duranton. How humans an AI can work together to create better businesses. [Electronic resource]. 2019. Mode of access: https://www.ted.com/talks/sylvain_duranton_how_humans_and_ai_can_work_together_to_create_better_businesses?language=en
100. Vijay Kumar. Robots that fly ... and cooperate. [Electronic resource]. 2012. Mode of access: https://www.ted.com/talks/vijay_kumar_robots_that_fly_and_cooperate
101. Vijay Kumar. The future of flying robots. [Electronic resource]. 2015. Mode of access: https://www.ted.com/talks/vijay_kumar_the_future_of_flying_robots
102. Wanis Kabbaj. What a driverless world could look like. [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/wanis_kabbaj_what_a_driverless_world_could_look_like
103. Zeynep Tufekci.Mashine intelligence makes human morals more important. [Electronic resource]. 2016. Mode of access: https://www.ted.com/talks/zeynep_tufekci_machine_intelligence_makes_human_morals_more_important

ДОДАТОК А Аналіз перекладу засобів експресії в промовах галузі інформаційних технологій

№	Оригінал	Переклад	Трансформації
1	Well , in that same time, our superhero has moved less than the width of a human hair. That's pretty fast .	За той же час наш супергерой пробіг відстань менше ширини людської волосини. Це досить швидко.	Опущення, Опущення, Варіантний відповідник
2	But actually , we need to image much faster if we want to capture light moving at subcentimeter scales.	Але нам потрібно отримувати зображення набагато швидше, щоб відобразити рух світла на відстані менше сантиметра.	Опущення, Дослівний переклад, Контекстуальна заміна
3	While this wall may look ordinary to our own eyes, at a trillion frames per second, we can see something truly incredible .	Ця стіна може здатися досить звичайною, але при частоті триліон кадрів в секунду ми можемо побачити дещо неймовірне .	Опущення, Генералізація, нейтралізація
4	And we can actually see the differences in the reflected light by visualizing it as this 3D volume.	Можна побачити цю різницю у відображеному світлі, шляхом його візуалізації в 3D моделі.	Опущення
5	And finally , we see the reflected waves of light from the statue.	Нарешті , ми бачимо хвилі світла від статуї.	Граматична перестановка, Варіантний відповідник
6	These waves of light illuminating the wall are like fireworks .	Ці хвилі світла, які підсвічують стіну, як феєрверки.	Дослівний переклад
7	The suit is reflective, so we can actually capture enough photons that we can see, where I am and what I'm doing, without the camera actually directly imaging me.	Костюм світловідбиваючий, тому ми можемо отримати достатньо фотонів, щоб побачити, де я і що роблю, при тому що камера напряду мене не бачить.	Дослівний переклад, Опущення, Контекстуальна заміна
8	But of course , there's still challenges remaining.	Але, звичайно, труднощі ще є.	Дослівний переклад
9	You never know what new and exciting capabilities could be just around the corner .	Ти ніколи не знаєш, які нові прекрасні можливості можуть чекати тебе на розі вулиці.	Граматична заміна, додавання
10	We're already developing the technologies that could make cars safer and more intelligent .	Ми вже розробляємо технології, які зроблять автомобілі безпечнішими та розумнішими.	Дослівний переклад, Варіантний відповідник,

11	I barely notice them, even though they are constantly framing reality for me.	Я ледве їх помічаю, попри те , що вони постійно обрамляють реальність для мене.	Дослівний переклад
12	Now, the only time I do notice my glasses is when something happens to draw my attention to it , like when it gets dirty or my prescription changes.	Так, я помічаю свої окуляри лише тоді, коли трапляється щось, що привертає до них мою увагу , наприклад, вони забруднюються або мій рецепт на них змінюється.	Контекстуальна заміна, Опущення, Граматична заміна
13	As an artist, what can I create to draw the same kind of attention to the ways digital media -- like news organizations, social media platforms, advertising and search engines -- are shaping our reality?"	Як художниця, що я можу створити, щоб привернути таку ж увагу до того , як цифрові медіа – новини, соціальні медіа-платформи, реклама та пошукові системи – формують нашу реальність?»	Контекстуальна заміна Граматична заміна
14	So I created a helmet that creates this artificial allergy to the color red.	Тому я розробила шолом, який створює штучну алергію на червоний колір.	Дослівний переклад
15	It simulates this hypersensitivity by making red things look bigger when you are wearing it.	Він симулює гіперчутливість, змушуючи червоні речі виглядати більшими , коли ви носите шолом.	Дослівний переклад
16	It has two modes: nocebo and placebo .	Він має два режими: ноцебо та плацебо .	Калькування
17	It's similar to social media's amplification effect, like when you look at something that bothers you , you tend to stick with like-minded people and exchange messages and memes, and you become even more angry .	Це схоже на те, як соціальні медіа створюють ефект посилення: коли ви бачите щось, що виводить вас із себе, ви зазвичай об'єднуєтеся з однодумцями, обмінюєтеся повідомленнями та мемами і починаєте гніватися ще більше .	Опущення, Опущення, Опущення, Граматична заміна, перестановка
18	Sometimes, a trivial discussion gets amplified and blown way out of proportion .	Інколи, звичайна дискусія набирає обертів і виходить за будь-які межі .	Контекстуальна заміна, Граматична заміна, Емфатизація
19	It's a palliative, like in digital media.	Це паліатив, на зразок цифрових медіа.	Граматична заміна, Перестановка Контекстуальна заміна
20	When you encounter people with different opinions, we will unfollow them, remove them completely out of our feeds.	Коли ви зустрічаєте людей, що мають іншу думку, ви можете відписатися від них, повністю викинути з підписок.	Дослівний переклад
21	But this way of intentionally ignoring opposing ideas makes human community hyperfragmented and separated .	Проте цей спосіб свідомого ігнорування ідей опонентів робить людську спільноту дефрагментованою та розділеною.	Дослівний переклад, Контекстуальна заміна

22	In digital media, what we see every day is often mediated, but it's also very nuanced .	В цифрових медіа те, що ми бачимо кожного дня, часто опосередковується, але при цьому дуже тонко .	Контекстуальна заміна
23	Like , when this little red dot comes out in your notifications, it grows and expands, and to your mind, it's huge .	Тобто , коли ця маленька червона крапочка з'являється у ваших повідомленнях, вона росте і поширюється, і для вашого розуму вона стає великою .	Контекстуальна заміна, Додавання, граматична заміна
24	Now, keep in mind this is conceptual.	Майте на увазі , що це концепція, це не реальний продукт.	Опущення, Контекстуальна заміна
25	Like the helmet , the plug-in reshapes reality, but this time, directly into the digital media itself.	Як і той шолом , плагін переоформлює реальність, але цього разу безпосередньо у самому цифровому медіа.	Додавання, Словниковий відповідник
26	What you should be noticing now will be bigger and vibrant, like here , this story about gender bias emerging from the sea of cats.	Те, що вам треба помітити зараз, стає більшим і яскравішим, як тут , історія про гендерні упередження впливає серед цілої купи котів.	Дослівний переклад, Контекстуальна заміна
27	The plug-in makes their comments super small .	Плагін робить їх коментарі дуже, дуже маленькими .	Додавання Емфатизація
28	Believe me , I know the risks are high if this were to become a real product.	Повірте мені , я знаю, як це ризиковано, якщо це стане реальним продуктом.	Дослівний переклад
29	Well , you can imagine how many directions this could really go .	Тобто, ви можете уявити, скільки варіантів нам доступні.	Контекстуальна заміна, Опущення
30	By exploring how we interface with these technologies, we could step out of our habitual , almost machine-like behavior and finally find common ground between each other.	Досліджуючи нашу взаємодію з цими технологіями, ми можемо вийти за межі звичної машиноподібної поведінки та нарешті знайти спільну мову між собою.	Контекстуальна заміна, додавання; Дослівний переклад; Контекстуальна заміна, конкретизація
31	We could use it to uncover our blind spots and retrain our perception and consequently, choose how we see each other.	Ми можемо з її допомогою уникати білих плям і тренувати сприйняття, і, як наслідок, обирати те, як ми бачимо один одного.	Контекстуальна заміна
32	As a distinguished engineer there, I was pretty close to the top of the Silicon Valley ecosystem.	Як провідний інженер, я був досить близько до верхівки екосистеми Кремнієвої долини.	Дослівний переклад
33	Here's a pop quiz: If your last name starts with H or higher, H or higher, would you raise your hand? Wow .	Невеличке опитування: Якщо ваше прізвище починається на "H" та далі, "H" та далі по алфавіту, можете підняти руку? Вау .	Транслітерація

34	Same cubicles, same people, just a better system for everyone.	Ті ж робочі місця, ті ж люди, просто краща для всіх система.	Перестановка Словниковий відповідник
35	We bring in modern technology practices, like user-centered design and the cloud, and we also help improve procurement.	Привносимо новітні практичні технології, на кшталт дизайну, орієнтованого на користувача та хмарні технології, а також допомагаємо покращити держзамовлення.	Додавання, перестановка; Контекстуальна заміна
36	Some of the best and brightest minds in technology are working on meal-delivery start-ups and scooters	Деякі найкращі і найвидатніші уми в сфері технологій працюють над стартапами з доставки їжі і скутерами.	Контекстуальна заміна
37	Silicon Valley likes to talk about making the world a better place.	У Кремнієвій долині люблять говорити про зміну світу на краще.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
38	But you feel your impact in a much more visceral way in government.	Але ти відчуваєш свій вплив значно суттєвішим в уряді.	Опущення, Контекстуальна заміна
39	Like Francine , who can make you cry.	Як, скажімо, Франсін , яка може змусити вас розплакатись.	Додавання
40	Or at least , she made me cry, because she's so inspiring.	Принаймні, я пустив сльозу, так вона надихає!	Дослівний переклад, Контекстуальна заміна, Перестановка
41	I am also deeply, fiercely proud of my colleagues.	Я глибоко, відчайдушно пишаюсь моїми колегами.	Словниковий відповідник
42	hey will work through illogical situations and put in late nights to get to the right result.	Вони працюють у незбагнених ситуаціях, засиджуються допізна , щоб досягнути потрібного результату.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
43	And so that award is actually a crab-shaped purse, screwed into sheet metal.	Тому нагорода — це гаманець у формі краба на металевому листі.	Опущення
44	I believe more in the people who show up to help.	Я більше вірю у людей, які приходять на допомогу.	Дослівний переклад
45	If you're looking for something deeply meaningful -- and full disclosure , sometimes incredibly frustrating -- here's what you need to know.	Якщо ви шукаєте щось глибоко значуще — повністю щире , іноді неймовірно пригнічуюче — ось що вам потрібно знати.	Дослівний переклад; Граматична заміна; Контекстуальна заміна
46	There is something difficult and messy and vital and magical happening when civil servants partner with technologists at the city and state and national level.	Щось складне, хаотичне, життєво необхідне і чарівне відбувається, коли держслужбовці співпрацюють з технологіями на міському, обласному та національному рівнях.	Дослівний переклад, Граматична заміна
47	I participated in my first student protest in 2007, when the	Уперше я взяла участь у студентському протесті у 2007 році,	Дослівний переклад

	president shut down one of the most important news networks.	коли президент закрив один із найважливіших каналів новин.	
48	But first, we needed to find some experts actually living inside Venezuela to guide us.	Але спочатку ми мали залучити експертів, зокрема тих, хто живе у Венесуелі, які б могли підказувати нам.	Контекстуальна заміна
49	We'd see so many other hackathons that came up with wily, ambitious, incredible technological solutions that sounded great in theory but ultimately failed to work in the actual countries they were intended to help.	Ми бачили так багато інших хакатонів, де народжувались хитрі, амбітні, неймовірні технологічні рішення, які звучали дуже круто в теорії, але абсолютно не працювали на практиці, коли дійсно потрібно було вирішити якусь проблему в країні.	Словникові відповідники; Контекстуальна заміна
50	So we turned to the experts actually living inside of the country.	Тож, ми звернулись до експертів, які живуть саме там .	Контекстуальна заміна
51	I live the need for this firsthand.	Я знаю про це не з чуток.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
52	I met the seller in a local bakery, and it was like buying something on the black market.	Я зустрілась із продавцем в одній з місцевих пекарень, це дуже нагадувало мені купівлю чогось на чорному ринку.	Контекстуальна заміна, Додавання, Граматична заміна
53	When she was first diagnosed, we bought her treatment in a state pharmacy, and it was, like, practically free.	Коли їй вперше поставили діагноз, ми купили все необхідне в державній аптеці, і це було практично безкоштовно.	Опущення,
54	These projects are not insanely advanced, but it's what the people of Venezuela need, and they can have a tremendous impact.	Безумовно , ці проекти не є дуже просунутими, але це те, чого люди у Венесуелі потребують, тож вони можуть мати неймовірний вплив.	Додавання, Нейтралізація, Словниковий відповідник
55	By donating our services, we are making a bigger impact than if we were just to donate money.	Надаючи свої послуги, ми робимо більше , ніж якщо б ми просто жертвували гроші.	Опущення, Граматична заміна
56	If someone from San Francisco were to hire professionals to create solutions like MediTweet or Blackout Tracker, it would cost a small fortune.	Якщо хтось із Сан-Франциско вирішить найняти професіоналів для створення рішень, як-от MediTweet або Blackout Tracker, це коштуватиме дуже багато .	Граматична заміна, Генералізація
57	One of my greatest pleasures in life is, I have to admit, a bit special.	Мушу зізнатись, моє найбільше задоволення в житті дещо специфічне .	Дослівний переклад; Контекстуальна заміна
58	And then you have Paris or Istanbul, and their patina full of history.	І ще у нас є Париж чи Стамбул, в яких відчувається наліт історії .	Граматична заміна, Контекстуальна заміна, Додавання
59	But in more established urban centers, significant network	Але в стабільніших міських центрах значне розширення мережі майже	Контекстуальна заміна;

	expansions are almost impossible : habitat is just too dense, real estate, too expensive and public finances, too fragile.	неможливе : місця проживання дуже щільні, нерухоме майно занадто коштовне, а громадські фінанси занадто крихкі.	Дослівний переклад; Контекстуальна заміна; Словниковий відповідник.
60	It really is the world's most sophisticated transportation laboratory.	Це насправді світ з найскладнішою транспортною лабораторією.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
61	Flying cars are finally moving from science-fiction déjà vu to attractive business-case territory.	Врешті-решт , літаючі автомобілі перетворяться з фантастичного дежавю в перспективне місце для бізнесу.	Словниковий відповідник
62	The reason blood is so incredibly efficient is that our red blood cells are not dedicated to specific organs or tissues; otherwise , we would probably have traffic jams in our veins.	Кров така ефективна тому, що червоні кров'яні тільця не призначені для спеціальних органів або тканин; інакше ми б мали автомобільні пробки у венах.	Опущення, Перестановка, Граматична заміна
63	They're trying to learn traffic rules, which is relatively simple, and coping with human unpredictability, which is more challenging .	Вони пробують вивчити правила руху, які доволі прості, та передбачити людську поведінку, що набагато складніше .	Контекстуальна заміна
64	They can drive much faster and can take any rational initiative that can speed them up or the cars around them.	Вони зможуть пересуватись значно швидше і зможуть визначати, коли можуть прискоритись самі чи коли прискоряться машини навколо них.	Дослівний переклад
65	Like us , computers have short-term memory for immediate tasks, and long-term memory for more permanent storage.	Як і у нас, у комп'ютерів є короткострокова пам'ять для негайних завдань та довгострокова пам'ять для постійного зберігання.	Додавання, Граматична заміна
66	SRAM is the fastest memory in a computer system, but also the most expensive , and takes up three times more space than DRAM.	СОЗП - це найшвидша пам'ять у комп'ютерній системі, а також найдорожча , і займає втричі більше простору , ніж ДПЗП.	Дослівний переклад
67	On the other hand , optical-based storage like DVD and Blu-ray also uses spinning discs, but with a reflective coating.	З іншого боку , оптичні сховища як DVD чи Blu-ray також використовують диски, які крутяться, але з відбиваючою поверхнею.	Дослівний переклад
68	The heat generated from a device and its environment will eventually demagnetize hard drives, degrade the dye in optical media, and cause charge leakage in floating gates	Тепло, яке йде від пристрою, та його середовище розмагнічують жорсткий диск, пошкоджують фарбу в оптичному накопичувачі та спричиняють витік заряду із плаваючих затворів.	Опущення
69	Repeatedly writing to floating gate transistors corrodes them,	Постійне записування на транзистори плаваючих затворів	Опущення

	eventually rendering them useless.	роз'їдає їх і робить непридатними до використання	
70	With data on most current storage media having less than a ten-year life expectancy, scientists are working to exploit the physical properties of materials down to the quantum level in the hopes of making memory devices faster, smaller, and more durable.	Із даними на найсучасніших накопичувачах із тривалістю роботи менше 10 років, науковці працюють над розширенням фізичних властивостей матеріалів аж до квантового рівня в надії зробити пристрої пам'яті швидшими, меншими та витривалішими.	Контекстуальна заміна; Дослівний переклад
71	In fact , while we drove 140,000 miles, people didn't even notice.	Насправді, поки ми їхали ці 140 тис. миль, люди навіть не звертали уваги.	Контекстуальна заміна
72	Sometimes our cars get so crazy , they even do little stunts.	Інколи наші машини ставали такими шаленими , що витворювали деякі маленькі трюки.	Дослівний переклад
73	I'm here today to talk about autonomous flying beach balls.	Сьогодні я розповім про автономні, летючі пляжні м'ячики.	Дослівний переклад
74	I'd like to tell you a little bit about the challenges in building these, and some of the terrific opportunities for applying this technology.	Я розповім про труднощі зі створенням таких роботів і про неймовірні можливості цієї технології.	Опущення, Контекстуальна заміна
75	In fact , many of these vehicles are operated by flight crews that can include multiple pilots, operators of sensors, and mission coordinators.	Насправді цими літаками здебільшого керує льотний екіпаж, до якого входять кілька пілотів, оператори вимірювальної апаратури і координатори завдань.	Словниковий відповідник
76	Of course , if the robot were tilted, inclined to the horizontal, then it would accelerate in this direction.	Звичайно , якби робота нахилити під певним кутом до горизонталі, то він би розігнався у заданому керунку.	Дослівний переклад
77	And then finally , if you spin opposite pairs of rotors faster than the other pair, then the robot yaws about the vertical axis.	Врешті-решт , якщо прискорити протилежну пару гвинтів, тоді робот повернеться навколо вертикальної осі.	Опущення, Контекстуальна заміна
78	So an on-board processor essentially looks at what motions need to be executed and combines these motions, and figures out what commands to send to the motors -- 600 times a second.	Бортовий процесор дивиться, які рухи потрібно виконати, поєднує ці рухи і посилає відповідні команди двигуну 600 разів за секунду.	Опущення
79	That's basically how this thing operates.	Ось так усе працює.	Опущення
80	It's actually half the diameter.	Це половина діаметра.	Опущення
81	The one that's most important is the inertia, or the resistance to motion.	Найважливіший серед них -- сила інерції або опір руху.	Дослівний переклад, Перестановка

82	So the smaller you make R, the more dramatically the inertia reduces.	Тобто, чим R менше, тим більше зменшується сила інерції	Дослівний переклад; Контекстуальна заміна
83	The smaller you make it, the more quickly you can turn.	Чим менше кутове прискорення, тим швидше поверне гелікоптер.	Дослівний переклад
84	Well , robots like this have many applications.	Роботів можна використати з різною метою.	Опущення, Грамматична заміна
85	This is a picture of a recent experiment we did - actually not so recent anymore - in Sendai, shortly after the earthquake.	Недавно ми провели один експеримент - ну не так уже й недавно - у місті Сендай, яке пережило землетрус.	Контекстуальна заміна(нейтралізація)
86	So one fundamental problem that the robots have to solve if they are to be autonomous, is essentially figuring out how to get from point A to point B.	Якщо роботи автономні, то їхня найважливіша місія -- визначити, як дістатися від пункту А до пункту Б.	Контекстуальна заміна, Перестановка, Опущення
87	So this gets a little challenging , because the dynamics of this robot are quite complicated .	Клопітке завдання , бо динамічні властивості робота досить складні .	Грамматична заміна, Дослівний переклад
88	In fact , they live in a 12-dimensional space	По суті , роботи живуть у 12-вимірному просторі.	Словниковий відповідник
89	So it has to do this because this gap in the window is only slightly larger than the width of the robot.	Він мусить так робити, бо отвір у вікні завширшки майже як сам робот.	Грамматична заміна, Опущення
90	So just like a diver stands on a springboard and then jumps off it to gain momentum, and then does this pirouette.	Мені спадає на думку стрибун у воду, який стає на трамплін, стрибає з нього, щоб набрати швидкість, потім робить пірует	Контекстуальна заміна, Грамматична заміна, Додавання
91	Actually you take any object coated with fig juice, and the ants will carry it back to the nest.	Можна взяти будь-який предмет, помащений соком інжиру, і мурахи потягнуть його до свого гнізда.	Опущення
92	And then finally , we insist that the robots be agnostic to who their neighbors are	Врешті-решт , ми наполягаємо, щоб роботи ігнорували, хто їхні сусіди.	Грамматична заміна, Опущення
93	So once you know how to fly in formation, you can actually pick up objects cooperatively.	Отож , роботи вже навчилися літати строем. Тепер вони можуть разом піднімати предмети.	Контекстуальна заміна, Опущення
94	So his algorithm essentially tells these robots how to autonomously build cubic structures from truss-like elements.	По суті , його алгоритм вказує роботам, як самостійно збудувати кубічні структури зі схожих на балки частин.	Контекстуальна заміна, Опущення
95	So this robot is actually equipped with a camera, and a laser rangefinder, laser scanner.	Насправді , цей робот оснащений камерою і лазерним шукачем, лазерним сканером.	Дослівний переклад

96	So essentially it knows where to go to look for places that have the least information, and that's how it populates this map.	Тобто він знає, де шукати невідомі місця. І таким чином наповнює карту.	Опущення
97	But the main point I want to convey to you is that these robots are capable of building high-resolution maps at five centimeters resolution,	Але головна думка , яку я хочу донести - це те, що ці роботи здатні створювати високороздільні карти з п'ятисантиметровою точністю.	Контекстуальна заміна
98	The first problem is it's pretty big .	Перша проблема - він надто великий .	Контекстуальна заміна, емпатизація
99	The main point is we can have smaller robots that can go faster and then travel in these very unstructured environments.	Головне тут , що в нас є малі роботи, які можуть рухатись швидше, і рухатись в цьому неструктурованому середовищі.	Граматична заміна, Перестановка Граматична заміна, Дослівний переклад
100	And in this next video, just like you see this bird, an eagle, gracefully coordinating its wings, its eyes and feet to grab prey out of the water, our robot can go fishing, too.	На наступному відео, ви бачите, як птаха, орел, граціозно координує свої крила, очі, кігті, щоб схопити жертву на воді, наш робот також вмie рибалити.	Опущення
101	So in order to accomplish this, it actually has to pitch and adjust the altitude and swing the payload through.	Щоб виконати це, він повинен зробити кидок та підлаштувати висоту і хитнути вантаж.	Опущення, Нейтралізація
102	But of course we want to make these even smaller, and we're inspired in particular by honeybees.	Але, звичайно , ми хочемо зробити їх ще меншими, і нас на це надихають бджоли.	Дослівний переклад, Опущення
103	And smaller is better , because along with the small size you get lower inertia.	Менше - краще , тому що при малій вазі менша інерція.	Опущення
104	And that makes you more robust .	І це робить вас більш надійними.	Контекстуальна заміна
105	So just like these honeybees, we build small robots.	Ми зробили роботів, подібних до цих бджіл.	Граматична заміна, Перестановка, опущення
106	But essentially the collision is absorbed and the robot responds to the collisions.	Але загалом зіткнення амортизується і робот відреагував на це.	Генералізація
107	You have four robots - one of the robots has actually been hijacked by a human operator, literally .	У вас чотири роботи - один з роботів був викрадений оператором, у прямому значенні .	Опущення, Контекстуальна заміна, Додавання
108	So this video illustrates the basic idea .	Це відео демонструє основні ідеї .	Опущення, Граматична заміна

109	But because the robots interact with each other, they sense their neighbors, they essentially follow.	Але так , як роботи взаємодіють між собою, вони відчувають своїх сусідів, вони, по суті , сліdkують.	Словниковий відповідник
110	So again , it's not because all the robots know where they're supposed to go.	Тож знову , це не тому, що всі роботи знають, куди їм потрібно іти.	Дослівний переклад
111	Here the key idea is that the robots are agnostic to the identities of their neighbors.	Головна ідея тут в тому, що роботи байдужі до ідентичності своїх сусідів.	Контекстуальна заміна, перестановка
112	It's aware of the fact that it needs to form the circular shape.	В нього є установка, що потрібно сформувати коло.	Опущення
113	The third idea is that we essentially give these robots mathematical descriptions of the shape they need to execute.	Третя ідея - надати роботам математичний опис фігури, яку вони повинні скласти.	Опущення
114	The first one has to do with agriculture, which is probably the biggest problem that we're facing worldwide	Перше пов'язано з сільським господарством, мабуть, однією з найбільших проблем у світі.	Дослівний переклад
115	And that's mostly because of water shortage, crop diseases, climate change and a couple of other things.	І це викликано нестачею води, захворюванням рослин, зміною клімату та іншими проблемами.	Опущення
116	On the top-left is essentially a standard color camera.	Зліва зверху звичайна кольорова камера.	Опущення
117	The first and possibly the most important thing we can do is very simple: count the number of fruits on every tree.	Перша, можливо, найважливіша , ми дуже просто можемо порахувати кількість фруктів на кожному дереві.	Опущення
118	And in this particular case , you can essentially see there are some crops that are not doing as well as other crops.	В практичному використанні ви можете побачити, що деякі плоди не такі гарні, як інші.	Контекстуальна заміна, опущення
119	Lastly , I want you to applaud the people who actually create the future,	Наостанок, я хочу, щоб ви привітали людей, які насправді створюють майбутнє.	Словниковий відповідник
120	They are blind from diseases that are either completely curable or preventable.	Вони осліпли від хвороб, які або повністювиліковні, або яким можна запобігти.	Дослівний переклад
121	We've realized it's extremely important to share the data in non-medical jargon so that people understand what we're examining and what that means to them.	Ми зрозуміли, що це дуже важливо - обмінюватися даними не на медичному жаргоні а так, щоб люди розуміли, що ми перевіряємо, і яке це має значення для них.	Контекстуальна заміна
122	That is hugely more expensive and hugely more difficult to transport.	Який суттєво дорожчий і який значно важче транспортувати .	Контекстуальна заміна

123	We go to them in their homes and we give them the most comprehensive, high-tech, accurate examination,	Ми приходимо до них в домівки і проводимо всебічну, високотехнологічну і точну експертизу	Опущення, Нейтралізація
124	What's more, we've learned that this is something that we haven't built just for the community but with the community	Крім того, ми зрозуміли, що ми не просто створили цей апарат для спільноти, а зробили його разом зі спільнотою.	Контекстуальна заміна
125	So I'm actually looking at her brain as we look there.	Тобто дивлячись сюди, я дивлюсь на її мозок.	Опущення
126	For the last 10 years, many companies have been trying to become less bureaucratic, to have fewer central rules and procedures, more autonomy for their local teams to be more agile.	За останні 10 років більшість підприємств намагаються позбутися бюрократії, зменшити кількість основних правил і процедур, надати більше автономії місцевим філіям, досягти більшої гнучкості	Емфатизація, Контекстуальна заміна Граматична заміна
127	Because AI operates just like bureaucracies.	Тому що ШІ функціонує за принципами бюрократії.	Контекстуальна заміна Граматична заміна
128	And AI decides solely based on rules.	А ШІ приймає рішення виключно за правилами.	Дослівний переклад
129	And I see too many corporate executives behaving like bureaucrats from the past.	І виявилось, що забагато керівників поводяться, як бюрократи минулого.	Граматична заміна, Дослівний переклад
130	Business teams, tech teams, data-science teams have to iterate for months to craft exactly how humans and AI can best work together.	Команди з питань бізнесу, техніки та обробки даних змушені виконати безліч монотонних операцій, щоб напрацювати механізм втілення взаємодії людини і ШІ.	Опущення
131	But the reward is huge.	Але справа варта того.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна, перестановка
132	Why is it important to keep humans in the loop?	Чому люди досі залишаються важливим гвинтиком в механізмі?	Додавання, Дослівний переклад
133	Sometimes, with more consequence, like in this other tweet.	Іноді це має неприємні наслідки, як у цьому твіті.	Дослівний переклад
134	And if humans are kept out of the room, there comes the algocratic nightmare.	Якщо людина не втручається, настає алгократичний кошмар.	Контекстуальна заміна
135	But 70 percent, the bulk of the effort, is about weaving together AI with people and processes to maximize real outcome.	А 70%, тобто більшу частку зусиль, має бути затрачено на поєднання ШІ з людьми та процесами, задля досягнення результату.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
136	Seventy percent weaving AI with team and processes also means building powerful interfaces for	70 відсотків поєднання ШІ з людьми та процесами означають створення потужних інтерфейсів для	Граматична заміна

	humans and AI to solve the most difficult problems together.	вирішення найскладніших проблем людьми та ШІ спільно.	
137	We have the best buyers in the world. Could you build an AI engine that would beat them at forecasting sales?	«У нас найкращі покупці у світі. Чи могли б ви створити механізм ШІ, який перемаже їх у прогнозуванні продажів?»	Еквівалент
138	We fully rebuilt the model and went away from our initial interface, which was, more or less , "Hey, human! This is what I forecast, correct whatever you want," and moved to a much richer one, more like , "Hey, humans!"	Ми повністю змінили модель, відмовилися від нашого початкового інтерфейсу, щось на кшталт : «Гей, людино! Ось мій прогноз, виправляй його, як тобі заманеться». Ми перейшли до складнішого, на кшталт : «Гей, люди!»	Еквівалент, Контекстуальна заміна, Опущення, Контекстуальна заміна
139	Human have to decide what is right or wrong and define rules for what AI can do or not, like setting caps on prices to prevent pricing engines [from charging] outrageously high prices to uneducated customers who would accept them.	Людині вирішувати: що правильно, а що ні, встановлювати правила, що ШІ може робити, а що ні, наприклад, обмежувати ціни, щоб запобігти встановленню надзвичайно високих цін, бо неосвічені клієнти можуть з цим погодитися.	Контекстуальна заміна
140	I am convinced that in every company, applying AI where it really matters has massive payback.	Я переконаний , що в кожній компанії доцільне застосування ШІ має високу окупність.	Дослівний переклад, Граматична заміна, Контекстуальна заміна(нейтралізація)
141	Data is said to be the new oil, but believe me , human knowledge will make the difference, because it is the only derrick available to pump the oil hidden in the data.	Інформація зараз - як нова нафта, але повірте , людські знання мають значення, адже це єдине доступне обладнання для перекачування нафти, яка прихована у знаннях.	Граматична заміна
142	The urge of wanting to connect with people, but you seem to have no one you really would want to contact?	Бувало так, що вас переповнює бажання поговорити з кимось, але, здається, навколо немає нікого, до кого справді хотілось би звернутись?	Граматична заміна, перестановка, Контекстуальна заміна, Еквівалент
143	You feel like a monster between humans that know how to function.	Ви як чудовисько серед людей, які знають, що до чого.	Еквівалент
144	But , if you spend, like , 90 percent of your daily capacity trying to succeed at work, of course there is nothing left to take care of all the other important aspects in your life, like your human relationships.	Але коли ви витрачаєте, скажімо , 90% часу в день на те, щоб досягти успіху в кар'єрі, звичайно ж , нічого не залишається на те, щоб приділити увагу іншим важливим аспектам життя, як-от людські стосунки.	Еквівалент Контекстуальна заміна Еквівалент Варіантний відповідник
145	I wanted, yeah , to make them understand it, to really experience it through my art in	Я хотіла, щоб вони збагнули її суть, по-справжньому відчули її через моє	Опущення

	the form of an interactive story, a video game.	мистецтво у формі інтерактивної історії, у вигляді відеогри.	
146	The game - well , Kay - is actually a representation of me and the path I went through to overcome my struggles.	Гра, як і Кей, насправді є уособленням мене і того шляху, яким я пройшла, щоб подолати свої труднощі	Опущення, Еквівалент
147	The game plays, actually , in Kay's mind, so you walk through a world that is flooded by her tears, and the weather is changing by her mood, how her mood is changing.	Насправді , гра розгортається в голові Кей, тому ви потрапляєте в світ, наповнений її сльозами, в якому погода залежить від її настрою і від змін настрою.	Перестановка, Еквівалент
148	And, well , the only thing Kay wears, the only thing, is her backpack.	Все, що є у Кей, її єдина річ — це її рюкзак.	Опущення
149	And Kay doesn't know how to cope with her emotions in the right way, so her backpack becomes bigger and bigger until it bursts, and she finally is forced to overcome her own struggles.	Кей не знає, як правильно впоратися із власними емоціями, тому її рюкзак збільшується , поки не розірветься, і вона врешті не буде змушена долати труднощі.	Опущення, Варіантний відповідник
150	The player has to actually walk through his school and experience, really feel the harm, that the brother had been through, because for a long time, nobody really listens to him.	Гравцеві доведеться пройти по школі і відчути, насправді пережити те зло, через яке пройшов її брат, бо його давним-давно ніхто не слухав.	Опущення, Варіантний відповідник
151	But the very moment friends and family start to listen, the first step towards overcoming this form of loneliness had been made.	Але кожного разу , коли друзі і сім'я починають дослухатись, то робиться перший крок до подолання цієї форми самотності.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
152	We put the player literally in between the two parents while they are fighting, and you get hurt in the middle.	Ми буквально затискаємо гравця між двома воюючими батьками, а ви страждаєте посередині.	Еквівалент
153	The boyfriend also tends to camouflage his feelings, so he appears like a lone, shiny white wolf .	Хлопець зазвичай також приховує почуття, він з'являється у вигляді самотнього білосніжного вовка	Контекстуальна заміна, Перестановка
154	Sometimes we put on a smile instead of dealing with the issues at hand	Іноколи ми одягаємо посмішку , замість того, щоб вирішувати поточні задачі, і це значно погіршує стан.	Дослівний переклад
155	Joy is something that Kay cannot really embrace or touch.	Що стосується Радості, то Кей не вдається її прийняти або доторкнутись до неї.	Опущення, Граматична заміна
156	Being much more open with my emotions and concentrating	Я стала більш відкрито проявляти емоції і більше часу приділяти	Граматична заміна, Контекстуальна заміна,

	much more on my private life, my friends, my family.	особистому життю, друзям та рідним.	Нейтралізація
157	When we released the game, literally thousands of fans wrote us, all sharing their stories with us and telling us they felt not so alone anymore just because they played our game.	Коли ми випустили гру, буквально тисячі прихильників писали нам, ділились своїми історіями і розповідали, що більше не почуваються такими самотніми, після того як зіграли в нашу гру.	Еквівалент
158	But we are so deeply thankful for every single message that people feel better , just because we shared our story with them.	Але ми щиро вдячні за кожне повідомлення, що комусь стало краще , тільки тому, що ми поділились своєю історією.	Контекстуальна заміна, Еквівалент
159	So ... I didn't completely overcome my urge to help others. But I don't want to overcome it anymore	Так... Я не повністю позбулася свого бажання допомагати іншим. Але я вже не хочу його позбавлятися.	Варіантний відповідник, Контекстуальна заміна
160	Most of all , it's about understanding that all the wide range of emotions and struggles makes us what we are: humans.	Найголовніше - це зрозуміти, що весь широкий спектр емоцій і труднощів робить нас тими, ким ми є — людьми.	Контекстуальна заміна
161	Many of us here use technology in our day-to-day .	Ми часто користуємось технологіями у повсякденному житті .	Грамматична заміна, Додавання
162	It's taught me how embracing imperfection can actually teach us something about ourselves.	Я зрозуміла, що прийняття недосконалості може допомогти нам усвідомити дещо про самих себе.	Опущення
163	It's taught me that exploring art can actually help shape the technology that shapes us.	А ще я відкрила для себе, що дослідження мистецтва може допомогти у розвитку технологій, які розвивають нас.	Опущення
164	Visual arts in my case - can help us think a little bit more deeply about what is human and what is the machine.	Образотворчим мистецтво, як у мене — допоможе нам глибше зрозуміти можливості людини і можливості машини.	Контекстуальна заміна, Опущення
165	It showed me that our mistakes actually made the work more interesting .	Я побачила, що наші помилки роблять роботу більш цікавою .	Опущення, Дослівний переклад
166	And here's the thing about training AI systems: it's actually a lot of hard work.	Ось що я скажу про підготовку системи ШІ: це дійсно важка праця.	Контекстуальна заміна, граматична заміна Варіантний відповідник
167	And even more than that , I thought maybe the future of human creativity isn't in what it makes but how it comes together to explore new ways of making.	А що це, на додачу , гнучка та піддатлива система, в якій завжди спостерігається вплив людини.	Контекстуальна заміна, Грамматична заміна

168	I was really inspired by Stanford researcher Fei-Fei Li	Мене дуже надихнуло дослідження Фей-Фей Лі зі Стенфорду	Контекстуальна заміна
169	And I thought it would be really interesting if I could use them to teach my robots to see.	І я подумала, що буде досить якщо використати їх, щоб навчити моїх роботів бачити.	Конртекстуальна заміна
170	We're really interested in the feedback loop between individual, artificial and ecological systems.	Ми глибоко зацікавлені у зворотньому зв'язку між індивідуальною, штучною та екологічними системами.	Контекстуальна заміна
171	We believe that by teaching machines how to do the work traditionally done by humans, we can explore and evolve our criteria of what's made possible by the human hand.	Ми впевнені , що якщо навчити машини, як робити те, що зазвичай робили люди, ми зможемо розширити та розвинути критерії того, що може створити людська рука	Конкретизація
172	In the future, I have no idea what that will look like, but I'm pretty curious to find out.	Я взагалі не уявляю, як це буде виглядати в майбутньому, але мені дуже цікаво про це дізнатися.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
173	And yet rather than be scared, most of you will feel that what I'm talking about is kind of cool .	Та все одно, замість того, щоб злякатися, більшість з вас відчують, що те, про що я веду мову, скоріше прикольне .	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
174	And in fact , I think it's very difficult to see how they won't destroy us or inspire us to destroy ourselves.	Насправді , я думаю, дуже важко зрозуміти, як вони НЕ знищать нас або не надихнуть нас знищити самих себе.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
175	The point is , something would have to destroy civilization as we know it.	Суть у тому, що щось має знищити цивілізацію у знайомому нас вигляді.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
176	Almost by definition , this is the worst thing that's ever happened in human history.	Майже за визначенням, це найгірше , що траплялося в історії людства.	Дослівний переклад, Опущення
177	At a certain point , we will build machines that are smarter than we are, and once we have machines that are smarter than we are, they will begin to improve themselves.	Та в певний момент ми збудуємо машини, розумніші за нас , та щойно з'являться машини, що розумніші за нас , вони почнуть самі себе удосконалювати.	Контекстуальна заміна, Еквівалент
178	But that isn't the most likely scenario .	Та це не найімовірніший сценарій.	Дослівний переклад
179	The concern is really that we will build machines that are so much more competent than we are that the slightest divergence between their goals and our own could destroy us.	Викликає тривогу те, що ми збудуємо машини, які будуть настільки компетентніші за нас, що найменші відхилення між нашими та їхніми цілями зможуть нас знищити.	Опущення, Граматична заміна Контекстуальна заміна
180	Just think about how we relate to ants.	Лише поміркуйте, як ми поведимося з мурахами	Граматична заміна

181	In fact , sometimes we take pains not to harm them. We step over them on the sidewalk.	Насправді іноді ми намагаємося не нашкодити їм.	Граматична заміна, Варіантний відповідник
182	I bet there are those of you who doubt that superintelligent AI is possible, much less inevitable .	Я впевнений , серед вас є ті, хто сумнівається, що надрозумні машини можливі, що й казати про неминучість .	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
183	Actually , this is a little bit more than an assumption.	Насправді , це трохи більше, ніж припущення.	Еквівалент
184	I mean, there's just atoms in here, and as long as we continue to build systems of atoms that display more and more intelligent behavior, we will eventually , unless we are interrupted, we will eventually build general intelligence into our machines.	Я маю на увазі, що тут є лише атоми, та доки ми продовжуємо будувати системи з атомів, що демонструють все більш інтелектуальну поведінку, ми поступово, якщо нас не зупинять, поступово вбудуємо загальний інтелект в наші машини.	Опущення
185	It's crucial to realize that the rate of progress doesn't matter, because any progress is enough to get us into the end zone .	Важливо зрозуміти, що рівень прогресу не має значення, тому що будь-який прогрес здатний призвести нас до фінального пункту .	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
186	It is our most valuable resource.	Це наш найцінніший ресурс	Еквівалент
187	We have problems that we desperately need to solve.	В нас є проблеми, що їх нам вкрай необхідно залагодити.	Контекстуальна заміна, нейтралізація
188	The train is already out of the station, and there's no brake to pull .	Потяг вже поїхав зі станції, і немає гальма, щоб його зупинити.	Нейтралізація
189	Finally , we don't stand on a peak of intelligence, or anywhere near it, likely	Нарешті , ми не стоїмо на вершині інтелекту, і навряд чи десь поблизу.	Еквівалент
190	And this really is the crucial insight.	І це насправді ключовий факт.	Варіантний відповідник
191	Now, just consider the smartest person who has ever lived.	Тепер подумайте про найрозумнішу людину, яка будь-коли існувала.	Дослівний переклад
192	I mean, the impression that von Neumann made on the people around him, and this included the greatest mathematicians and physicists of his time, is fairly well-documented	Я гадаю, що враження, яке фон Нейман справляв на людей довкола, до яких входили найвидатніші математики та фізики його часу, достатньо добре задокументоване.	Контекстуальна заміна
193	If only half the stories about him are half true, there's no question he's one of the smartest people who has ever lived.	Якщо лише половина історій про нього бодай наполовину правдива, немає сумнівів , що він один із найрозумніших людей, які коли-небудь існували.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна Еквівалент

194	There's no reason for me to make this talk more depressing than it needs to be.	Мені нема чого робити цю промову гнітючішою , аніж вона має бути.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
195	It seems overwhelmingly likely, however, that the spectrum of intelligence extends much further than we currently conceive, and if we build machines that are more intelligent than we are, they will very likely explore this spectrum in ways that we can't imagine, and exceed us in ways that we can't imagine.	Здається надзвичайно ймовірним, що спектр інтелекту простягається набагато далі , ніж ми сьогодні уявляємо, і якщо ми збудуємо машини, що розумніші за нас, вони, дуже ймовірно , розвідають цей спектр шляхами, які ми не можемо уявити, та перевершать нас так, як ми не можемо уявити.	Словниковий відповідник, Еквівалент
196	And it's important to recognize that this is true by virtue of speed alone.	Та важливо визнати, що це правда вже з огляду на саму силу швидкості.	Еквівалент, Граматична заміна
197	Well , electronic circuits function about a million times faster than biochemical ones, so this machine should think about a million times faster than the minds that built it.	Електронні ланцюги функціують у мільйон разів швидше за біохемічні, тож ці машини мають думати в мільйон разів швидше, ніж розуми, що їх сконструювали.	Опущення, Еквівалент
198	So you set it running for a week, and it will perform 20,000 years of human-level intellectual work, week after week after week .	Тож ви запускаєте її на тиждень, і вона демонструє 20 000 років інтелектуальної роботи людського рівня, тиждень за тижнем, тиждень за тижнем .	Дослівний переклад
199	The other thing that's worrying, frankly , is that, imagine the best case scenario .	Тривогу викликає ще одна річ: це, уявіть собі, найкращий сценарій.	Опущення, Дослівний переклад
200	It's as though we've been handed an oracle that behaves exactly as intended.	Так наче ми отримали оракула, що поводиться саме так , як планувалося.	Варіантний відповідник
201	Well , this machine would be the perfect labor-saving device.	Тож така машина була б ідеальним пристроєм з економії праці.	Варіантний відповідник
201	So what would apes like ourselves do in this circumstance?	То що ж такі мавпи, як ми, будуть робити за цих обставин?	Дослівний переклад
202	Well , we'd be free to play Frisbee and give each other massages.	Ми зможемо вільно грати в Фрізбі та робити одне одному масаж	Опущення
203	Now, that might sound pretty good , but ask yourself what would happen under our current economic and political order?	Непогано звучить , але запитайте себе, що станеться з нашим теперішнім економічним та політичним ладом?	Антонімічний переклад
204	So it seems that even mere rumors of this kind of breakthrough could cause our species to go berserk .	Тож здається, що навіть незначні чутки про такі досягнення можуть спричинити люту ненависть між людьми .	Контекстуальна заміна, Нейтралізація Граматична заміна

205	Now, one of the most frightening things, in my view , at this moment, are the kinds of things that AI researchers say when they want to be reassuring.	Але одна з найжахливіших речей, на мою думку , на цей час - це те, що кажуть розробники штучного інтелекту, коли хочуть заспокоїти нас.	Еквівалент
206	And the most common reason we're told not to worry is time.	Найпоширенішою підставою не турбуватися, кажуть вони, є час.	Еквівалент
207	Fifty years is not that much time to meet one of the greatest challenges our species will ever face.	П'ятдесят років - це не так вже й багато часу, щоб прийняти найбільший виклик, з яким зіткнеться людський рід.	Варіантний відповідник
208	Another reason we're told not to worry is that these machines can't help but share our values because they will be literally extensions of ourselves.	Інша причина, чому нам кажуть не хвилюватися, полягає в тому, що ці машини муситимуть поділяти наші цінності, адже вони будуть фактично продовженням нас самих.	Еквівалент
209	They'll be grafted onto our brains, and we'll essentially become their limbic systems.	Їх трансплантують у наші мізки, і ми, по суті , станемо їхньою лімбічною системою.	Словниковий відповідник
210	Now, this may in fact be the safest and only prudent path forward, but usually one's safety concerns about a technology have to be pretty much worked out before you stick it inside your head.	Так, це може бути найбезпечнішим та єдиним розважливим шляхом уперед, але зазвичай усі проблеми з безпекою мають бути розв'язані до того, як технологію вставляють у вашу голову.	Опущення
211	Now take a moment to consider that the safest and only prudent path forward, recommended, is to implant this technology directly into our brains.	Але задумаймося: найбезпечніший та єдиний розважливий шлях уперед, що його нам рекомендують - це імплантація цієї технології прямо у мозок.	Граматична заміна, Словниковий відповідник
212	The deeper problem is that building superintelligent AI on its own seems likely to be easier than building superintelligent AI and having the completed neuroscience that allows us to seamlessly integrate our minds with it.	Глибшою проблемою є те, що створення лише надрозумного штучного інтелекту здається легшим , ніж створення надрозумного штучного інтелекту та володіння повноцінною неврологією, яка б дала нам змогу ефективно інтегрувати наш розум із ним.	Еквівалент, Контекстуальна заміна
213	Now, unfortunately , I don't have a solution to this problem, apart from recommending that more of us think about it.	На жаль , у мене немає розв'язку цієї проблеми, окрім як порадити, щоб більшість із нас думала про це.	Словниковий відповідник
214	What's clear is that there will be significant change.	Зрозуміло, що на нас очікують значні зміни.	Контекстуальна заміна
215	And I call this the Terminator myth .	Я називаю це міфом про Термінатора .	Додавання

216	They also complement them in other tasks, making that work more valuable and more important .	Вони доповняють людину, аби її робота стала ціннішою і важливішою .	Граматична заміна
217	Sometimes they complement human beings directly, making them more productive or more efficient at a particular task.	Іноді машини й люди працюватимуть разом, що зробить їх більш продуктивними і корисними для певних завдань.	Дослівний переклад, Опущення
218	An architect can use computer-assisted design software to design bigger, more complicated buildings.	Архітектор може залучити програмне забезпечення до проектування великих, складних споруд.	Опущення
219	The first is if we think of the economy as a pie , technological progress makes the pie bigger .	По-перше, якщо уявити економіку як пиріг , то технічний прогрес робить пиріг більшим .	Дослівний переклад,
220	And once again , people displaced from tasks in the old bit of pie could tumble into tasks in the new bit of pie instead.	І знову ті, чії місця зникли у старому шматку пирога, можуть раптово знайти місце в новому шматку.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
221	Now the second myth, what I call the intelligence myth .	Тепер другий міф, який я називаю міфом про інтелект .	Додавання, Граматична заміна
222	Well , these are all tasks that until very recently, leading economists thought couldn't readily be automated.	Донедавна провідні економісти вважали, що ці речі не можна автоматизувати.	Опущення
223	I've never been entirely convinced.	Я ніколи не був упевненим повністю .	Перестановка, Словниковий відповідник
224	He published it in the form of two floppy disks, at a time where floppy disks genuinely were floppy and his approach was the same as the economists'	Він видав систему на двох дискетах, гнучких магнітних дисках, і його підхід був такий самий, як у економістів	Опущення, Дослівний переклад
225	It knows or understands nothing about medicine at all .	Вона нічого не розуміє в медицині.	Опущення
226	Schloss called this " the lump of labor fallacy ."	Шлосс назвав це помилкою щодо обсягу праці.	Конкретизація, Контекстуальна заміна
227	Here's the mistake : it's right to think that technological progress makes the lump of work to be done bigger .	Ось де помилка : правильно думати, що технічний прогрес збільшує обсяг роботи.	Додавання, Граматична заміна
228	Some tasks become more valuable .	Якісь завдання стають ціннішими .	Граматична заміна
229	Yes, the lump of work might get bigger and change, but as machines become more capable .	Так, обсяг роботи має збільшитись і якісно змінитися, та в міру того, як машини досконалішають .	Граматична заміна

230	They make some human beings better drivers.	Вони роблять з них кращих водіїв.	Дослівний переклад
231	The economic pie may get larger , but as machines become more capable , it's possible that any new demand will fall on goods that machines.	Економічний пиріг може мінятися якісно , але машини стають досконалішими , і машини можуть виявитися кращими для виконання нових завдань.	Контекстуальна заміна, конкретизація Грамматична заміна, Додавання
232	And until now , this balance has fallen in favor of human beings.	Коротко кажучи , попит на завдання – не те саме, що попит на робочу силу.	Контекстуальна заміна, Грамматична заміна
233	Well , resolving the Terminator myth shows us that the future of work depends upon this balance between two forces	Спростування міфу про Термінатора демонструє, що майбутнє праці залежить від співвідношення двох сил	Опущення
234	Machines, of course , can't do everything, but they can do far more, encroaching ever deeper into the realm of tasks performed by human beings.	Звичайно , машини не можуть робити все, вони можуть робити більше, втручаючись усе глибше у сфери завдань , що виконуються людьми.	Перестановка, Нейтралізація
235	What's more , there's no reason to think that what human beings are currently capable of represents any sort of finishing line, that machines are going to draw to a polite stop.	Крім того , немає підстав уважати, що виключно людські завдання – це та межа, яку машини не переступлять з чемності.	Контекстуальна заміна, Грамматична заміна
236	I say "path" deliberately , because I don't think we're there yet, but it is hard to avoid the conclusion that this is our direction of travel.	Я кажу «шлях», бо вважаю , що ми ще не дійшли, але неважко побачити, куди ми йдемо.	Грамматична заміна
237	Let me say now why I think actually this is a good problem to have.	Тепер дозвольте пояснити, чому я кажу, що це корисна проблема.	Опущення
238	By and large , we've solved that traditional economic problem.	У цілому , ми вирішили цю традиційну економічну проблему.	Грамматична заміна, Варіантний відповідник
239	Now, technological unemployment, if it does happen, in a strange way will be a symptom of that success, will have solved one problem - how to make the pie bigger - but replaced it with another - how to make sure that everyone gets a slice.	Тепер технологічне безробіття, якщо воно дійсно трапиться, буде показником успіху, але вирішивши одну проблему – як зробити пиріг більшим – ми зіткнулися з іншою – як упевнитися , що всі отримали по шматку.	Дослівний переклад, Грамматична заміна
240	There's a great deal of discussion, for instance, about various forms of universal basic	Зараз точаться численні дискусії щодо різних форм безумовного базового доходу як одного з рішень,	Грамматична заміна

	income as one possible approach,	робляться спроби його запровадити у США, Фінляндії та Кенії.	
241	There's going to be a lot of disagreement about what ought to be done, but it's important to remember that this is a far better problem to have than the one that haunted our ancestors for centuries: how to make that pie big enough in the first place.	Загальна проблема, яка постає перед нами, – з'ясувати, як матеріальні блага, що виробляються економічною системою, можуть розподілятися між усіма у світі, де звичний механізм поділу пирога, тобто робота, яку ми виконуємо, втрачає силу і, можливо, щезає.	Опущення
242	Actually , I wish there were a few more.	Власне , мені б хотілося, щоб цих моментів було трохи більше.	Варіантний відповідник
243	Instead, it was my blessing and my curse to literally become the proverbial man in the man versus machine competition that everybody is still talking about.	Натомість, моїм благословенням і моїм прокляттям було стати в прямому сенсі людиною-легендою у змаганні людини проти машини, про яке всі досі говорять.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
244	In the most famous human-machine competition since John Henry, I played two matches against the IBM supercomputer, Deep Blue.	У найвідомішому протистоянні людина-машина з часів Джона Генрі я зіграв дві партії проти суперкомп'ютера IBM, Deep Blue.	Граматична заміна Варіантний відповідник
245	And in 1997, I was still the world champion when chess computers finally came of age .	У 1997 році я все ще був чемпіоном світу, коли шахові комп'ютери нарешті вдосконалили .	Контекстуальна заміна, конкретизація
246	No, no it wasn't, at least not in the way Alan Turing and other founders of computer science had hoped.	Ні, не він, принаймні, не так, як сподівався Алан Тюрінг та інші творці комп'ютерної науки.	Варіантний відповідник
247	I should say of course , not that Deep Blue did it, but its human creators -- Anantharaman, Campbell, Hoane, Hsu	Звісно , я мав би сказати, що це зробив не Deep Blue, а його творці-люди - Анантараман, Кемпбелл, Гоан, Гсу	Перестановка, Варіантний відповідник
248	What really matters is how we humans feel about living and working with these machines.	Насправді, важливо те , як ми, люди, відчуваємося, живучи та працюючи поруч з цими машинами.	Граматична заміна
249	I eventually lost to the machine but I didn't suffer the fate of John Henry who won but died with his hammer in his hand.	Так чи інакше , я програв машині, але мене не спіткала доля Джона Генрі, який виграв, але помер зі своїм молотом в руці.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
250	What I learned from my own experience is that we must face our fears if we want to get the most out of our technology, and we must conquer those fears if we want to get the best out of our humanity.	З власного досвіду я усвідомив, що ми мусимо протистояти своїм страхам , якщо хочемо отримати максимум від наших технологій, і мусимо побороти ці страхи, якщо хочемо взяти найкраще від нашої людяності	Контекстуальна заміна Граматична заміна
251	Their skill of coaching their machines effectively	Їхне вміння оперувати своїми комп'ютерами ефективно дало	Варіантний відповідник,

	counteracted the superior chess knowledge of their grandmaster opponents and much greater computational power of others.	відсіч глибоким знанням із шахів їхніх суперників-гросмейстрів та набагато кращій здатності суперкомп'ютерів прораховувати ходи.	Контекстуальна заміна
252	So we need a leap forward to add a few more crucial decimal places.	Тож нам потрібен стрибок вперед, щоб додати ще цих декілька ключових десяткових чисел.	Опущення Граматична заміна
253	And as someone who fought machines and lost, I am here to tell you this is excellent, excellent news .	. Як той, хто грав проти машини і програв, я тут, щоб сказати вам, що це чудові, прекрасні новини.	Контекстуальна заміна
254	Eventually , every profession will have to feel these pressures or else it will mean humanity has ceased to make progress.	Власне , кожна професія буде змушена відчути цей тиск, інакше це означатиме, що людство перестало прогресувати.	Варіантний відповідник
255	In fact , we have to speed up.	Насправді , нам слід прискоритися.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
256	Our technology excels at removing difficulties and uncertainties from our lives, and so we must seek out ever more difficult , ever more uncertain challenges.	Наші технології блискуче справляються з усуванням труднощів та непевностей з нашого життя, і нам треба шукати ще складніші , ще непевніші проблеми.	Граматична заміна
257	Instead, we should worry about what they still cannot do today, because we will need the help of the new, intelligent machines to turn our grandest dreams into reality.	Натомість, варто хвилюватися через те, чого вони все ще не вміють робити сьогодні, бо ми потребуватимемо допомоги нових, розумних машин, щоб перетворити наші найбільші мрії в реальність.	Контекстуальна заміна
258	The machine crunches data, calculates probabilities, gets 80 percent of the way, 90 percent, making it easier for analysis and decision-making of the human party.	Комп'ютер розшифровує дані, розраховує імовірності, отримує 80-90 відсотків в процесі, що полегшує людям аналіз та ухвалення рішень.	Граматична заміна, Перестановка
259	But there's actually a large aspect of technology that's much more predictable.	Проте є великий аспект технологій, котрий значно більш передбачуваний	Контекстуальна заміна Опущення Варіантний відповідник
260	You can almost think of it as sort of like gravity.	Це чимось подібно до гравітації	Опущення, Граматична заміна
261	So in a large sense , I would say that telephones were inevitable, but the iPhone was not.	Отже, за великим масштабом , можна сказати, що поява телефонів була неминучою, але не поява iPhone	Контекстуальна заміна

262	So we have many ongoing tendencies right now, and I think one of the chief among them is this tendency to make things smarter and smarter .	Просто зараз існує багато тенденцій, і, на мою думку, одна з найбільш ключових серед них - це тенденція робити речі розумнішими .	Контекстуальна заміна, Граматична заміна, Опущення
263	And I think that's going to be one of the most influential developments and trends and directions and drives in our society in the next 20 years.	Гадаю , це буде один із найвпливовіших чинників, трендів, напрямів та стимулів розвитку нашого суспільства у наступні 20 років.	Опущення, Граматична заміна
264	So, of course , it's already here.	Певна річ , він уже існує	Опущення, Граматична заміна
265	And of course , in Netflix and Amazon, it's in the background, making those recommendations.	І, звісно ж , Нетфлікс та Амазон, саме ШІ у фоновому режимі підкидає вам рекомендації.	Еквівалент
266	And we have an example, of course , in a more front-facing aspect of it, with the win of the AlphaGo, who beat the world's greatest Go champion.	А ще ми маємо приклад більш безпосередньої взаємодії з людиною - виграш AlphaGo, програми, що перемогла чемпіона світу з го.	Опущення
267	But it's more than that.	Проте все ще крутіше .	Граматична заміна, Контекстуальна заміна, емфатизація
268	But recently, Google taught their AI to actually learn how to play video games.	Проте нещодавно Google навчив свій ШІ вчитися, як грати у відеоігри.	Опущення
269	What we're doing is taking this artificial smartness and we're making it smarter and smarter .	І ми продовжуємо робити його ще розумнішим .	Опущення
270	I think these things also would help us embrace AI, because it's only by embracing it that we actually can steer it.	Я гадаю , ці речі допоможуть нам сприйняти штучний інтелект, оскільки лише сприйнявши його, ми зможемо скеровувати його розвиток.	Варіантний відповідник, Опущення
	We can actually steer the specifics by embracing the larger trend.	Ми можемо скеровувати особливості ШІ, зрозумівши загальний тренд.	Опущення
271	We tend to think of intelligence as a single dimension , that it's kind of like a note that gets louder and louder .	Зазвичай ми уявляємо інтелект одновимірно, як наче він - одна нота , що звучить голосніше і голосніше .	Додавання, Перестановка Еквівалент
272	And this single IQ intelligence is getting greater and greater .	. І оцей єдиний аспект інтелекту, вимірюваний IQ, стає вище і вище .	Контекстуальна заміна
273	That's completely wrong.	Це зовсім не правильно.	Варіантний відповідник
274	It's much more like a symphony of different notes, and each of these notes is played on a different instrument of cognition.	Насправді ж наш розум - більше як симфонія , де кожен партію грають різні інструменти пізнання.	Граматична заміна, перестановка

275	And of course , if we go to animals, they also have another basket -- another symphony of different kinds of intelligences, and sometimes those same instruments are the same that we have.	Візьмемо для прикладу тварин: у них свої комбінації, свої симфонії різних видів інтелекту. Іноді вони мають ті ж самі інструменти, що й люди.	Опущення
276	They can think in the same way, but they may have a different arrangement, and maybe they're higher in some cases than humans, like long-term memory in a squirrel is actually phenomenal, so it can remember where it buried its nuts.	Вони можуть думати подібним чином, просто цей процес може бути інакше влаштований, у деяких випадках досконаліше , ніж у людей, як, наприклад, довгострокова пам'ять у білок: вони феноменально пам'ятають місця сховку горіхів.	Контекстуальна заміна, Опущення
277	When we go to make machines, we're going to engineer them in the same way, where we'll make some of those types of smartness much greater than ours.	За таким самим принципом ми виготовлятимемо машини: деякі види інтелекту у них будуть значно вищі за людські.	Контекстуальна заміна
278	So your calculator is smarter than you are in arithmetic already; your GPS is smarter than you are in spatial navigation;	Ваш калькулятор значно розумніший за вас у арифметиці, ваш GPS значно розумніший за вас у просторовій навігації, Google, Bing мають значно кращу довгострокову пам'ять, ніж ви.	Еквівалент
279	It's not thinking like us .	Авто не думатиме, як людина .	Конкретизація
280	And we actually might even come to advertise these as "consciousness-free."	Ми, може, навіть рекламуватимемо такі речі як вільні від свідомості.	Опущення
281	So in general , what we're trying to do is make as many different types of thinking as we can.	У загальному сенсі ми намагаємося розробити якомога більше різноманітних видів мислення.	Додавання, Граматична заміна
282	And there actually may be some problems that are so difficult in business and science that our own type of human thinking may not be able to solve them alone.	У бізнесі і в науці часом трапляються настільки складні проблеми, що наш людський спосіб мислення не здатен впоратися з ними самотужки.	Опущення
283	The second aspect of this is that we are going to use AI to basically make a second Industrial Revolution.	Другий аспект полягає у тому, що ми використовуватимемо ШІ у створенні Другої промислової революції.	Опущення
284	A job is just a bunch of tasks , so they're going to redefine our jobs because they're going to do some of those tasks.	Робота - це сукупність завдань , і вони змінять наше уявлення про роботу, оскільки переберуть на себе частину цих завдань.	Опущення
285	They're going to actually engender new kinds of jobs, new kinds of tasks that we want done,	Вони породжуватимуть нові види професій, нові види необхідних завдань,	Опущення

286	What we're really good at is basically wasting time.	Що у нас справді добре виходить - то це гаяти час.	Словниковий відповідник, Опущення
287	But actually , it turns out that today, the best chess champion in the world is not an AI.	Проте , як на сьогодні виявилось, світовим чемпіоном із шахів є не ШІ, і не людина.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
	In fact , you didn't even have the Internet yet, compared to what we're going to have 25 years from now.	У вас практично і інтернету не було, порівняно з тим, що ми матимемо через 25 років".	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
288	There's a lot of money going to it, there are billions of dollars being spent on it; it's a huge business , but there are no experts, compared to what we'll know 20 years from now.	На нього йде багато грошей, мільярди доларів витрачають на нього; це величезний бізнес , проте нема експертів, порівняно з тим, що ми знатимемо через 20 років.	Еквівалент
289	The most popular AI product in 20 years from now, that everybody uses, has not been invented yet.	Найпопулярніший ШІ-продукт, котрим через 20 років усі користуватимуться, ще не винайшли.	Граматична заміна,
	I want to take you back basically to my hometown, and to a picture of my hometown of the week that "Emergence" came out.	Я хочу перенести вас до свого рідного міста і до фото мого міста, що було зроблено того тижня, коли було видано "Емерджентність" (книга Стівена Джонсона - примітка пер.	Опущення
290	Basically , "Emergence" was published on 9/11.	Насправді "Емерджентність" була видана 11-го вересня.	Варіантний відповідник
291	Well , there are some kind of executive decisions, but mostly the answer is -- everybody and nobody.	Існують деякі виконавчі рішення, але найчастіше відповіддю є -- всі і ніхто.	Опущення
292	No single person is really the ultimate actor behind the personality of a neighborhood.	Жодна людина не є в дійсності кінцевим актором на фоні особистості сусідства.	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
293	And this is increasingly what we're starting to see on the Web in a bunch of interesting ways	І ми все більше бачимо це в Всесвітній мережі багатьма способами.	Контекстуальна заміна
294	So it's been a very optimistic time, I think , and I want to just talk about a few of those things.	Отже , це був дуже оптимістичний час, на мою думку , і я хочу просто поговорити про кілька таких речей.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
295	I think that there is effectively a new kind of model of interactivity that's starting to emerge online right now.	Я думаю , що існує новий ефективний вид моделі взаємодії, який починає втілюватися зараз в мережі.	Дослівний переклад, Перестановка
296	But nothing really says this model of interactivity -- which was so exciting and captures the real.	Але нічого не сказано про цю модель взаємодії, яка була такою захопливою та фіксувалася на реальних речах	Опущення

297	The new model is much more like this, and we've already seen a couple of references to this.	Нова модель дуже схожа на це, і ми вже бачили кілька посилань на неї.	Опущення, Граматична заміна
298	And, you know, I mean, I'll look at a couple of things like this, but Google is obviously the greatest technology ever invented for navel gazing.	І ви знаєте, я маю на увазі, що я подивлюся на багато речей, таких як це, але очевидно Гугл є найвизначнішою технологією, що колись була винайдена для самоспоглядання	Граматична заміна, Перестановка, словниковий відповідник
299	Because effectively, what's happening here, what's creating this page, obviously - and we all know this but it's worth just thinking about it	Тому очевидно, те, що відбувається тут, що створює цю сторінку, очевидно - і ми всі це знаємо, але це варте того, щоб просто подумати над цим,	Контекстуальна заміна, Варіантний відповідник, Граматична заміна
300	I was still kind of in the apartment looking out at it all or walking out on the street and looking out on it just in front of our building, was that I'd made a terrible miscalculation in the book that I'd just written.	Я був ніби в квартирі, дивлячись на це все, або йдучи по вулиці в дивлячись на це навпроти нашого будинку, була про те, що я зробив жахливий прорахунок у книжці, яку щойно написав.	Граматична заміна, Варіантний відповідник, Дослівний переклад
301	Because so much of that book was a celebration of the power and creative potential of density, of largely urban density , of connecting people and putting them together in one place, and putting them on sidewalks together and having them share ideas and share physical space together.	Оскільки більшість тієї книги було прославлянням сили і творчого потенціалу скупченості, великої міської скупченості , що поєднувала людей і збирала їх разом в одному місці, і переміщала їх на тротуари, і змушувала їх ділитися ідеями, і ділитися фізичним простором між собою.	Нейтралізація Опущення, Емфатизація
302	If they hadn't been crowded -- you compare the loss of life at the Pentagon to the Twin Towers, and you can see that very powerfully .	. Якщо б вони не були переповненими -- порівняйте людські жертви в Пентагоні і в Баштах-близнюках, і ви побачите це дуже чітко .	Контекстуальна заміна, Конкретизація
303	And so I started to think, well, you know, density, density -- I'm not sure if, you know, this was the right call .	І я почав думати, що, ви ж знаєте, скупчення, скупчення -- я не впевнений, що це був правильний виклик .	Опущення, Контекстуальна заміна(емфатизація) Дослівний переклад
304	And I kind of ruminated on that for a couple of days.	І я ніби думав над цим кілька днів.	Варіантний відповідник
305	There was an incredible - it was, you know, a beautiful day, as it was for about a week after, and the West Village had never seemed more lively .	Це був надзвичайний -- це був, ви знаєте, прекрасний день, пройшов приблизно тиждень після того і Західне Селище ніколи не здавалося таким живим .	Контекстуальна заміна
306	And I walked out, and this really miraculous thing happened to me	І я вийшов, і зі мною сталася чудова річ, коли я йшов на північ купити цей	Дослівний переклад, Перестановка

	as I was walking north to buy this air filter, which was that the streets were completely alive with people.	фільтр для повітря, це були повністю живі вулиці заповнені людьми.	
307	There were no cars, so it seemed even better , in some ways.	Там не було машин, що здавалося навіть кращим в деяких аспектах	Дослівний переклад
308	And I thought, well , this is the power of a city.	І я подумав, що в цьому сила міста.	Опущення
309	I mean , the power of the city -- we talked about cities as being centralized in space, but what makes them so strong most of the time is they're decentralized in function.	Я маю на увазі , що сила міста -- ми говоримо про міста, що зосереджені в просторі, але що робить їх такими сильними більшість часу, є децентралізованість у функціях.	Граматична заміна, Дослівний переклад
310	I mean, you know , the emergency bunker was right there, was destroyed by the attacks, and obviously the damage done to the building and the lives.	Я маю на увазі, ви знаєте , аварійний бункер був саме там, був знищений нападом, і очевидно шкоди зазнали будівля і життя.	Граматична заміна, Дослівний переклад
311	But nonetheless , just 20 blocks north, two days later, the city had never looked more alive .	Тим не менш , всього в 20-ти кварталах північніше через два дні потому, місто ще ніколи не виглядало більш живим .	Опущення, Контекстуальна заміна, Дослівний переклад
312	If you'd gone into the minds of the people, well , you would have seen a lot of trauma, and you would have seen a lot of heartache, and you would have seen a lot of things that would take a long time to recover.	Якщо заглянути у свідомість людей, ви б побачили багато травм, і ви б побачили багато сердечного болю, і ви б побачили багато речей, які доведеться довго відновлювати.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна, Дослівний переклад,
313	So I took heart in seeing that.	І бачення цього захоплює серце.	
	So I wanted to talk a little bit about the reasons why that works so well , and how some of those reasons kind of map on to where the Web is going right now.	І мені захотілося поговорити трохи про причини, чому це так добре працює, і як ці причини стали картою, за якою Всесвітня мережа зараз прямує.	Контекстуальна заміна, Дослівний переклад, Опущення, Контекстуальна заміна
314	Well , there are some kind of executive decisions, but mostly the answer is - everybody and nobody.	Існує деякі виконавчі рішення, але найчастіше відповіддю є - всі і ніхто.	Опущення, Опущення, Контекстуальна заміна
315	Well , it was the whole city.	Це все місто.	Опущення
316	And this is increasingly what we're starting to see on the Web in a bunch of interesting ways -- most of which weren't around, actually , except in very experimental things, when I was	І ми все більше бачимо це в Всесвітній мережі багатьма способами . Більшість із яких не були навкруги, насправді , крім дуже експериментальних речей, коли я писав "Емерджентність" і коли книжка вийшла.	Членування речень, Контекстуальна заміна, Контекстуальна заміна(нейтралізація) Дослівний переклад

	writing "Emergence" and when the book came out.		
317	So it's been a very optimistic time, I think , and I want to just talk about a few of those things.	Отже , це був дуже оптимістичний час, на мою думку , і я хочу просто поговорити про кілька таких речей.	Варіантний відповідник, Граматична заміна, додавання
318	I think that there is effectively a new kind of model of interactivity that's starting to emerge online right now.	Я думаю, що існує новий ефективний вид моделі взаємодії, який починає втілюватися зараз в мережі.	Дослівний переклад, Граматична заміна, Контекстуальний відповідник
319	But nothing really says this model of interactivity -- which was so exciting and captures the real, the Web Zeitgeist of 1995 - - than "Click here for a picture of my dog."	Але нічого не сказано про цю модель взаємодії, яка була такою захопливою та фіксувалася на реальних речах, щось схоже на мережу Зайтгайт 1995-го, а не на "Натисніть тут, щоб побачити фото мого собаки".	Опущення, Контекстуальна заміна
320	That is - you know , there's no sentence that kind of conjures up that period better than that , I think , which is that you suddenly have the power to put up a picture of your dog and link to it, and somebody reading the page has the power to click on that link or not click on that link.	Немає жодного речення, щоб викликало уяву до самої крапки більше, ніж це, на мою думку , що полягає в тому, що у вас несподівано з'являється можливість викласти фото свого собаки і дати посилання на нього, і коли хтось переглядає сторінку, то він має можливість перейти за посиланням, чи не переходити.	Опущення, Опущення, Контекстуальна заміна Граматична заміна(додавання)
321	And, you know , I don't want to belittle that. That, in a sense -to reference what Jeff was talking about yesterday -- that was, in a sense, the kind of interface electricity that powered a lot of the explosion of interest in the Web: that you could put up a link, and somebody could click on it, and it could take you anywhere you wanted to go.	І, ви знаєте , я не хочу применшувати це, насправді , посилаючись на те, про що Джефф казав вчора - це схоже на деякий інтерфейсний заряд, що живить багато вибухів цікавості у мережі -- ви можете викласти посилання, а хтось може перейти за ним, і це перенесе вас куди захочете.	Дослівний переклад, Дослівний переклад, Граматична заміна, контекстуальна заміна Опущення, Дослівний переклад Граматична заміна Об'єднання речень
322	And, you know, I mean , I'll look at a couple of things like this, but Google is obviously the greatest technology ever invented for navel gazing.	І ви знаєте, я маю на увазі , що я подивлюся на багато речей, таких як це, але очевидно Гугл є найвизначнішою технологією, що колись була винайдена для самоспоглядання.	Дослівний переклад, Додавання, Дослівний переклад, Контекстуальна заміна
323	Because effectively , what's happening here, what's creating this page, obviously -- and we all know this, but it's worth just thinking about it -- is not some person deciding that I am the	Тому очевидно, те , що відбувається тут, що створює цю сторінку, очевидно -- і ми всі це знаємо, але це варте того, щоб просто подумати над цим, -- не є те, що якась людина вирішує, що я є найпершою	Контекстуальна заміна, Додавання Дослівний переклад

	number one answer for Steven Johnson, but rather somehow the entire web of people putting up pages and deciding to link to my page or not link to it.	відповіддю на запит про Стівена Джонсона, але якимось чином вся мережа людей, викладаючи сторінки і вирішуючи чи натискати на посилання на мою сторінку, чи ні	
324	This page is effectively , collectively authored by the Web, and Google is just helping us kind of to put the authorship in one kind of coherent place.	Ця сторінка є спільно сформованою Мережею, і Гугл всього-на-всього допомагає нам віднести авторство до пов'язаного місця.	Опущення Додавання
325	Now, they're more innovative - well , Google's pretty innovative - but there are some new twists on this.	Зараз вони є більш інноваційними - Гугл й справді є досить інноваційним - але існують деякі нові повороти в цій сфері.	Дослівний переклад Опущення Дослівний переклад
326	There's this incredibly interesting new site - Technorati - that's filled with lots of little widgets that are expanding on these.	Існує надзвичайно цікавий новий сайт - Технораті - який наповнений багатьма маленькими віджетами, які відкриваються там. І вони дивляться в світ блогів.	Варіантний відповідник, Грамотична заміна
327	And so at any given time, on any given page on the Web, actually , you can say, what does the weblog community think about this page? And you can get a list.	Таким чином в будь-який час, на будь-якій сторінці в Мережі, насправді , ви можете сказати, що думає блогосфера про цю сторінку?	Варіантний відповідник
328	Well , something like Technorati is supplying that.	І щось схоже на Технораті робить це.	Контекстуальна заміна
329	And in fact, I think that's not entirely true anymore.	Насправді, я думаю що це більше не є правдою.	Контекстуальна заміна, Грамотична заміна Опущення
330	So it's much closer , in a way, to a data fungus, in a sense , wrapped around that page, than it is to a deliberate link that I've placed there.	І це набагато ближче до зростаючих даних, що обертаються навколо сторінки, ніж до посилання, що я навмисно розмістив там.	
331	Now , what you're having here is basically a global brain that you're able to do lots of kind of experiments on to see what it's thinking.	Отже , те, що ви маєте є глобальним розумом, що дає вам можливість провести багато випробувань і побачити, про що він думає.	Контекстуальна заміна, Опущення, Опущення
332	So the key thing in terms of these new tools that are kind of plumbing the depths of the global brain, that are sending kind of trace dyes through that whole bloodstream - the question is, are you finding out something new?	Ключовим моментом в контексті цих нових інструментів, які в деякому розумінні копошаться в глибинах всесвітнього розуму, які посилають щось схоже на сліди фарби в потоках крові -- є питання, чи ви знаходите щось нове?	Дослівний переклад Контекстуальна заміна, Варіантний відповідник

333	So basically , the number of pages that mention this term, that also mention this page, the percentage of those pages is that person's Google Share of that term.	Кількість сторінок, де зустрічається цей термін, а також сторінки, які посилаються на дану сторінку, відсоток цих сторінок є те, що людина пов'язала із цим терміном.	Опущення
334	So you can do kind of interesting contests.	Отже можна зробити цікаве змагання.	Дослівний переклад, Опущення
335	Hubbard apparently started to reach, but besides that, I think it would be good next year	Хаббарт, безсумнівно , почав досягати, але крім того, я думаю , що наступний рік буде хорошим.	Варіантний відповідник Дослівний переклад
336	So the first one is - these are the bursty words around 1860s -- slaves, emancipation, slavery, rebellion, Kansas. That's Britney Spears. I mean, you know, OK, interesting.	Перші із пульсуючих слів, що з'явилися десь у 1860-х -- раби, емансипація, рабство, бунт, Канзас. Це Брітні Спірс. Я маю на увазі, що це цікаво	Контекстуальна заміна(нейтралізація)
337	So you know, you can actually download - it's hard to remember those.	Ви можете просто завантажити - їх складно запам'ятати.	Опущення
339	But seriously, actually , what you can see there, in a way that would be very hard to detect otherwise, is Reagan reinventing the political language of the country and shifting to a much more intimate, much more folksy, much more telegenic -- contracting all those verbs.	Якщо ж серйозно, то насправді те, що ви можете там побачити, а по-іншому було б важко визначити, є те, що Рейган перевинайшов політичну мову країни і перейшов до більш інтимного, більш близького народові, більш телегенічного -- використовуючи всі ці скорочення.	Дослівний переклад, Додавання, Контекстуальна заміна Грамматична заміна(додавання) Контекстуальна заміна
340	And so something we kind of knew, but you didn't actually notice syntactically what he was doing.	І дещо, що ми ніби знали, але не зважали на синтаксис того, що він говорив.	Опущення Варіантний відповідник Опущення
341	The question now -- and this is the really interesting question - is, what kind of higher-level shape is emerging right now in the overall Web ecosystem -- and particularly in the ecosystem of the blogs because they are really kind of at the cutting edge.	Зараз питання полягає в тому - і це дуже цікаве питання - яка форма взаємодії активна зараз у всій мережевій екосистемі, а також частково в екосистемі блогів тому що вони є чимось, на кшталт, наріжного каменю.	Контекстуальна заміна Опущення Опущення Варіантний відповідник Грамматична заміна
342	It follows a power law , so that there are a few extremely well-linked to , popular blogs, and a long tail of blogs with very few links.	Розподіл підкорюється силовому закону (принципу Парето) , за яким існує кілька популярних блогів, на які часто посилаються , а також багато блогів із малою кількістю посилань.	Описовий переклад Контекстуальна заміна(нейтралізація)
344	It's an emergent property of the blogosphere right now.	Це надзвичайна ознака сучасної блогосфери.	Контекстуальна заміна(генералізація)

345	And so very quickly you can accumulate a bunch of links , and it makes it more likely for newcomers to link to you in the future, and then you get this kind of shape.	І дуже швидко ви можете накопичити кupu посилань , і це робить вас більш привабливим для новачків, щоб посилатися на вас у майбутньому, і ви приймаєте деяку форму.	Опущення Дослівний переклад
346	And so what Dave Sifry at Technorati started working on, literally as Shirky started - after he published his piece - was something that basically just gave a new kind of priority to newcomers.	І те, над чим почав працювати Дейв Сіфрі з Технораті, буквально в той же час, коли почав Ширкі, - після публікації статті - є те, що давало новий вигляд пріоритету для новачків.	Варіантний відповідник Опущення Опущення
347	And basically , the shape appears largely because of a kind of a first-mover advantage.	І форми з'являються багато в чому через перевагу першопрохідця.	Опущення
348	So in a sense , bursty weblogs coming from new voices.	В цьому розумінні , пульсуючі веб-блоги з'являються із нових голосів.	Додавання
349	So he's working on a tool right there that can actually change the overall system.	Отже він працює над інструментом, який може змінити всю систему.	Варіантний відповідник Опущення
350	So the most amazing thing about this -- and I'll end on this note -- is, most emergent systems, most self-organizing systems are not made up of component parts that are capable of looking at the overall pattern and changing their behavior based on whether they like the pattern or not.	І найбільш дивуюча річ тут -- і я закінчу на цьому -- є те, що більшість активних систем, більшість систем із самоорганізацією не складаються з компонентів, які здатні побачити всю картину і змінити свою поведінку в залежності від ставлення до ситуації.	Контекстуальна заміна Граматична заміна, додавання Контекстуальна заміна Граматична заміна, перестановка
351	So the most wonderful thing, I think , about this whole debate about power laws and software that could change it is the fact that we're having the conversation.	І найбільш захопливим , на мою думку, у всій цій дискусії про принцип Парето і програмні засоби, які можуть його змінити, є те, що ми ведемо розмову.	Контекстуальна заміна
352	I hope it continues here.	І сподіваюся , що вона продовжиться.	Дослівний переклад
353	It's the most powerful branch of artificial intelligence.	Це найпотужніший напрямок у дослідженні штучного інтелекту.	
354	We have no chance of competing against machines on frequent, high-volume tasks .	Ми не маємо шансів проти машин в повторюваних, об'ємних завданнях .	Контекстуальна заміна(нейтралізація) Граматична заміна
355	Now, this is a particularly remarkable example of creativity.	Зараз це визначний приклад креативності.	Опущення

356	On frequent, high-volume tasks, machines are getting smarter and smarter .	Коли йдеться про часті об'ємні завдання, машини стають все розумнішими .	Опущення, Граматична заміна
357	Well , the people that will be digitally excluded won't be able to compete in the labor markets of the future, they won't be connected, they'll be less informed, they'll be less inspired and they'll be less responsible.	Ну , люди за межами цифрового світу не зможуть конкурувати на ринках праці майбутнього, вони не будуть в них задіяні, вони будуть менш інформовані, вони будуть менш натхненними і менш відповідальними.	Дослівний переклад
358	And so , how are we going to bridge this digital divide?	Як же ми будемо долати цей цифровий розрив?	Опущення
359	Well , there are many models that try and bridge the digital divide, that try and include the population at large .	Є багато моделей, що намагаються подолати цей розрив та залучити населення в цілому .	Опущення
360	But the question is: Are they really working?	Але питання полягає в тому, чи вони дійсно працюють?	Дослівний переклад
361	The problem with this is, do we really want children to take computers to their homes, homes that have adverse conditions?	Проблема полягає у тому, чи дійсно ми хочемо, щоб діти приносили комп'ютери додому, в будинки з несприятливими умовами?	Дослівний переклад Контекстуальна заміна
362	I'm sure everybody here knows One Laptop per Child, where one computer is given to one child.	Я певний , що всі знають проєкт "Один ноутбук на дитину",	Дослівний переклад
363	So we must create different models, models that help the families rather than add a burden on them.	Таким чином , ми повинні створювати різні моделі, моделі, які допомагають сім'ям, а не додають їм тягар .	Контекстуальна заміна, Граматична заміна Дослівний переклад
364	Let's look at a basic comparison.	Подивимось на базове порівняння.	Граматична заміна
365	Well , you can't just go into a community and pretend to change it, you need to look at a lot of factors.	Не можна просто залучитись у спільноту і робити вигляд, що змінюєш її, потрібно розглянути чимало факторів.	Опущення Варіантний відповідник
366	So what we do is a thing we call " urban acupuncture ."	Ми займаємось «міською акупунктурою» .	Дослівний переклад
367	This is one of the most densely populated municipalities in Mexico.	Це один з найбільш густонаселених муніципалітетів у Мексиці.	Контекстуальна заміна Граматична заміна

368	The internet is a very complex organism that is fueled of the ideas, the thoughts and the emotions of human beings.	Інтернет - це дуже складний організм , що підживлюється з ідей, думок та емоцій людини.	Контекстуальна заміна
369	So we create a route, a very basic learning route, where we teach people how to use a computer, how to use the internet, how to use office software, and in 72 hours, we create digital citizens.	Тому ми створюємо напрямок, дуже базовий навчальний напрямок, навчаємо людей, як користуватися комп'ютером, інтернетом, офісним програмним забезпеченням.	Дослівний переклад
370	I'm sure everybody here has experienced it; what moves technology is human energy.	Я впевнений , що кожен присутній тут відчув, що технологією рухає людська енергія.	Дослівний переклад
371	The main message is that technology is not going to save the world.	Суть у тому , що технологія не врятує світ.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
373	So see, here's the thing. While you're typing a CAPTCHA, during those 10 seconds, your brain is doing something amazing.	Тож, ось в чому справа. Коли ви вводите CAPTCHA код, упродовж 10 секунд ваш мозок робить щось дивовижне.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
374	So the next time you type a CAPTCHA, these words that you're typing are actually words from books that are being digitized that the computer could not recognize.	Тож наступного разу, коли ви вводите CAPTCHA, ці слова, що вводите, насправді походять з книг, які оцифровуються, що комп'ютер не зміг розпізнати.	Дослівний переклад
375	Now, of course , since we're doing so many words per day, funny things can happen.	Тепер, звісно , коли ми робимо стільки слів щодня, можуть відбуватись різні кумедні речі.	Варіантний відповідник
376	Of course, we play a trick here to make the translations as good as professional language translators.	Звісно, ми робимо дещо , щоб зробити переклади настільки ж гарними, як у професійних перекладачів.	Контекстуальна заміна(нейтралізація) Граматична заміна
377	Unfortunately, it would be extremely expensive .	На жаль, це буде надзвичайно дорого .	Варіантний відповідник
378	But then we realized, there's a way to solve both these problems with the same solution. To kill two birds with one stone .	Коли ми почали думати над цим, то зупинились на цих двох речах. Але потім ми зрозуміли, що існує спосіб розв'язати ці дві проблеми одним рішенням	Контекстуальна заміна (нейтралізація)
379	Now, the crazy thing about this method is that it actually really works.	І божевільна річ полягає в тому, що це дійсно працює.	Опущення
380	People are really learning a language.	По-перше , люди дійсно вивчають мови.	Додавання Дослівний переклад
381	So people really do learn a language.	Тож люди дійсно вивчають мови.	Додавання

382	But perhaps more surprisingly , the translations that we get from people using the site, even though they're just beginners, the translations that we get are as accurate as those of professional language translators, which is very surprising.	Але, мабуть, більш дивовижним є те, що переклади, які ми отримали від користувачів сайту, навіть коли вони тільки початківці, ці переклади настільки ж якісні, якби їх перекладали професійні перекладачі, що дуже дивує.	Дослівний переклад
383	So the nice thing about Duolingo is, I think , it provides a fair business model -- one that doesn't discriminate against poor people.	Чарівна річ тут в тому, що вони сплачують своїм часом, часом який би все-одно використали для вивчення мов. Тож, на мій погляд , гарна новина щодо Duolingo -- він надає чесну бізнес модель, таку, що не дискримінує бідних людей.	Членування речень Контекстуальна заміна
384	By the way , I'm the one talking here, but Duolingo is the work of a really awesome team, some of whom are here.	Між іншим , я тут розповідав все це сам, але насправді, Duolingo -- це робота дійсно чудової команди. Деякі з цих людей представлені тут.	Варіантний відповідник Контекстуальна заміна(нейтралізація)
385	So I think data can actually make us more human.	На мою думку , дані можуть зробити нас людянішими.	Контекстуальна заміна, Граматична заміна
386	And you can see, eventually the airport actually flips directions.	Врешті , аеропорт змінює напрямки польотів на протилежні.	Опущення
387	So now on to something completely different	А тепер перейдемо до зовсім іншого .	Контекстуальна заміна
388	And it's this amazing robot that plays chess extremely well , except for one thing: it's not a robot at all.	Дивовижний робот, який надзвичайно добре грає в шахи, але є одне "але" - це зовсім не робот.	Дослівний переклад
389	There's actually a legless man that sits in that box and controls this chess player.	Насправді , у тій коробці сидить безногий чоловік і управляє цим гравцем у шахи.	Перестановка, Варіантний відповідник
390	And it's based on the premise that there are certain things that are easy for people, but really difficult for computers.	Вона заснована на принципі, що деякі речі легкі для людей, але доволі складні для комп'ютерів.	Дослівний переклад
391	" The nerdy side of me thought, "Wow, this is amazing. I can tap into thousands of people's minds."	Як комп'ютерний маніяк , я подумав, "Ого, неймовірно! Я можу під'єднатися до думок тисяч людей".	Граматична заміна, Контекстуальна заміна
392	And the other nerdy side of me thought, "This is horrible . This is completely bizarre ."	Але інша частина комп'ютерного маніяка подумала, "Це жахливо . Це просто немислимо ."	Варіантний відповідник Контекстуальна заміна
393	Think of the AlloSphere as a large, dynamically varying digital	АллоСферу можна вважати великим динамічно змінним	Транскодування

	microscope that's connected to a supercomputer .	цифровим мікроскопом, підключеним до суперкомп'ютера.	
394	And we, in fact , when we have played this over the world	І ми, насправді , коли ми прокручували це по всьому світу.	Варіантний відповідник, Грамматична заміна
395	You can see how the brown bubbles, which is west Europe, and the yellow one, which is the United States, they get richer and richer and also start to get healthier and healthier .	Ви можете спостерігати, як коричневі кульки, що є Західною Європою, і жовта, яка є Сполученими Штатами, стають все заможнішими і заможнішими , та ще й починають ставати все здоровішими та здоровішими .	Дослівний переклад
396	And then they would remember the first part of last century, which was really bad , and we could go by this so-called Great Leap Forward.	А потім вони будуть пам'ятати першу частину останнього століття, яка була дійсно поганою , і з якої вдалося перейти у так званий Великий Прорив.	Дослівний переклад
397	So, how could we make better sense about this?	Отже, яким чином можна було би зробити це зрозумілішим?	Контекстуальна заміна, Грамматична заміна
398	Well , one way of trying is to see whether we could look at income distribution.	Ну , один зі способів - це поглянути, чи можемо ми оцінити розподіл доходів.	Дослівний переклад
399	But more or less , this is what will happen, and we have a world which cannot be looked upon as divided.	Але в тій чи іншій мірі , це те, що відбудеться, і ми маємо світ, який неможливо розділити.	Варіантний відповідник, Грамматична заміна
400	That's why it's so problematic to describe what has happened in the developing world.	Саме тому так важко описати все те, що відбувається в країнах, що розвиваються.	Контекстуальна заміна, Грамматична заміна